

แผนพัฒนาการเกษตร ระดับอำเภอ
อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ
ปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐
(ฉบับทบทวนปี ๒๕๖๘)

จัดทำโดย
สำนักงานเกษตรอำเภอเกษตรสมบูรณ์
จังหวัดชัยภูมิ

หลักฐานประกอบการพิจารณาประกอบการประเมินผลการปฏิบัติราชการของเกษตรจังหวัด
แผนพัฒนาการเกษตร ระดับอำเภอ ปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ (ฉบับทบทวนปี ๒๕๖๘)
ตามแนวทาง การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ระดับอำเภอ/ตำบล ปี ๒๕๖๒

คำนำ

การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรอำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมินี้ จัดทำขึ้นตามโครงการพัฒนาชุมชนประจำปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ ของกรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์จุดอ่อน - จุดแข็ง - โอกาส- ภาวะคุกคาม (SWOT ANALYSIS) ของอำเภอ มุ่งเน้นถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนให้มากที่สุด ซึ่งข้อมูลที่ได้มาจากการจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนโดยผ่านผู้นำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อาสาสมัครเกษตร และผู้แทนเกษตรกรระดับหมู่บ้าน ตลอดจนหน่วยงานราชการต่างๆ ในพื้นที่

การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล ตามโครงการพัฒนาชุมชนฉบับนี้ ผู้จัดทำขอขอบพระคุณผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรท้องถิ่นและผู้เข้าร่วมการประชุมทุกท่าน ที่ให้ข้อมูลและร่วมมือเป็นอย่างดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าแผนพัฒนาการเกษตรฉบับนี้ จะสามารถทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรในอำเภอเกษตรสมบูรณ์ดีขึ้นและยั่งยืนสืบไป

สำนักงานเกษตรอำเภอเกษตรสมบูรณ์

สิงหาคม ๒๕๖๘

สารบัญ

หน้า

คำนำ

สารบัญ

สารบัญตาราง

สารบัญรูป

บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป

๑

๑.๑ ประวัติความเป็นมา

๑

๑.๒ ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง

๒

๑.๒.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่

๒

๑.๒.๒ อาณาเขตติดต่อ

๒

๑.๒.๓ การแบ่งเขตการปกครอง

๒

๑.๓ ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)

๓

๑.๓.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม

๓

๑.๓.๒ ประเภทของดินและความเหมาะสมในการปลูกพืช

๓

๑.๓.๓ ลักษณะดิน กลุ่มชุดดิน

๔

๑.๔ สภาพภูมิอากาศ

๖

๑.๔.๑ ลักษณะภูมิอากาศ

๖

๑.๔.๒ สถิติปริมาณน้ำฝน

๗

๑.๔.๓ อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์

๗

๑.๕ เส้นทางคมนาคม

๗

๑.๕.๑ ถนนหลวงสายหลัก/สายรอง

๗

๑.๕.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัด

๗

๑.๖ แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

๑๔

๑.๗ สภาพเศรษฐกิจและสังคม

๑๔

๑.๗.๑ โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญ

๑๔

๑.๗.๒ รายได้ของประชากรรวม รายได้ต่อหัว

๑๔

๑.๗.๓ จำนวนครัวเรือน แยกชายหญิง ช่วงอายุ ในเมือง/ชนบท

๑๕

๑.๗.๔ การศึกษา

๑๖

๑.๗.๕ สาธารณสุข

๑๖

๑.๗.๖ ประเพณีและวัฒนธรรม

๑๖

๑.๗.๗ องค์กร/สถาบันต่าง ๆ

๒๐

๑.๗.๘ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน

๒๑

๑.๘ การใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land Used)

๒๒

๑.๘.๑ ลักษณะของการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทหลัก ๆ เช่น ภาค

๒๒

เกษตร อุตสาหกรรม ชุมชนเมืองที่อยู่อาศัยแยกตามเขตการปกครองย่อย

บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรอำเภอเกษตรสมบูรณ์	๒๓
๒.๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่	๒๔
๒.๑.๑ สถานการณ์การเกษตรในพื้นที่	๒๔
เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร	๒๔
ศักยภาพพื้นที่/ทรัพยากรการเกษตร	๓๐
สินค้าเกษตรที่สำคัญ	๓๒
๒.๑.๒ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข	๕๑
๒.๒ การจัดทำ TOWS Matrix การพัฒนาพื้นที่อำเภอเกษตรสมบูรณ์	๕๖
การวิเคราะห์ TOWS Matrix สภาพแวดล้อมอ่อน	๕๗
การวิเคราะห์ TOWS Matrix สภาพแวดล้อมข้าว	๕๘
การวิเคราะห์ TOWS Matrix สภาพแวดล้อมพริก/พืชผัก	๕๙
บทที่ ๓ ทิศทาง/แนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ	๖๐
๓.๑ ประเด็นยุทธศาสตร์อำเภอเกษตรสมบูรณ์	๖๐
๓.๒ แผนพัฒนาด้านการเกษตร	๖๖
พัฒนาการผลิตรายสินค้า (พืช/ปศุสัตว์/ประมง)	67
พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร	69
พัฒนาพื้นที่และทรัพยากรการเกษตร	๗๑
การแปรรูปผลผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์	๗๓
๓.๓ โครงการและกิจกรรมที่สำคัญ(อ่อน ข้าว พริกและยาสูบ)	๘๖
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ ๑ ปริมาณน้ำฝนรวมรายเดือน อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ	๗
ตารางที่ ๒ โครงการชลประทานขนาดเล็ก	๑๐
ตารางที่ ๓ รายชื่อท่อระบายน้ำปากลำห้วยในลำน้ำพรม	๑๒
ตารางที่ ๔ อาคารบังคับน้ำหลักในลำน้ำพรม ๑๓ แห่ง	๑๓
ตารางที่ ๕ หนองบึงขนาดใหญ่ในเขตฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ ๓	๑๓
ตารางที่ ๖ สถานีสูบน้ำในเขตฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ ๓	๑๔
ตารางที่ ๗ รายงานรายได้เฉลี่ยครัวเรือน	๑๕
ตารางที่ ๘ แสดงจำนวนครัวเรือนและประชากรของอำเภอเกษตรสมบูรณ์	๑๕
ตารางที่ ๙ แสดงกลุ่มสถาบันเกษตรกร อำเภอเกษตรสมบูรณ์	๑๗
ตารางที่ ๑๐ สภาพพื้นที่ถือครองของอำเภอเกษตรสมบูรณ์	๒๒
ตารางที่ ๑๑ แสดงหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ	๒๕
ตารางที่ ๑๒ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร	๒๖
ตารางที่ ๑๓ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกรอำเภอเกษตรสมบูรณ์	๒๗
ตารางที่ ๑๔ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร	๒๘
ตารางที่ ๑๕ แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่	๒๙
ตารางที่ ๑๖ แสดงเขตความเหมาะสม(พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว	๓๔
ตารางที่ ๑๗ แสดงพื้นที่ปลูกข้าว	๓๖
ตารางที่ ๑๘ แสดงพื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม	๓๖
ตารางที่ ๑๙ แสดงปริมาณการปลูกข้าว	๓๘
ตารางที่ ๒๐ แสดงแหล่งรับซื้อข้าว อำเภอเกษตรสมบูรณ์	๔๐
ตารางที่ ๒๑ แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านการผลิตข้าว	๔๑
ตารางที่ ๒๒ แสดงพื้นที่ปลูกอ้อย อำเภอเกษตรสมบูรณ์	๔๓
ตารางที่ ๒๓ แสดงพื้นที่ปลูกอ้อยตามระดับชั้นความเหมาะสม	๔๓
ตารางที่ ๒๔ แสดงปริมาณการปลูกอ้อย	๔๕
ตารางที่ ๒๕ การวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ของอำเภอเกษตรสมบูรณ์	๕๒
ตารางที่ ๒๖ การวิเคราะห์ทิศทางการพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่อำเภอเกษตรสมบูรณ์ TOWS Matrix	๕๗
ตารางที่ ๒๔ การวิเคราะห์ TOWS Matrix สภาพแวดล้อมอ้อย	๕๘
ตารางที่ ๒๕ การวิเคราะห์ TOWS Matrix สภาพแวดล้อมข้าว	๕๙
ตารางที่ ๒๖ การวิเคราะห์ TOWS Matrix สภาพแวดล้อมพริก	๖๐

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ ๑ ที่ตั้งอำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ	๒
ภาพที่ ๒ กลุ่มชุดดิน อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ	๖
ภาพที่ ๓ กราฟแสดงอุณหภูมิ	๗
ภาพที่ ๔ แสดงแหล่งน้ำธรรมชาติ/ชลประทาน	๘
ภาพที่ ๕ แผนที่ขอบเขตโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาพัฒนาลุ่มน้ำพรม-เชิญ	๙
ภาพที่ ๖ ขอบเขตลุ่มน้ำพรม-เชิญ	๑๒
ภาพที่ ๗ แสดงหัวหน้าครวเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ	๒๔
ภาพที่ ๘ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพ	๒๕
ภาพที่ ๙ กลุ่มชุดดิน	๓๒
ภาพที่ ๑๐ พื้นที่เหมาะสมการปลูกข้าว อำเภอเกษตรสมบูรณ์	๓๓
ภาพที่ ๑๑ แสดงร้อยละแต่ละระดับชั้นความเหมาะสมสำหรับข้าว	๓๔
ภาพที่ ๑๒ แสดงพื้นที่ปลูกข้าว (พื้นที่ปลูกจริง)	๓๕
ภาพที่ ๑๓ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม	๓๖
ภาพที่ ๑๔ แสดงร้อยละพื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม	๓๖
ภาพที่ ๑๕ แสดงปริมาณการปลูกข้าว	๓๗
ภาพที่ ๑๖ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกข้าวนาปี	๓๘
ภาพที่ ๑๗ แสดงปริมาณการนำผลผลิตข้าวนาปี ไปใช้ ในอำเภอเกษตรสมบูรณ์	๓๙
ภาพที่ ๑๘ แสดงพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกอ้อย	๔๐
ภาพที่ ๑๙ แสดงร้อยละแต่ละระดับชั้นความเหมาะสมสำหรับปลูกอ้อย	๔๑
ภาพที่ ๒๐ แสดงพื้นที่ปลูกอ้อย (พื้นที่ปลูกจริง)	๔๒
ภาพที่ ๒๑ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกอ้อยตามระดับชั้นความเหมาะสม	๔๓
ภาพที่ ๒๒ แสดงร้อยละพื้นที่ปลูกอ้อยตามระดับชั้นความเหมาะสม	๔๓
ภาพที่ ๒๓ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกอ้อยโรงงานในอำเภอเกษตรสมบูรณ์	๔๔
ภาพที่ ๒๔ แสดงเขตความเหมาะสมสำหรับการปลูกยางพารา	๔๖
ภาพที่ ๒๕ แสดงพื้นที่ปลูกยางพารา	๔๗
ภาพที่ ๒๕ แสดงพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการปลูกยางพารา	๔๘

บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป

๑.๑ ประวัติความเป็นมา

๑.๑.๑ ความเป็นมาของอำเภอเกษตรสมบูรณ์

อำเภอเกษตรสมบูรณ์เป็นชุมชนเก่าแก่ มีประวัติการตั้งถิ่นฐานยาวนาน มีโบราณสถานที่ศักดิ์สิทธิ์และเก่าแก่ มีพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองที่ศักดิ์สิทธิ์ มีทรัพยากรป่าไม้ ภูเขาที่อุดมสมบูรณ์ มีบุคคลสำคัญที่ชาวเกษตรราเคารพเทิดทูน รวมถึงมีวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่สร้างความรู้สึกภาคภูมิใจแก่ชาวเกษตรสมบูรณ์ตลอดมา

จากหลักฐานที่พบบนหลักศิลาจารึกที่มีการค้นพบ จำนวน ๒ หลัก (ปัจจุบันหลักศิลาจารึกได้เก็บรักษาไว้ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติจังหวัดนครราชสีมา) และได้รับการพิสูจน์โดยกรมศิลปากรแล้ว พบว่าหมู่บ้าน/ชุมชนหลายแห่งในพื้นที่อำเภอเกษตรสมบูรณ์ในปัจจุบัน เป็นพื้นที่ที่มีการตั้งหลักแหล่งมาแต่โบราณ จากการสืบค้นพบว่า มีการตั้งถิ่นฐานมาตั้งแต่สมัยทวารวดีหรือเมื่อประมาณ พ.ศ. ๑๘๐๐ และในต้นสมัยรัตนโกสินทร์ บริเวณนี้ถูกเรียกขานว่า "เมืองยาง" มีผู้คนอยู่อาศัยตั้งหลักแหล่ง มีวัฒนธรรมพื้นบ้านและมีเอกลักษณ์เป็นของตนเองสืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน ในสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ สมัยรัชกาลที่ ๑ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ได้โปรดฯ ให้หลวงไกรสิงหนาท มาตั้งเมืองหน้าด่านที่เมืองยาง ขึ้นตรงต่อกรุงเทพมหานคร ต่อมาหลวงไกรสิงหนาทได้รับพระพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ ให้เป็นพระไกรสิงหนาทเป็นเจ้าเมืองคนแรก เจ้าเมืองท่านนี้ไม่มีบุตร เมื่อเข้าสู่วัยชรา ได้ตั้งนายภญา เป็นบุตรบุญธรรม และได้เป็นเจ้าเมืองสืบต่อมา เมืองนี้ได้เจริญขึ้นโดยลำดับ มีการสร้างวัดวาอารามเพิ่มขึ้นหลายแห่ง มีการค้นพบซากปรักหักพังของพระธาตุเจดีย์ ๓ องค์ ตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือของอำเภอ เรียกว่า "ธาตุท่าเลิง" ปัจจุบันเป็นเขตรณีสงฆ์ ในสมัยโบราณ บริเวณเมืองยางหรืออำเภอเกษตรสมบูรณ์ในปัจจุบัน เคยเป็นชุมชนทางผ่านอีกเส้นทางหนึ่งที่ติดต่อระหว่างกรุงเทพมหานครกับกรุงเทพฯ เชียงใหม่ ขบวนส่งส่วยหรือกองทัพมักพักค้างแรมบริเวณนี้ มีหลักฐานร่องรอยการตั้งทัพหรือการหยุดพักปรากฏบริเวณที่ชาวบ้านเรียก "ท่าหลวง" ในปัจจุบัน

ในปี พ.ศ. ๒๔๕๒ พระยาจำแสง ได้มาตรวจราชการที่เมืองผักปังหรือเมืองภูเขียว เห็นว่าเมืองภูเขียวกับเมืองยางตั้งอยู่ไม่ไกลกันมากนัก จึงได้ยุบเมืองยางไปขึ้นการปกครองกับเมืองภูเขียว ต่อมาได้จัดตั้งเป็น "กิ่งอำเภอบ้านยาง" มีขุนราชภู่(กอง บุนนาค) เป็นปลัดอำเภอหัวหน้ากิ่งคนแรก ได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นอำเภอเมื่อ ๑ มีนาคม ๒๔๘๑ ชื่อ "อำเภอเกษตรสมบูรณ์" มีขุนนิรันดร์ทกิจ (อ้าววัฒนสุข) เป็นนายอำเภอคนแรก จนถึงปัจจุบันมีนายอำเภอดำรงตำแหน่งสืบต่อกันมาทั้งสิ้น ๓๘ คน และมีนายเสกสรร สวัสดิ์ศรี ดำรงตำแหน่งนายอำเภอเกษตรสมบูรณ์ คนปัจจุบัน

๖. ตำบลโนนกก	จำนวน	๑๐	หมู่บ้าน
๗. ตำบลสระโพนทอง	จำนวน	๑๒	หมู่บ้าน
๘. ตำบลหนองเช่า	จำนวน	๑๒	หมู่บ้าน
๙. ตำบลหนองโพนงาม	จำนวน	๑๕	หมู่บ้าน
๑๐. ตำบลบ้านบัว	จำนวน	๘	หมู่บ้าน
๑๑. ตำบลโนนทอง	จำนวน	๑๑	หมู่บ้าน

๑.๒.๓.๒ การปกครองท้องถิ่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ๑๓ แห่ง แบ่งออกเป็น เทศบาลตำบล จำนวน ๓ แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๑๐ แห่ง ดังนี้

๑. เทศบาลตำบลเกษตรสมบูรณ์
๒. เทศบาลตำบลบ้านเป้า
๓. เทศบาลตำบลบ้านเตี๋ย
๔. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านยาง
๕. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหัน
๖. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเป้า
๗. องค์การบริหารส่วนตำบลกุดเลาะ
๘. องค์การบริหารส่วนตำบลโนนกก
๙. องค์การบริหารส่วนตำบลสระโพนทอง
๑๐. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเช่า
๑๑. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองโพนงาม
๑๒. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบัว
๑๓. องค์การบริหารส่วนตำบลโนนทอง

๑.๓ ลักษณะภูมิประเทศ

๑.๓.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม

พื้นที่อำเภอเกษตรสมบูรณ์ ส่วนใหญ่เป็นลูกคลื่นลอนตื้นมีภูเขาล้อมรอบและมีความลาดจากทิศตะวันตกไปทางทิศตะวันออกโดยมีพื้นที่ราบลุ่มอยู่บริเวณตรงกลาง ส่วนพื้นที่ตอนจะอยู่บริเวณเชิงเขาที่ลุ่ม บริเวณใกล้ลำน้ำพรม ซึ่งไหลจากทิศตะวันตก ไปทิศตะวันออกผ่านอำเภอเกษตรสมบูรณ์ไปทางอำเภอภูเขียว มีลำห้วยหามแห่ไหลจากทิศใต้ไปทิศตะวันออกและไปบรรจบลำน้ำพรมที่บ้านโนนฆ้องตำบลสระโพนทอง

๑.๓.๒ ประเภทของดินและความเหมาะสมในการปลูกพืช

ดินของอำเภอเกษตรสมบูรณ์ แบ่งตามลักษณะดินได้ ๘ กลุ่มด้วยกัน ได้แก่ กลุ่ม ๑,๒๒,๓๑,๓๕,๔๐,๕๕,๕๖,๕๒ ซึ่งต่อไปนี้จะใช้คำว่า”หน่วยแผนที่”แทนชื่อกลุ่มดิน

หน่วยที่ ๑

เป็นกลุ่มดินที่มีเนื้อดินเป็นพวกดินเหนียว บางแห่งมีก้อนปูนหรือผลึกยิบซั่มอยู่ ดินบนจะมีสีดำดินล่างเป็นสีที่มีน้ำตาลหรือสีเทา อาจมีจุดประสีน้ำตาล และสีเหลืองปนอยู่บ้าง ส่วนใหญ่เกิดจากจุดกำเนิดดินตะกอนลำนํ้า บริเวณเทือกเขาหินปูน สภาพพื้นที่ราบลุ่มมักมีน้ำแช่แข็งในช่วงฤดูฝน ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลางถึงสูง Ph ระหว่าง ๖.๐-๘.๐

ปัญหาหลักในการใช้ประโยชน์ที่ดินของหน่วยแผนที่นี้ได้แก่ ไถพรวนลำบากเนื่องจากเป็นดินเหนียว ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวส่วนใหญ่ใช้ทำนํ้า นอกฤดูทำนํ้าใช้ปลูกข้าวไร่และถั่วต่าง ๆ หน่วยแผนที่นี้อยู่ในเขตพื้นที่ตำบลหนองข่า ตำบลบ้านบัวและตำบลบ้านยางบางส่วน

หน่วยที่ ๒๒

เป็นกลุ่มดินที่มีเนื้อดินเป็นเนื้อทราย สีพื้นเป็นสีเทาหรือน้ำตาลปนเทา มีจุดประสีน้ำตาลปนเหลืองหรือสีเหลืองปนน้ำตาลและอาจพบศิลาแลงอ่อนในดินชั้นล่าง มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบเป็นดินลึก มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติค่าปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดถึงกรดแก่ระหว่าง ๔.๕-๕.๕

ปัญหาสำคัญในการใช้ประโยชน์ที่ดินของหน่วยแผนที่นี้ ได้แก่ ดินค่อนข้างเป็นทรายความสามารถในการอุ้มนํ้าค่อนข้างต่ำ และมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

บริเวณดังกล่าวส่วนใหญ่ในฤดูฝนใช้ปลูกข้าวบางแห่งเป็นสภาพป่าอยู่หรือปลูกไม้ยืนต้น แต่มีปัญหาเรื่องการแข่งขันของนํ้าในช่วงฤดูฝน หน่วยแผนที่นี้อยู่ในเขตพื้นที่ ตำบลหนองข่า

หน่วยที่ ๓๕

หน่วยแผนที่นี้เป็นกลุ่มที่มีเนื้อดินร่วนปนทรายส่วนดินร่วนเป็นร่วนเหนียวปนทรายมีสีน้ำตาลสีเหลืองหรือสีแดงเกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินห้วยตะกอนลำนํ้าหรือจากการสลายตัวผุพังของหินเนื้อหยาบพบบริเวณพื้นที่ตอนที่มีลักษณะเป็นลูกคลื่นจนถึงที่ลาดเชิงเขา เป็นดินลึกมีการระบายน้ำดี มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดแก่มี PH ประมาณ ๔.๕-๕.๕

ปัญหาสำคัญในการใช้ประโยชน์ที่ดินของหน่วยแผนที่นี้ ได้แก่ เนื้อดินค่อนข้างเป็นทรายในบริเวณที่มีความลาดชันสูง จะมีปัญหาเกี่ยวกับการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวใช้ปลูกพืชไร่ต่าง ๆ เช่น อ้อย ปอแก้ว และถั่วต่าง ๆ หน่วยแผนที่นี้อยู่ในเขตพื้นที่ ตำบลบ้านเดื่อ ตำบลหนองข่า ตำบลบ้านยาง

หน่วยแผนที่ที่ ๔๐

เป็นกลุ่มดินที่มีมากเป็นอันดับมากเป็นอันดับ ๒ รองจากกลุ่มดินที่ ๖๒ หน่วยแผนที่นี้เป็นกลุ่มที่มีเนื้อดินเป็นพวกดินร่วนปนทราย มีดินเป็นสีน้ำตาลอ่อน สีเหลืองสีแดง บางแห่งอาจพบจุดประสีในดินชั้นล่างเกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้า พบบริเวณพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบจนถึงที่ลาดเชิงเขา เป็นดินลึกมีการระบายน้ำดี มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ PH ประมาณ ๔.๕-๕.๕

ปัญหาสำคัญในการใช้ประโยชน์ที่ดินได้แก่ เนื้อดินค่อนข้างเป็นทราย พืชที่ปลูกมีโอกาสเสี่ยงต่อการขาดแคนน้ำได้ง่าย ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ในบริเวณที่มีความลาดชันจะเกิดการชะล้างพังทลายของหน้าดินได้ง่าย

ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวใช้ปลูกพืชไร่ต่าง ๆ เช่น มันสำปะหลัง อ้อย ปอ ข้าวโพด และถั่วต่าง ๆ หน่วยแผนที่นี้อยู่ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านเป้า ตำบลกุดละแวก ตำบลหนองโพนงาม ตำบลบ้านบัว ตำบลบ้านหัน ตำบลบ้านยาง ตำบลโนนกกอก และตำบลหนองข่า

หน่วยแผนที่ที่ ๕๕

หน่วยแผนที่นี้เป็นกลุ่มดินที่มีเนื้อดินเป็นพวกดินเหนียวบางแห่งในดินชั้นล่างมีก้อนปูนและเศษหินปะปนอยู่ด้วย สีดินเป็นสีน้ำตาลหรือสีแดง เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกหินตะกอนเนื้อละเอียดที่มีปูนปนมีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด เป็นดินลิกปานกลาง มีการระบายน้ำดี มีความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง PH ประมาณ ๖.๐-๘.๐

ปัญหาสำคัญในการใช้ประโยชน์ที่ดินนี้ ได้แก่ ดินมีโครงสร้างแน่นที่บยากต่อการไถพรวนรองรากพืช ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวใช้ปลูกไร่ เช่น อ้อย บางแห่งเป็นป่าละเมาะ หญ้าเพ็กและไผ่ หน่วยแผนที่นี้อยู่ในเขตตำบลบ้านหัน ตำบลบ้านยาง ตำบลบ้านบัว ตำบลบ้านเตื่อ ตำบลโนนกกอก และตำบลหนองเช่า

หน่วยแผนที่ที่ ๕๖

หน่วยแผนที่นี้เป็นกลุ่มดินที่มีเนื้อดินช่วง ๕๐ ซม. ตอนบนเป็นดินร่วนดินล่างเป็นดินปนเศษหิน สีดินเป็นน้ำตาล สีเหลืองหรือสีแดง เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกหินตะกอนพบบนสภาพพื้นที่ลูกคลื่นลอนลาดถึงเนินเขา เป็นดินลิกปานกลางมีกลางมีการระบายน้ำดี ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดแก่ PH ประมาณ ๔.๕-๕.๕

ปัจจุบันดินส่วนใหญ่จะใช้ปลูกพืชไร่เช่น อ้อย ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ อาจเกิดการชะล้างพังทลายได้ง่าย ถ้าปลูกพืชในบริเวณที่มีความลาดชันมากๆ หน่วยแผนที่นี้อยู่ในเขตพื้นที่ตำบลหนองโพนงาม ตำบลหนองเช่า ตำบลบ้านบัว

หน่วยแผนที่ที่ ๖๒

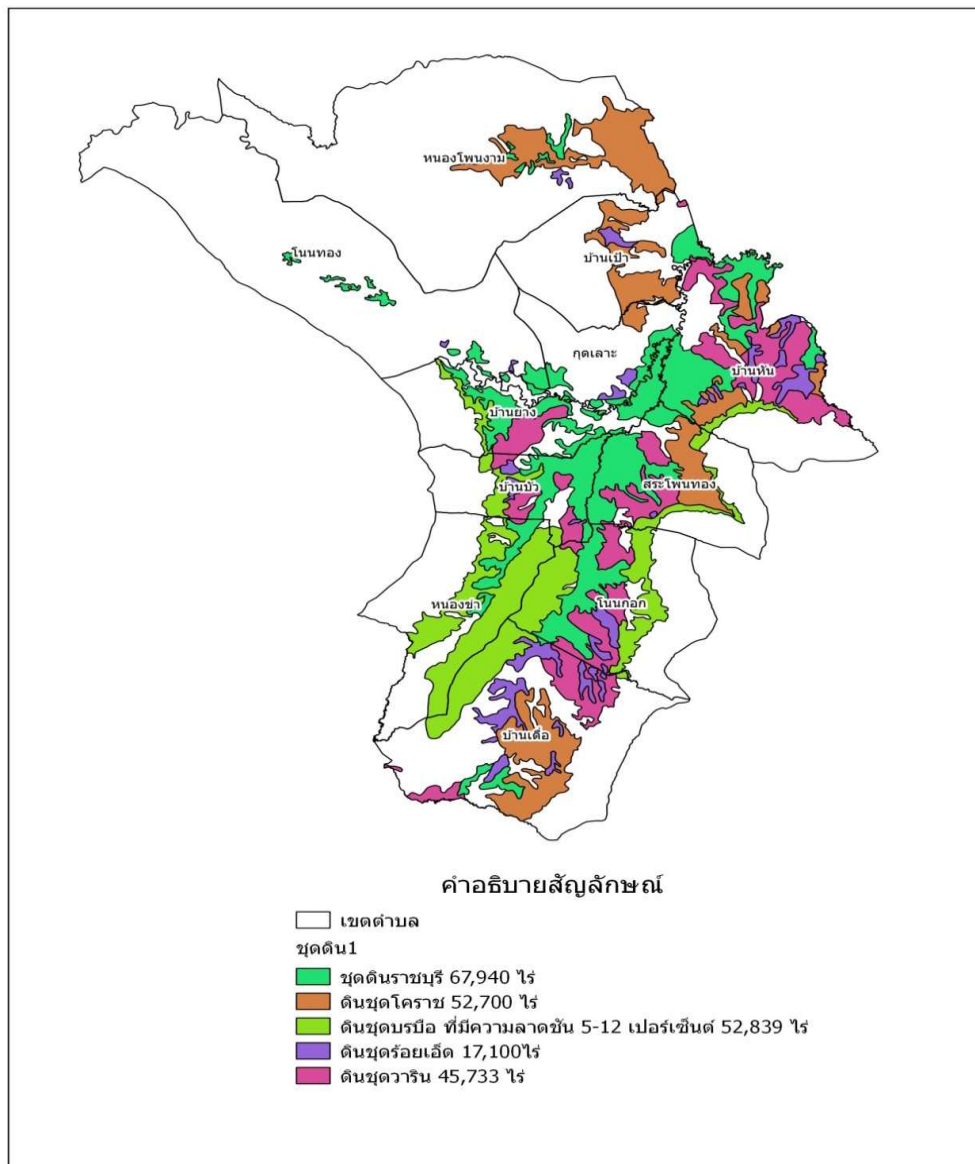
เป็นกลุ่มดินที่มีมากที่สุดในพื้นที่อำเภอเกษตรสมบูรณ์ ประกอบด้วยพื้นที่ภูเขาและเทือกเขาที่มีความลาดชันมากกว่า ๓๕% ดินที่พบมีทั้งดินลิกและดินตื้น ลักษณะเนื้อของดินและความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติแตกต่างกันไปแล้วแต่ชนิดของต้นกำเนิดในบริเวณนั้น มักมีเศษหินพื้นผิวสักระจัดกระจายทั่วไปส่วนใหญ่ยังปกคลุมไปด้วยป่าไม้ต่าง ๆ เช่น ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง หรือป่าดงดิบ

กลุ่มดินนี้ไม่ควรนำมาใช้ประโยชน์ทางการเกษตร เนื่องจากมีผลกระทบต่อระบบนิเวศน์ควรสงวนไว้เป็นป่าธรรมชาติ เพื่อรักษาแหล่งต้นน้ำลำธาร หน่วยแผนที่นี้อยู่ในเขตตำบลกุดเลาะ หนองโพนงาม บ้านเป่า โนนกกอก สระโพนทอง บ้านเตื่อ หนองเช่า บ้านบัว บ้านยาง บ้านหันและโนนทอง

๑.๓.๓ ลักษณะดิน กลุ่มชุดดิน

เนื่องด้วยอำเภอเกษตรสมบูรณ์จังหวัดชัยภูมิ มีลักษณะภูมิประเทศ เป็นภูเขาสลับกับที่ราบลุ่ม จึงลักษณะดินที่หลากหลาย สามารถแบ่งตามกลุ่มชุดดิน ได้ จำนวน ๒๑ กลุ่มชุดดิน โดยมีกลุ่มชุดดินมากที่สุด ๕ อันดับแรก

ชุดดินราชบุรี	จำนวน ๖๗,๙๔๐ ไร่
ชุดดินโคราช	จำนวน ๕๒,๗๐๐ ไร่
ชุดดินบริบือ ที่มีความลาดชัน ๕-๑๒ เปอร์เซ็นต์	จำนวน ๕๒,๘๓๙ ไร่
ชุดดินร้อยเอ็ด	จำนวน ๑๗,๑๐๐ ไร่
และชุดดินวาริน	จำนวน ๔๕,๗๓๓ ไร่

ภาพที่ ๒ กลุ่มชุดดิน อำเภอกะษัตร์สมบุรณ์ จังหวัดชัยภูมิ

๑.๔ สภาพภูมิอากาศ

๑.๔.๑ ลักษณะภูมิอากาศ ของอำเภอกะษัตร์สมบุรณ์ มี ๓ ฤดู ดังนี้

๑.ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ถึง เดือนพฤษภาคม

๒.ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึง เดือนกันยายน

๓.ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม ถึง เดือนมกราคม

๑.๔.๒ สถิติปริมาณน้ำฝน

จากสถิติน้ำฝนที่วัดโดยสถานีอุตุนิยมวิทยาชัยภูมิ กรมอุตุนิยมวิทยา ตั้งแต่ปี ๒๕๖๖ – ๒๕๖๘ ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายปีมีค่าประมาณ ๑,๑๑๖.๓๓ มิลลิเมตร โดยมีปริมาณฝนตกสูงสุดในเดือนกันยายน มีค่า ๒๙๓.๙ มิลลิเมตร ในปี ๒๕๖๘

ตารางที่ ๑ ปริมาณน้ำฝนรวมรายเดือน อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ

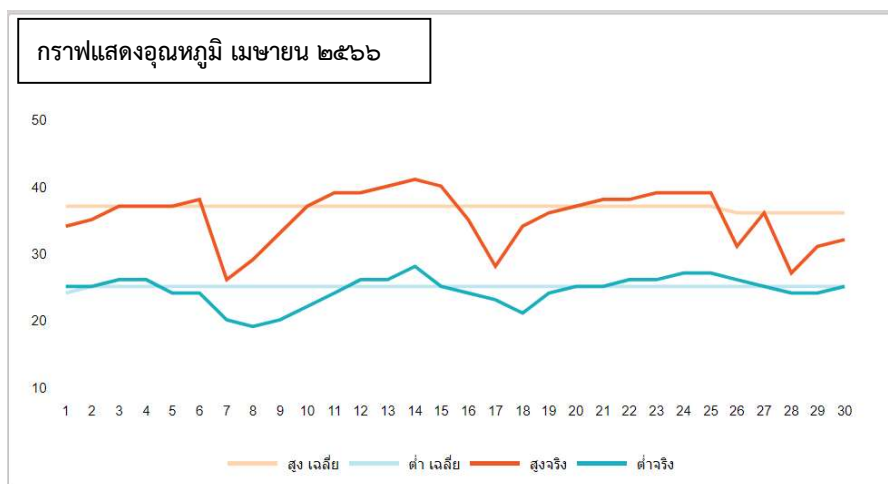
ปริมาณน้ำฝนรวมรายเดือน อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ													
รายการ	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	รวม
ปี ๒๕๖๖	๘๙	๐.๐	๐.๐	๓๐.๙	๑๑๕.๗	๑๒๘.๓	๖๘.๔	๒๕๒.๗	๒๙๓.๙	๑๗๐.๙	๑๘๔.๗	๐.๐	๑๒๕๔.๔
ปี ๒๕๖๗	๒.๙	๐.๐	๑๑๓.๗	๓๒.๖	๑๕๖.๔	๒๕๙.๐	๑๒๗.๔	๒๙.๕	๑๔๑.๐	๑๙๖.๕	๘.๔	๒๑.๒	๑๐๘๘.๖
ปี ๒๕๖๘	๗.๘	๘๐.๙	๑๔.๘	๑๔๘.๒	๒๑๔.๒	๔๗.๐	๑๖๗.๐	๙.๒	๒๐๔.๕	๔๒.๑	๗๐.๓	๐.๐	๑๐๐๖.๐

หมายเหตุ:เป็นข้อมูลเบื้องต้น T=Trace ฝนเล็กน้อยไม่ถึง ๐.๑ มม. หน่วยวัด:มิลลิเมตร

ที่มา สถานีอุตุนิยมวิทยาชัยภูมิ กรมอุตุนิยมวิทยา

๑.๔.๓ อุณหภูมิ

อุณหภูมิ อุณหภูมิต่ำสุดอยู่ที่ ๑๗ องศาเซลเซียส อยู่ในช่วงเดือนมกราคมและธันวาคม อุณหภูมิสูงสุดอยู่ที่ ๔๑ องศาเซลเซียส อยู่ในช่วงเดือนเมษายน และอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีมีค่า ๓๑ องศาเซลเซียส

ภาพที่ ๓ กราฟแสดงอุณหภูมิ

๑.๕ เส้นทางคมนาคม

อำเภอเกษตรสมบูรณ์ มีเส้นทางคมนาคมทางรถยนต์ที่สามารถติดต่อไปมาสะดวกทุกหมู่บ้าน โดยมีถนนลาดยางสายภูเขียว-หนองบัวแดง เป็นเส้นทางตัดผ่าน พื้นที่ตำบลบ้านหัน สระโพหนอง บ้านยาง บ้านบัว โนนกอก บ้านเตื่อ และหนองข่า เส้นทางนี้ผ่านที่ว่าการอำเภอเกษตรสมบูรณ์ด้วย นอกจากนี้ เป็นเส้นทาง รพช. และคอนกรีตในหมู่บ้าน มีส่านน้อยที่เป็นถนนลูกรัง การคมนาคม สะดวกทุกฤดู เส้นทางสายต่างๆ ที่ติดต่อกับอำเภออื่น มีดังนี้

เส้นทางสาย เกษตรสมบูรณ์-ภูเขียว

ระยะทาง ๒๒ กิโลเมตร

เกษตรสมบูรณ์-หนองบัวแดง

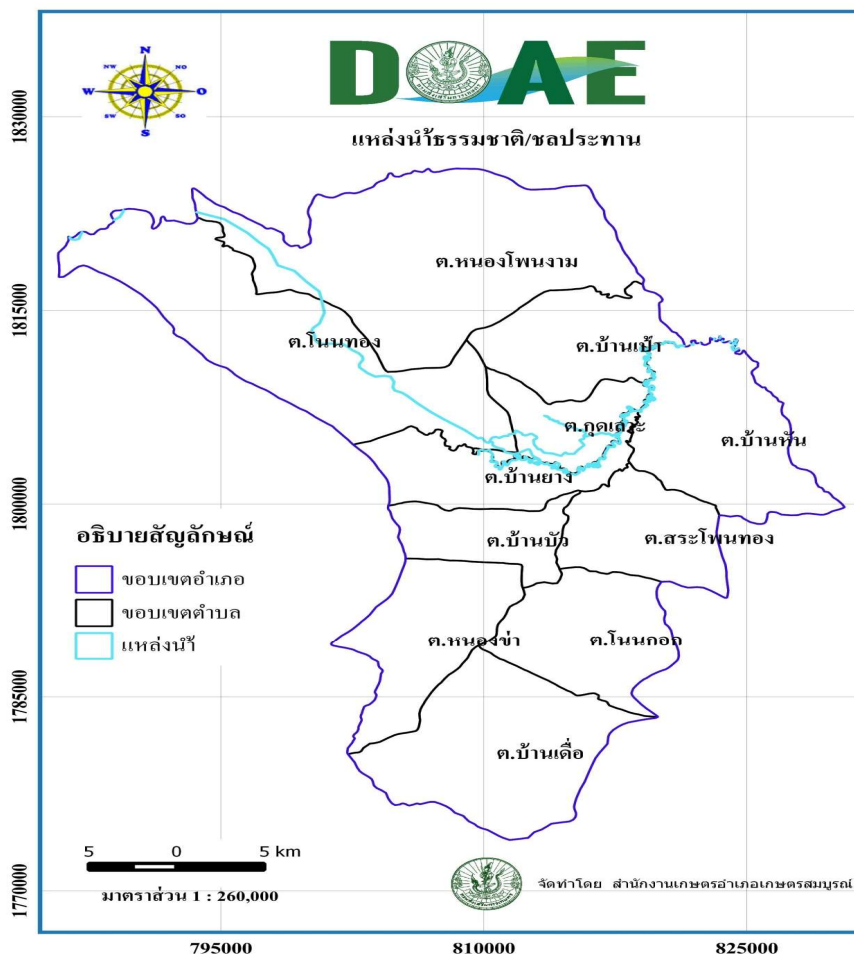
ระยะทาง ๓๕ กิโลเมตร

เกษตรสมบูรณ์-คอนสาร

ระยะทาง ๔๖ กิโลเมตร

๑.๖ แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

น้ำ มีความสำคัญและจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน เช่น เพื่อการผลิตไฟฟ้า ประปา และการเกษตร ทั้งนี้ อำเภอกเกษตรสมบูรณ์แหล่งน้ำตามธรรมชาติ มี ๕ แห่ง คือ

ภาพที่ ๔ แสดงแหล่งน้ำธรรมชาติ/ชลประทาน

๑.๖.๑ ลำน้ำพรม มีต้นกำเนิดมาจากภูเขียวเป็นลำน้ำที่สำคัญของอำเภอกเกษตรสมบูรณ์ ที่ใช้ทั้งในอุปโภค บริโภคและใช้ในด้านกรเกษตร ไหลผ่านตำบลโนนทอง กุดเลาะ บ้านยาง บ้านเป้า บ้านหัน และไหลผ่านอำเภอกุเขียว อำเภอบ้านแท่น

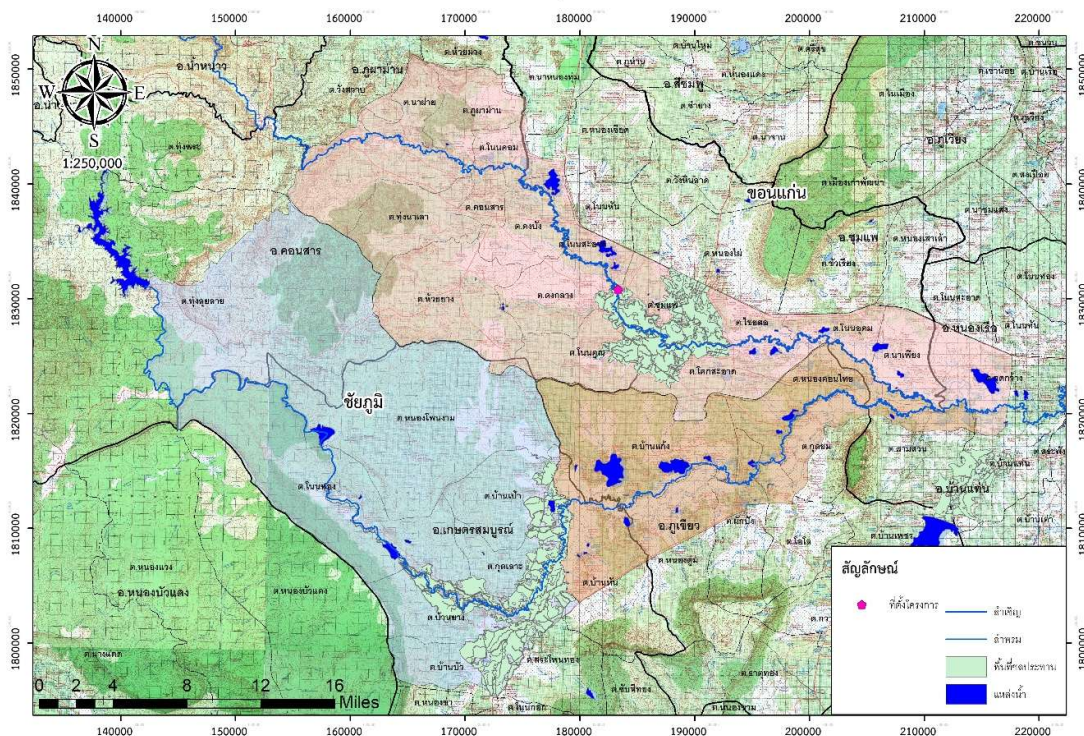
๑.๖.๒ ลำห้วยหามแห ไหลจากทิศใต้ของอำเภอกเกษตรสมบูรณ์ไปทางทิศเหนือ โดยผ่านตำบลบ้านเตื่อ ตำบลโนนกกอก ตำบลบ้านบัว ตำบลสระโพนทอง ตำบลบ้านยาง และตำบลบ้านหัน ตามลำดับ แล้วไปบรรจบกับลำน้ำพรม ชาวอำเภอกเกษตรสมบูรณ์ได้อาศัยลำน้ำนี้ใช้ในการอุปโภคและบริโภค ตลอดปี

๑.๖.๓ ลำน้ำทิก เป็นลำน้ำที่ไหลมาจากเขื่อนห้วยกุ่ม ผ่านตำบลหนองโพนงาม ตำบลบ้านเป้า และมาบรรจบกับลำน้ำพรม เกษตรกรได้อาศัยน้ำนี้ในการเพาะปลูกพืชต่างๆ ทั้งในหน้าฝนและหน้าแล้ง

๑.๖.๔ ลำปะทาว ต้นน้ำมาจากภูแลนคา ไหลจากทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของอำเภอ เกษตรสมบูรณ์ ไปทางทิศเหนือผ่านตำบลบ้านหัน แหล่งน้ำนี้เกษตรกรได้ใช้ในการอุปโภคและบริโภค เนื่องจากในบางปีปริมาณน้ำฝนมีน้อย

๑.๖.๕ บึงแก้ง อยู่ในเขตตำบลบ้านเป่า มีเนื้อที่ประมาณ ๕๐๐ ไร่ เกษตรกรอาศัยใช้ในการอุปโภคและบริโภคเช่นกัน

โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาพรม-เชิญ

ภาพที่ ๕ แผนที่ขอบเขตโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาพัฒนาลุ่มน้ำพรม-เชิญ

ปัจจุบันในพื้นที่ประสบปัญหาภัยธรรมชาติ ทั้งภัยแล้ง อุทกภัย และวาตภัย ซ้ำซากทุกปี และมีปัญหาเรื่องหมอกควันจากการเผาป่าและเผาไร่เพื่อกำจัดวัชพืช ตลอดจนปัญหาขยะ ซึ่งปัญหาเหล่านี้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ

นอกจากแหล่งน้ำที่กล่าวมาข้างต้น อำเภอเกษตรสมบูรณ์ยังมีแหล่งน้ำขนาดเล็กตามหมู่บ้าน เพื่อใช้ผลิตน้ำอุปโภคในหมู่บ้านอีกหลายแห่ง (ตารางที่ ๒)

ตารางที่ ๒ (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชื่อโครงการ	บ้าน	ตำบล	ความจุ ม.	พื้นที่ ชลประทาน ไร่	ก่อสร้าง ปี	พิกัดที่ตั้ง	หมายเหตุ
๑๙	ฝายบ้านหนองโพนงาม	หนองโพนงาม	หนองโพนงาม	-	๖๐๐	๒๕๓๒	๕๓๔๑ ๑๑๗๒-๑๖๙	ซ่อมแซม ๒๕๓๘
๒๐	อ่างเก็บน้ำห้วยตาดโตน	โนนทอง	กุดเลาะ	๑,๑๔๕,๓๕๐	๖๐๐	๒๕๓๓	๕๓๔๑ ๑๑๐๘-๐๖๓	
๒๑	อ่างเก็บน้ำห้วยลิ้นควาย	บึงสิบลี	กุดเลาะ	-	๖๐๐	๒๕๓๓	๕๓๔๑ ๑๐๒๒-๑๑๗	
๒๒	ฝายบ้านยาง	ยาง	บ้านยาง	-	๑,๐๐๐	๒๕๓๓	๕๓๔๑ ๑๑๖๙-๐๒๗	
๒๓	อ่างเก็บน้ำบ้านกุดกว้าง	กุดกว้าง	บ้านหัน	-	๑,๕๐๐	๒๕๓๓	๕๓๔๑ ๑๖๘๑๓-๑๑๓	
๒๔	อ่างเก็บน้ำห้วยบง	นาสมบุญ	หนองข่า	๒๑๑,๗๕๐	๕๐๐	๒๕๓๔	๕๓๔๑ ๑๑๐๕๐-๘๔๐	
๒๕	ฝายห้วยก้าม (ศร.)	หัวขัว	บ้านบัว	-	๑,๕๐๐	๒๕๓๕	๕๓๔๑ ๑๑๕๙-๐๐๖	
๒๖	ฝายบ้านวังม่วง	วังม่วง	หนองโพนงาม	-	๑,๕๐๐	๒๕๓๕	๕๓๔๑ ๑๑๑๐๐-๑๕๒	
๒๗	อ่างเก็บน้ำเชียงน้อย	หนองข่า	หนองข่า	๑๙๐,๗๐๐	๑,๕๐๐	๒๕๓๖	๕๓๔๑ ๑๑๑๐๑-๙๐๙	
๒๘	อ่างเก็บน้ำห้วยขามเฒ่า	นาหัวโสก	บ้านเดื่อ	๔๕๒,๙๓๘	๑,๐๐๐	๒๕๓๗	๕๓๔๑ ๑๑๑๒๖-๘๐๐	
๒๙	อ่างเก็บน้ำบ้านโพธิ์	บ้านโพธิ์	สระโพนทอง	๒๖๙,๘๙๔	๕๐๐	๒๕๓๘	๕๓๔๑ ๑๖๗๙๔-๙๙๓	

ตารางที่ ๔ อาคารบังคับน้ำหลักในลำน้ำพรม ๑๓ แห่ง

ที่	รายการ	ท้องที่		ขนาดอาคาร	ระดับ เก็บกัก (รทก.)	ปริมาณ เก็บกัก น้ำ	พื้นที่รับประโยชน์			ทรบ. คลอง (แห่ง)
							ฤดูฝน (ไร่)	ฤดูแล้ง		
		ตำบล	อำเภอ					CI = ๑.๑๐	CI = ๑.๓๐	
๑	ปตร.น้ำพรม กม. ๒๒+๙๔๐	บ้านยาง	เกษตรสมบูรณ์	๔- ๖.๐ X ๔.๐	+๒๒๘.๔๐	๑,๖๒๒,๐๗๖	๑,๙๖๔	๑๙๖	๕๘๘	-
๒	ปตร.น้ำพรม กม. ๒๙+๕๖๗	กุดเลาะ	เกษตรสมบูรณ์	๔- ๖.๐ X ๔.๐	+๒๒๖.๐๐	๕๒๑,๕๒๖	๒,๖๒๗	๒๖๓	๗๘๘	๒
๓	ปตร.น้ำพรม กม. ๓๗+๔๐๐	กุดเลาะ	เกษตรสมบูรณ์	๔- ๖.๐ X ๔.๐	+๒๒๓.๐๐	๕๑๙,๑๖๙	๓,๑๙๖	๓๒๐	๙๕๙	๑
๔	ปตร.น้ำพรม กม. ๔๒+๔๐๓	กุดเลาะ	เกษตรสมบูรณ์	๔- ๖.๐ X ๔.๐	+๒๒๑.๕๐	๒๗๕,๗๓๙	๒,๑๑๔	๒๑๑	๖๓๔	๑
๕	ปตร.น้ำพรม กม. ๔๖+๔๘๖	บ้านเป่า	เกษตรสมบูรณ์	๔- ๖.๐ X ๔.๐	+๒๑๙.๐๐	๒๖๗,๒๖๕	๒,๑๑๕	๒๑๒	๖๓๕	-
๖	ฝายน้ำพรม กม.๕๕+๐๑๐	บ้านหัน	เกษตรสมบูรณ์	เสริมสูง ๑.๐๐ ม.	+๒๑๕.๒๕	๕๒๓,๑๔๕	๑,๙๒๕	๑๙๓	๕๗๘	-
	ฝายห้วยราชวงศ์	บ้านหัน	เกษตรสมบูรณ์	เสริมสูง ๑.๐๐ ม.	+๒๑๕.๒๕	-	-	-	-	-
๗	ฝายน้ำพรม กม.๖๖+๑๑๐	บ้านแก้ง	ภูเขียว	เสริมสูง ๐.๘๐ ม. ติดตั้งฝาย ยางสูง ๑.๒๐ ม.Bottom Drain ๑ แห่ง	+๒๑๒.๙๐	๑,๐๗๔,๕๔๒	๖,๒๘๓	๖๒๘	๑,๘๘๕	-
๘	ปตร.น้ำพรม กม. ๗๘+๖๕๐	ผักปัง	ภูเขียว	๕- ๖.๐ X ๔.๐	+๒๐๗.๙๐	๑,๓๑๖,๔๒๑	๖,๘๐๐	๖๘๐	๒,๐๔๐	๒
๙	ปตร.น้ำพรม กม. ๘๗+๔๘๘	ผักปัง	ภูเขียว	๕- ๖.๐ X ๔.๐	+๒๐๖.๙๐	๘๐๔,๗๓๑	๔,๙๘๕	๔๙๙	๑,๔๙๖	๑
๑๐	ปตร.น้ำพรม กม. ๙๙+๙๔๐	หนองคอนไทย	ภูเขียว	๕- ๖.๐ X ๔.๐	+๒๐๒.๐๐	๗๒๐,๒๖๗	๖,๔๒๘	๖๔๓	๑,๙๒๘	๒
๑๑	ปตร.น้ำพรม กม. ๑๐๘+๓๐๐	หนองคอนไทย	ภูเขียว	๕- ๖.๐ X ๔.๐	+๒๐๐.๐๐	๕๖๙,๔๑๙	๓,๒๘๙	๓๒๙	๙๘๗	๑
๑๒	ปตร.น้ำพรม กม. ๑๑๙+๒๒๐	สามสวน	บ้านแท่น	๕- ๖.๐ X ๔.๐	+๑๙๖.๑๐	๗๐๒,๓๙๐	๓,๔๙๕	๓๕๐	๑,๐๔๙	๓
๑๓	ฝายน้ำเชิญ กม. ๑๓๑+๓๐๖	นาเพี้ย	ชุมแพ	เสริมสูง ๑.๐๐ ม.	+๑๙๓.๕๐		๑,๙๔๙,๓๖๑	๒,๔๑๐	๒๔๑	๗๒๓
รวม						๑๐,๘๖๖,๐๕๑	๔๗,๖๓๑	๔,๗๖๕	๑๔,๒๙๑	๑๓

ที่มา: สำนักงานชลประทานที่ ๖ กรมชลประทาน

ตารางที่ ๕ หนองบึงขนาดใหญ่ในเขตฝายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ ๓

ลำดับ ที่	ชื่อหนอง	ท้องที่		พื้นที่ หนอง (ไร่)	ปริมาณน้ำเก็บ กัก (ลบ.ม.)	ระดับเก็บ กัก (ม.รทก.)	ระดับกัน หนอง (ม.รทก.)	พื้นที่รับ ประโยชน์ (ไร่)
		ตำบล	อำเภอ					
๑	บึงแก้ง	บ้านเป่า	เกษตรสมบูรณ์	๓๕๔	๑,๑๑๓,๖๐๐	๒๑๘	๒๑๕	-
๒	หนองตุม	หนองตุม	ภูเขียว	๔๐๖	๑,๑๑๕,๒๐๐	๒๑๓	๒๑๐	-
๓	หนองแซงใหญ่	บ้านแก้ง	ภูเขียว	๖๕๐	๖๐๘,๔๐๐	๒๐๗.๕	๒๐๕	๖๕๐.๐๐
๔	หนองแซงน้อย	บ้านแก้ง	ภูเขียว	๑๐๖	๔๐๔,๐๐๐	๒๐๗.๕	๒๐๕	๔๒๐.๐๐
๕	หนองดินดำ	บ้านแก้ง	ภูเขียว	๒๐๐	๕๗๖,๐๐๐	๒๐๘.๕	๒๐๕	๖๐๐.๐๐
๖	หนองเชียงขา	ผักปัง	ภูเขียว	๕๓๕	๑,๑๕๒,๒๐๐	๒๐๘.๕	๒๐๕	๑,๒๐๐.๐๐
๗	หนองสามหมื่น	บ้านแก้ง	ภูเขียว	๒,๘๑๐	๖,๖๗๒,๐๐๐	๒๑๓.๕	๒๑๐.๕	๗,๐๐๐.๐๐
รวม					๑๑,๖๔๑,๔๐๐			๙,๘๗๐

ที่มา: สำนักงานชลประทานที่ ๖ กรมชลประทาน

ตารางที่ ๖ สถานีสูบน้ำในเขตฝายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ ๓

ลำดับ ที่	ชื่อโครงการ	ที่ตั้ง		ลำน้ำ	พื้นที่ ไร่
		ตำบล	อำเภอ		
ลุ่มน้ำพรม					
1	หนองกระทุ่ม	บ้านหัน	เกษตรสมบูรณ์	น้ำพรม	2,243
2	บ้านกุดกว้าง(เกษตรสมบูรณ์)	บ้านหัน	เกษตรสมบูรณ์	ห้วยราชวงศ์	1,982
3	ลาด	บ้านแก้ง	ภูเขียว	หนองสามหมื่น	1,464
4	หนองดินดำ	บ้านแก้ง	ภูเขียว	หนองดินดำ	3,332
5	หนองเชียงซา	บ้านแก้ง	ภูเขียว	หนองเชียงซา	3,081
6	หนองบัวพรม	ผักปัง	ภูเขียว	หนองบัวพรม	2,402
7	โปร่งงาม	หนองคอนไทย	ภูเขียว	หนองคอนไทย	3,420
8	หนองเบน	หนองคอนไทย	ภูเขียว	หนองคอนไทย	3,150
9	กุดศรีภูมิ	กุดยม	ภูเขียว	ห้วยวังขอน	6,661
10	โนนข่า	หนองคอนไทย	ภูเขียว	ลำน้ำเชิญ	2,322
11	มูลกระบือ	หนองคอนไทย	ภูเขียว	หนองมูลกระบือ	1,703
12	หนองนาแซง	หนองคอนไทย	บ้านแท่น	ลำน้ำพรม	2,448
13	สามสวน	สามสวน	บ้านแท่น	ลำน้ำพรม	1,682

ที่มา: สำนักงานชลประทานที่ ๖ กรมชลประทาน

๑.๖ สภาพเศรษฐกิจและสังคม

๑.๖.๑ การปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ

ประชากรประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก โดยมีพื้นที่ส่วนใหญ่ทำการเกษตร พืชที่เกษตรกรปลูกเป็นหลักได้แก่ ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง ยางพารา ส้มโอ และพืชหลังนา พริก ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ถั่วเหลือง ถั่วเขียว ยาสูบ พืชผักต่างๆ ซึ่งอำเภอเกษตรสมบูรณ์มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ ๙๖๒,๕๐๐ ไร่ เป็นพื้นที่ทำการเกษตรประมาณ ๓๒๐,๓๘๗ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๒๙ ของพื้นที่ทั้งหมด แยกเป็นพื้นที่ทำนา ๑๔๗,๓๐๗ ไร่ พื้นที่ทำไร่อ้อย ๑๓๑,๔๓๑ ไร่ พื้นที่มันสำปะหลัง ๑,๖๙๒ ไร่ พื้นที่ยางพาราและไม้ผล ไม้ยืนต้น ๓๗,๑๒๓ ไร่ และอื่นๆ ๒,๘๓๔ ไร่ (พืชผัก, ที่เลี้ยงปลา และทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น) ที่เหลือประมาณ ๖๔๒,๑๑๓ ไร่ เป็นพื้นที่ป่า พื้นที่สาธารณะ และที่อยู่อาศัย จากข้อมูลกรมพัฒนาที่ดิน (๒๕๖๕)

แรงงานภาคเกษตรส่วนใหญ่เป็นแรงงานในครัวเรือน เฉลี่ย ๓ คนต่อครัวเรือน การจ้างแรงงานมีมากช่วงปักดำ เกี่ยวข้าว ปลูก-ตัดอ้อย ซึ่งในปัจจุบันค่าแรงมีราคาสูงขึ้นมาก โดยเฉพาะช่วงที่มีการลงทำนาพร้อมๆกัน ค่าแรงสูงถึงวันละ ๓๐๐ บาท อีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้แรงงานสูงขึ้น เป็นเพราะว่ามีแรงงานวัยหนุ่มสาวไปทำงานภาคอุตสาหกรรมต่างถิ่นมากขึ้น ทำให้แรงงานภาคการเกษตรลดน้อยลง

๑.๖.๒ รายได้ของประชากรรวม รายได้ต่อหัว

ประชากรมีระดับรายได้ต่อปีเฉลี่ย ๖๖,๔๐๙.๔๗ บาท/บุคคล โดยรายได้หลักมาจากการผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ เช่น อ้อย ข้าว เป็นต้น

-อาชีพเกษตรกรรม ประมาณ ๒๐,๖๗๕ ครัวเรือน หรือคิดเป็น ร้อยละ ๙๐ ของครัวเรือนทั้งหมด

-อาชีพรับราชการ ลูกจ้างของรัฐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ประมาณ ๑,๘๐๙ ครัวเรือนหรือคิดเป็นร้อยละ ๕.๑ ของจำนวนครัวเรือน

-อาชีพพาณิชย์ ประมาณ ๖๕๐ ครัวเรือน หรือคิดเป็นร้อยละ ๒.๗๖ ของจำนวนครัวเรือน

-อาชีพรับจ้าง ประมาณ ๑,๔๐๐ ครั้วเรือน หรือคิดเป็นร้อยละ ๕.๙๕ ของจำนวน
ครั้วเรือน

ตารางที่ ๗ ผลผลิต ต้นทุนการผลิต รายได้ ของการผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญในอำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัด
ชัยภูมิ ปี ๒๕๖๖/๖๗

ชนิดพืช	ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่	ต้นทุนการผลิตต่อไร่ (บาท)	รายได้ต่อไร่ (บาท)
ข้าวนาปี	๔๕๐ ก.ก.	๒,๒๕๐	๔,๐๐๐
อ้อยโรงงาน	๑.๒ ตัน	๘,๐๐๐	๑๐,๐๐๐
มันสำปะหลัง	๓.๕ ตัน	๓,๔๐๐	๗,๐๐๐
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	๖๐๐ ก.ก.	๓,๐๐๐	๔,๘๐๐
ยางพารา	-	๓,๓๕๐	-

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเกษตรสมบูรณ์ (๒๕๖๘)

๑.๖.๓ จำนวนครั้วเรือน แยกชายหญิง ช่วงอายุ ในเมือง/ชนบท

อำเภอเกษตรสมบูรณ์ แบ่งการปกครองออกเป็น ๑๑ ตำบล ๑๔๔ หมู่บ้านซึ่งอยู่ในการปกครอง
ของอำเภอเกษตรสมบูรณ์ จากข้อมูลของสำนักบริหารการทะเบียน ที่ว่าการอำเภอเกษตรสมบูรณ์ กรมการ
ปกครอง ณ วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๕ พบว่ามีประชากร (ตารางจำนวนประชากร อำเภอเกษตรสมบูรณ์)

จำนวนครั้วเรือนทั้งหมด	๓๓,๓๑๖	ครั้วเรือน
ประชากร	๑๑๑,๖๓๙	คน
ชาย	๕๕,๔๑๓	คน
หญิง	๕๖,๒๒๖	คน
ความหนาแน่นประชากรเฉลี่ย	๖๗	คน/ตร.กม.
ความหนาแน่นครั้วเรือนเฉลี่ย	๑๔.๑๔	ครั้วเรือน/ตร.กม.

ตารางที่ ๘ แสดงจำนวนครั้วเรือนและประชากรของอำเภอเกษตรสมบูรณ์

ตำบล	จำนวนประชากร		
	ชาย	หญิง	รวม
บ้านยาง	๓,๙๙๐	๔,๑๕๑	๘,๑๔๓
บ้านหัน	๖,๘๔๙	๖,๘๓๓	๑๓,๖๘๒
บ้านเดื่อ	๗,๖๙๑	๗,๘๑๖	๑๕,๕๐๗
บ้านเป่า	๑,๕๗๒	๑,๕๐๐	๓,๐๗๒
กุดเลาะ	๓,๖๑๙	๓,๗๔๖	๗,๓๖๕
โนนกกอก	๕,๒๑๕	๕,๒๒๘	๑๐,๔๔๓
สระโพนทอง	๔,๑๕๗	๔,๒๕๐	๘,๔๐๗
หนองข่า	๔,๒๘๔	๔,๔๑๗	๘,๗๐๑
หนองโพนงาม	๖,๗๑๓	๖,๖๒๗	๑๓,๓๔๐
บ้านบัว	๒,๔๑๑	๒,๕๓๕	๔,๙๔๖
โนนทอง	๓,๗๔๑	๓,๖๔๔	๗,๓๘๕
รวม	๕๕,๔๑๓	๕๖,๒๒๖	๑๑๑,๖๓๙

ที่มา : สำนักงานทะเบียนอำเภอเกษตรสมบูรณ์

๑.๖.๔ การศึกษา

สถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอเกษตรสมบูรณ์ ดังนี้

สถานศึกษา	๗๖	แห่ง
สังกัดอบจ.	๕	แห่ง
สังกัดสำนักงานประถมศึกษาแห่งชาติ	๖๖	แห่ง
สังกัดกรมการศึกษาเอกชน	๕	แห่ง
จำนวนครู/อาจารย์	๑,๒๒๐	คน
สังกัดอบจ.	๒๖๓	คน
สังกัดสำนักงานประถมแห่งชาติ	๗๒๘	คน
สังกัดกรมศึกษาเอกชน	๔๙	คน
จำนวนนักเรียน นิสิต นักศึกษา	๒๐,๘๘๐	คน
สังกัดอบจ.	๖,๔๖๔	คน
สังกัดสำนักงานประถมศึกษาแห่งชาติ	๑๔,๖๑๘	คน
สังกัดกรมการศึกษาเอกชน	๙๑๖	คน
จำนวนที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	๑๔๙	แห่ง
ห้องสมุดประชาชน	๑	แห่ง

๑.๖.๕ สาธารณสุข

โรงพยาบาลของรัฐ จำนวน ๑ แห่ง

โรงพยาบาลเกษตรสมบูรณ์

ขนาด/จำนวน

๖๐ เตียง

๑.๖.๖ ประเพณีและวัฒนธรรม

ประชากรอำเภอเกษตรสมบูรณ์นับถือศาสนาพุทธ มีขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดงามปฏิบัติสืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน ชาวอีสานเรียกว่า ฮีต ๑๒ ครอง ๑๔ ซึ่งงานบุญที่ถือปฏิบัติกันอยู่ เช่น บุญข้าวจี บุญพระเวส บุญสงกรานต์ บุญบั้งไฟบุญเบิกบ้าน การทอดเทียนพรรษา บุญข้าวกระยาสาทร บุญกฐิน บุญผ้าป่า เป็นต้น บุญประเพณีที่ชาวบ้านเรียกว่า ฮีต ๑๒ ครอง ๑๔ โดย ฮีต ๑๒ คือ ประเพณีที่ประชาชนในภาคอีสานปฏิบัติกันมาในโอกาสต่าง ๆ ทั้งสิบสองเดือนของแต่ละปี

- **เดือนอ้าย บุญเข้ากรรม** เป็นกิจกรรมของสงฆ์ เรียกว่า เข้าปริวาสกรรม หลังจากออกพรรษาเสร็จแล้วโดยให้พระภิกษุสงฆ์ที่ต้องอาบัติ (กระทำความผิด) สังฆาติเสสได้สารภาพต่อหน้าคณะสงฆ์เพื่อเป็นการฝึกจิตสำนึกถึงความบกพร่องของตน แล้วปรับตัวประพฤติตนให้ถูกต้องตามพระวินัย

- **เดือนยี่ ทำบุญคูณลาน** (คัมข้าวใหญ่) ในพิธีนี้จะมีการทำบุญตักบาตร เลี้ยงพระ ประพรมน้ำพระพุทธมนต์แก่ชาวบ้าน ลานข้าว ที่นาและต่อข้าวบริเวณใกล้ลานข้าวถือว่าเป็นสิริมงคล ทำให้ข้าวในนาอุดมสมบูรณ์ เจ้าของนาจะอยู่เป็นสุข ฝนตกต้องตามฤดูกาล ข้าวกล้าจะงอกงามและได้ผลดีในปีต่อไป เมื่อเสร็จพิธีทำบุญคูณลานข้าวแล้ว ชาวบ้านจึงจะขนข้าวใส่ยุ้งและเชิญขวัญข้าว คือ พระแม่โพสพไปยังยุ้งข้าวและทำพิธีสู่ขวัญกับสู่ข้าวเล่า (ยุ้ง) ข้าวเพื่อเป็นสิริมงคลต่อไป

- **เดือนสาม บุญข้าวจี** เป็นการทำบุญในช่วงเทศกาลวันมาฆบูชา ชาวบ้านจะมาร่วมกันทำบุญตักบาตรในตอนเช้า ตอนค่ำจะมีการเวียนเทียนรอบพระอุโบสถ ชาวบ้านจัดเตรียมข้าวจีแล้วนำไปถวายพระภิกษุสามเณรที่วัด เมื่อพระฉันเสร็จแล้วมีการฝังเทศน์ฉลองข้าวจีและรับพร มูลเหตุที่มีการทำบุญข้าวจี ซึ่ง

เป็นอาหารที่คนยากจนกินเป็นประจำ ไปถวายพระพุทธรเจ้า พลังคิดว่า ขนมแบ่งข้าวจีเป็นเพียงขนมของทาสที่ต่ำต้อยพระพุทธรองค์คงไม่ฉัน ซึ่งพระพุทธรเจ้าทรงหยั่งรู้จิตใจของนาง จึงทรงฉนแบ่งข้าวจีต่อหน้าทำให้เกิดความปิติดีใจ ครั้นตายไปก็จะได้ขึ้นสวรรค์ ชาวอีสานจึงได้แบบอย่างในการทำแบ่งข้าวจี ทำบุญข้าวจีถวายพระมาโดยตลอดจวบจนปัจจุบัน

- **เดือนสี่ บุญพระเวส** (บุญพระเวสสันดรหรือบุญมหาชาติ) คำนี้ออกเสียงว่า ฆะเหวด เป็นสำเนียงของชาวอีสานที่มาจากคำว่า พระเวส ซึ่งหมายถึงพระเวสสันดร การทำบุญฆะเหวด เป็นการทำบุญและฟังเทศน์เรื่องพระเวสสันดรชาดก หรือเทศน์มหาชาติ ซึ่งมีจำนวน ๑๓ กัณฑ์ ทั้งนี้เพื่อเป็นการรำลึกถึงพระเวสสันดร ผู้ซึ่งบำเพ็ญบารมีอันยิ่งใหญ่ด้วยการให้ทานหรือทานบารมีในชาติสุดท้าย ก่อนที่จะมาเสวยชาติและตรัสรู้เป็นพระพุทธรเจ้า บุญพระเวสเป็นงานบุญที่ยิ่งใหญ่ของชาวอีสาน นิยมทำกันทุกหมู่บ้าน ด้วยความเชื่อว่า หากได้ฟังเทศน์มหาชาติทั้ง ๑๓ กัณฑ์จบภายในวันเดียว อาานิสงส์จะดลบันดาลให้ไปเกิดในศาสนาของพระศรีอาริยมตไตรย ซึ่งเป็นยุคแห่งความสุข ความสมบูรณ์ตามพุทธคติที่มีมาแต่ครั้งพุทธกาล

- **เดือนห้า บุญสงกรานต์** (บุญสงน้ำ) เป็นการทำบุญวันขึ้นปีใหม่ของไทยแต่โบราณ นิยมทำในเดือนห้าเริ่มตั้งแต่วันที่ ๑๓ เมษายนถึงวันที่ ๑๕ เมษายน คำว่า สงกรานต์ เป็นคำสันสกฤต แปลว่า ผ่านหรือเคลื่อนย้ายเข้าไป ในที่นี้ หมายถึง พระอาทิตย์ผ่านหรือเคลื่อนย้ายเข้าไปในจักรราศีหนึ่ง เป็นเดือนที่เริ่มต้นปีใหม่ การทำบุญสงกรานต์จะมีพิธีสงน้ำพระพุทธรูป พระสงฆ์ ผู้ใหญ่ ผู้เฒ่าผู้แก่ นอกจากนี้ ชาวบ้านจะทำบุญตักบาตรก่อดวงพระเจดีย์ทรายและมีการละเล่นสาดน้ำกันอย่างสนุกสนานนานตลอดทั้ง ๓ วัน

- **เดือนหก บุญบั้งไฟ** เป็นงานสำคัญของชาวอีสานก่อนลงมือทำนา ด้วยความเชื่อว่าเป็นการขอฝนเพื่อให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล ข้าวกล้าในนาอุดมสมบูรณ์ ประชาชนอยู่อย่างมีความสุข ในงานจะมีการแห่บั้งไฟ และจุดบั้งไฟ เพราะเชื่อว่าเป็นการส่งสัญญาณขึ้นไปบอกพญาแถน ให้ส่งน้ำฝนลงมา ระหว่างที่มีการจุดบั้งไฟชาวบ้านจะมีการแข่งอย่างสนุกสนาน การทำบุญบั้งไฟนับเป็นการชุมนุมที่สำคัญของคนในท้องถิ่น ที่มาร่วมงานบุญกันอย่างสนุกสนานเต็มที่ มีการนำสัญลักษณ์ทางเพศมาล้อเลียนในขบวนแห่บั้งไฟ โดยไม่ถือว่าเป็นเรื่องหยาบคาย การทำบุญบั้งไฟนี้ บางทีจะตรงกับประเพณีบุญวันวิสาขบูชาด้วย

- **เดือนเจ็ด บุญเบิกบ้าน** เป็นการทำบุญเพื่อชำระล้างสิ่งที่ไม่ดีเป็นเสนียดจัญไรอันจะทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่บ้านเมือง เป็นการปัดเป่าความชั่วร้ายให้ออกจากหมู่บ้านชาวบ้านจะนำข้าวปลาอาหารมาตักบาตรที่ศาลากลางบ้านและสวดมนต์ตอนเย็น ตอนเช้าตักบาตรรดน้ำมนต์

- **เดือนแปด บุญเข้าพรรษา** การเข้าพรรษาเป็นกิจของภิกษุสามเณรที่จะต้องอยู่เป็นประจำในวัดใดวัดหนึ่งตลอด ๓ เดือน กำหนดเอาตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๘ ถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ห้ามมิให้พระภิกษุสามเณรไปพักแรมคืนที่อื่น มีการทำบุญตักบาตร ถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุ สามเณร มีการฟังธรรมเทศนา ชาวบ้านจะหล่อเทียนขนาดใหญ่ถวายวัดเป็นพุทธบูชาและเก็บไว้ตลอดพรรษา การทำเทียนถวายวัดในช่วงเทศกาลเข้าพรรษา มีความเชื่อแต่โบราณว่า หากใครทำเทียนไปถวายวัด เมื่อเกิดชาติใหม่ ผู้นั้นจะได้เสวยสุข หากมิได้ขึ้นสวรรค์ แต่เกิดบนโลกมนุษย์ผู้นั้นจะมีความเฉลียวฉลาด มีสติปัญญาไหวพริบเป็นเลิศ ประดุจแสงเทียนอันสว่างไสว

- **เดือนเก้า บุญข้าวประดับดิน** เป็นการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ญาติมิตรที่ล่วงลับไปแล้ว เมื่อถึงวันแรม ๑๔ ค่ำ เดือน ๙ ชาวบ้านจากกันทำข้าวปลาอาหารคาวหวานพร้อมหมากพลูตั้งแต่เช้ามืดห่อใส่ใบตอง เรียกว่า ข้าวประดับดิน นำไปวางไว้ตามโคนต้นไม้ในบริเวณวัด เพื่อให้ผู้ที่ล่วงลับไปแล้วนั้นมากิน เพราะเชื่อว่าในช่วงเดือนเก้าผู้ที่ล่วงลับแล้วจะได้รับการปลดปล่อยให้ออกมาท่องเที่ยวได้ ในพิธีบุญข้าวประดับดิน ชาวบ้านจะวางข้าวประดับดินไว้ พร้อมจุดเทียนบอกกล่าวให้มารับเอาอาหารและส่วนบุญนี้ จากนั้นชาวบ้านจะเอาอาหารไปทำบุญตักบาตรถวายทานแด่พระภิกษุสามเณร สมทานศีล ฟังเทศน์และกรวดน้ำอุทิศส่วนกุศลให้ผู้ล่วงลับไปแล้ว

- **เดือนสิบ บุญข้าวสาก**(กระยาสารท) เป็นการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้ผู้ตาย โดยมีการทำสลากให้พระจับ เพื่อที่จะได้ถวายของตามสลากนั้น เป็นการทำบุญที่ต่อเนื่องจากพิธีในเดือนเก้า เพราะถือว่าการทำบุญส่งล่วงลับไปแล้วที่ได้ออกมาท่องเที่ยว ให้กลับสู่แดนของตน ในเดือนสิบนี้ชาวบ้านจะนำห่อข้าวสาก(ข้าวเปลือกเหนียวมาคั่ว เพื่อให้ข้าวเหนียวแตกออกเป็นสีขาว แล้วคลุกน้ำตาลและมะพร้าว)ไปวางไว้บริเวณวัด พร้อมจุดเทียนและบอกให้ญาติมิตรที่ล่วงลับไปแล้ว มารับอาหารและผลบุญที่อุทิศให้

- **เดือนสิบเอ็ด บุญออกพรรษา** จัดทำในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ เป็นการทำบุญที่สืบเนื่องมาจากบุญเข้าพรรษาในเดือนแปด ที่พระภิกษุสามเณรได้เข้าพรรษาเป็นเวลานานถึง ๓ เดือน ดังนั้น ในวันที่ครบกำหนด พระภิกษุสามเณรเหล่านั้นจะมารวมกันทำพิธีออกวัสสาปวารณา วันนี้เป็นวันที่ภิกษุสามเณรมีโอกาสมาชุมนุมกันอย่างพร้อมเพรียงกันที่วัด ชาวบ้านถือว่าเป็นวันสำคัญและเป็นระยะที่ชาวบ้านหมดภาระในการทำนาไร่ อากาศในช่วงนี้จะเย็นสบายจึงถือโอกาสมาร่วมกันทำบุญ มีการตักบาตรถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุ สามเณร มีการกวนข้าวทิพย์ถวาย รัศสิสวดมนต์ฟังเทศน์และถวายผ้าจำนำพรรษา ตอนค่ำจะมีการจุดประทีปโคมไฟในบริเวณวัดและหน้าบ้าน บางท้องถิ่นอยู่ใกล้บริเวณแม่น้ำจะมีการไหลเรือไฟ (ล่องเฮือไฟ) เพื่อเป็นการบูชาคารวะแม่คงคา บางแห่งมีการแข่งเรือยาวเพื่อความสนุกสนานและสามัคคีร่วมกันในงานอีกด้วย

- **เดือนสิบสอง บุญกฐิน** เป็นการถวายผ้าจีวรแด่พระสงฆ์ที่จำพรรษาครบ ๓ เดือน งานบุญนี้มีระยะเวลาทำตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ จนถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ มูลเหตุที่มีการทำบุญกฐินนั้น มีเรื่องเล่าว่า มีพระภิกษุจำนวนหนึ่งได้เดินทางไปเฝ้าพระพุทธเจ้า ระหว่างการเดินทางนั้นยังเป็นช่วงหน้าฝนและระยะทางไกลจึงทำให้ผ้าจีวรของพระภิกษุเหล่านั้นเปียกน้ำเประเปื้อนโคลน ไม่สามารถหาผ้าผืนเปลี่ยนได้ พระพุทธเจ้าได้เห็นถึงความยากลำบากนั้น จึงมีพุทธบัญญัติให้ภิกษุแสวงหาผ้าและรับผ้ากฐินได้ เป็นเวลาหนึ่งเดือนหลังออกพรรษา ชาวบ้านจึงได้จัดผ้าจีวรนำมาถวายพระภิกษุในช่วงเวลาดังกล่าว จนกลายเป็นประเพณีทำบุญกฐินมาจวบจนปัจจุบัน ก่อนการทำกฐินเจ้าภาพจะต้องจองวัดและกำหนดวันทอดกฐินล่วงหน้า เตรียมผ้าไตรจีวรพร้อมอัฐบริวารและเครื่องไทยทาน มีการบอกบุญแก่ญาติมิตร ตอนเช้าในพิธีจะแห่ขบวนกฐินเพื่อนำไปทอดที่วัด และแห่กฐินเวียนประทักษิณรอบอุโบสถ ๓ รอบ จึงทำพิธีถวายผ้ากฐินจากปูยฝ้ายจนสามารถนำไปทอดให้เสร็จภายใน ๒๔ ชั่วโมงนับแต่เวลาเริ่มทำเชื่อว่าจะได้บุญมากกว่าอย่างอื่น

ครอง ๑๔ คือ แนวทางหรือข้อวัตรที่ประชาชนทั่วไปตลอดจนผู้มีหน้าที่ปกครองบ้านเมืองพึงปฏิบัติ ๑๔ ข้อ เป็นจารีตประเพณีและทำนองคลองธรรมอันดีงามของท้องถิ่นและของบ้านเมือง ซึ่งอาจสรุปได้ ๓ ประการ คือ สำหรับพระมหากษัตริย์และผู้ปกครองบ้านเมืองพึงปฏิบัติ สำหรับพระสงฆ์องค์เจ้า และสำหรับบุคคลธรรมดาสามัญพึงปฏิบัติในสถานที่ชาวบ้านถือปฏิบัติต่อตัวเองและชาวบ้าน มีดังนี้

๑) เมื่อได้ข้าวใหม่หรือผลหมากรากไม้ ให้บริจาคแก่ผู้มีศีลแล้วตนเองจึงบริโภคและให้ญาติพี่น้องด้วยกัน

๒) อย่ามีความโลภ อย่าใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย อย่ากล่าวคำหยาบ

๓) ให้ทำศัลพระภูมิไว้บริเวณบ้านของตนเองเพื่อบูชา

๔) ให้ล้างเท้าก่อนขึ้นบ้าน

๕) เมื่อถึงวัน ๗, ๘ ค่ำ ๑๔, ๑๕ ค่ำ ให้สมமாக่อนเส้า สมมาแม่ขึ้นบันได สมมาผักตู่เฮือน

๖) ให้ล้างเท้าก่อนนอนเวลากลางคืน

๗) ถึงวันศีลให้เอาดอกไม้ รูปเทียน สมมาผัว และให้เอารูปเทียนถวายพระ

๘) ถึงวันศีลดับ ศีลเพ็ง (แรม ๑๔ ค่ำ, ขึ้น ๑๕ ค่ำ) ให้มนต์พระมาสวดมนต์บ้านหรือใส่บาตร

๙) เมื่อพระภิกษุเข้าปฐกฐกรรม ให้มีขันข้าวตอก ดอกไม้ รูปเทียน เครื่องอัฐบริวารไปถวายพระ

- ๑๐) เมื่อเห็นพระภิกษุเดินผ่านให้นั่งลงแล้วยกมือไหว้ แล้วค่อยเจรจา
- ๑๑) อย่าเหยียบเงาพระภิกษุ ผู้ถือศีลบริสุทธิ์ (อย่าหมิ่นประมาทพระ)
- ๑๒) อย่าเอาอาหารที่กินแล้วไปให้พระภิกษุ รวมถึงสามเณรด้วย
- ๑๓) อย่าเสพเมถุนในวันศีล วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา
- ๑๔) เมื่อมีพระมาบิณฑบาตอย่าให้พระคอย เวลาใส่บาตรอย่าให้มือแตะบาตร ภิกษุหรือสามเณรห้ามใส่รองเท้า ห้ามกางร่ม ห้ามเอาผ้าปิดหัวเวลาใส่บาตร

นอกจากนี้ ประชาชนในอำเภอเกษตรสมบูรณ์ ยังให้ความสำคัญและให้ความร่วมมือร่วมใจในการดำเนินงานต่าง ๆ ของชุมชนและงานของส่วนราชการ คนในชุมชนมีการปรับเปลี่ยนค่านิยมในการดำเนินชีวิต เช่น การงดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และไม่เล่นการพนัน ในงานบุญ งานศรั้า ต่าง ๆ ด้วย

ความเชื่อ

การถือฤกษ์ยามในการปลูกเรือน ในเดือนยี่ เดือนสี่ เดือนหก เดือนเก้า เดือนสิบสอง ถือเป็นฤกษ์ที่ดีในการปลูกเรือน โดยเฉพาะในเดือนหกและเดือนเก้า

ปลูกต้นไม้มงคล ในภาคอีสานถือว่าต้นไม้เป็นมงคลอย่างหนึ่ง หากปลูกให้ถูกทิศทางจะเกิดความสุขความเจริญ คตินี้ปรากฏในภาคกลางเช่นเดียวกัน ต้นไม้มงคลตามทิศของภาคอีสาน มีดังนี้

ทิศบูรพา - ปลูกกุ่ม ก่าม กระถิน มะพร้าว หมาก พลู

ทิศอาคเนย์ - ปลูกต้นยอ

ทิศทักษิณ - ปลูกมะม่วงมะเฟือง มะไฟ

ทิศหรีดี - ปลูกต้นคูณ สะเดา ขนุน

ทิศปัจฉิม - ปลูกมะขาม มะยม

ทิศพายัพ - ปลูกมะกรูดมะนาว

ทิศอุดร - ปลูกต้นหมากต้น(พุทรา)

ทิศอีสาน - ปลูกดอกกรัก ต้นแพง

ภูตผี วิญญาณ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ปู่ตา เจ้าที่เจ้าทาง ซึ่งถ้ามีการเจ็บป่วยโดยที่ไม่ทราบสาเหตุชาวบ้านจะสันนิษฐานไว้ก่อนว่า เกิดจากผีเข้า ผิดผี หรือไม่ก็ลบหลู่เจ้าที่เจ้าทาง จะต้องหาผู้เฒ่าผู้แก่ไปขอขมา เป็นต้น

ผีตาแฮก ชาวบ้านเชื่อว่าเป็นผีเฝ้าไร่นา เมื่อชาวบ้านเข้าหักไร่้างถางพง เพื่อแปรสภาพที่ดินไปเป็น ที่นา พวกเขาจะทำพิธีเชิญผีตาแฮกตนหนึ่งมาเป็นผู้เฝ้ารักษาที่นาและข้าวกล้า แต่ละปีเจ้าของนา จะต้องทำพิธีเช่นสังเวยก่อนลงไถนา และเมื่อเก็บเกี่ยวเสร็จแล้ว จะต้องแบ่งข้าวสีเกวียน (จำลอง เล็กๆ) ให้แก่ผีตาแฮกด้วย

คะลำ เป็นสิ่งต้องห้ามที่ทำลงไปแล้วไม่ดีไม่งาม เกิดโทษภัย เกิดเสนียดจัญไรแก่ตนและผู้อื่น เช่น

- หลึงยืนเยี้ยว คะลำ (ห้ามผู้หลึงยืนเยี้ยว)
- ย่างข้ามพาข้าว คะลำ (ห้ามเดินลัดวงอาหาร)
- นั่งตันประตู นั่งตันขันได่ นั่งหมอน นั่งกลางผู้เฒ่า คะลำ
- นอนหันหัวไปทางตาเว็นตก คะลำ (ห้ามนอนหันหัวไปทางทิศตะวันตก เพราะทิศตะวันตกเป็นทิศที่ให้ผีหรือคนตายนอนหันหัวไป)
- ไทเหือนเดียวกันกินบ่พร้อมกัน ผู้น้อยกินก่อนผู้ใหญ่ เมียกินก่อนผัว คะลำ
- นุ่งหม้อผ้าทางกลับ - ใช้ตีนเชี้ยเสื่อผ้า คะลำ
- ผัวเมียผิดกัน ข่มเหงกัน ด่าป้อยญาติกัน คะลำ

๑.๖.๗ องค์กร/สถาบันต่าง ๆ

๑.๗.๗.๑ หน่วยงานราชการส่วนภูมิภาค ๘ หน่วยงาน ดังนี้

๑. ที่ทำการปกครองอำเภอเกษตรสมบูรณ์
๒. สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ
๓. สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ
๔. สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ
๕. สำนักงานประมงอำเภอ
๖. สำนักงานสัสดีอำเภอ
๗. สำนักงานวัฒนธรรมอำเภอ

๑.๗.๗.๒ หน่วยงานราชการส่วนกลาง ๑๗ หน่วยงาน ดังนี้

๑. ศูนย์การศึกษาครอบครัวและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.)
๒. สำนักงานสรรพากรพื้นที่ สาขาเกษตรสมบูรณ์
๓. สำนักงานที่ดินจังหวัดชัยภูมิ สาขาเกษตรสมบูรณ์
๔. สถานีตำรวจภูธรเกษตรสมบูรณ์
๕. สถานีตำรวจภูธรบ้านเป้า
๖. สถานีตำรวจภูธรบ้านเตี๋ย
๗. โรงพยาบาลเกษตรสมบูรณ์
๘. ศูนย์ศึกษาธรรมชาติและสัตว์ป่าห้วยกุ่ม

๑.๗.๗.๓ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ ๔ หน่วยงาน

๑. การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอเกษตรสมบูรณ์
๒. การประปาส่วนภูมิภาค สาขาเกษตรสมบูรณ์
๓. ที่ทำการไปรษณีย์เกษตรสมบูรณ์

๑.๗.๗.๔ ธนาคารหรือสถาบันการเงิน ๖ แห่ง ดังนี้

ธนาคารของรัฐ มีจำนวน ๔ แห่ง ได้แก่

๑. ธนาคารออมสิน
๒. ธกส. สาขาเกษตรสมบูรณ์
๓. ธกส. สาขาบ้านเป้า

๑.๗.๗.๕ สถาบันเกษตรกร มีบทบาทในการประกอบอาชีพการเกษตรและการดำรงชีวิตของเกษตรกรซึ่งการดำเนินการด้านสถาบันเกษตรกรมีอยู่หลายกลุ่ม โดยมีหน่วยงานของทางราชการเป็นผู้สนับสนุน ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มส่งเสริมอาชีพ และกลุ่มอื่นๆ

ตารางที่ ๙ แสดงกลุ่มสถาบันการเกษตรกร อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ

ที่	ตำบล	กลุ่ม เกษตรกร		กลุ่ม แม่บ้านฯ		กลุ่มยุวเกษตร		กลุ่มออม ทรัพย์		ตั้ง ยัง นาง	ตั้ง ธนาคาร	กลุ่มอาชีพ		กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	
		กลุ่ม	สมาชิก	กลุ่ม	สมาชิก	กลุ่ม	สมาชิก	กลุ่ม	สมาชิก	(แห่ง)	ข้าว	กลุ่ม	สมาชิก	กลุ่ม	สมาชิก
											(แห่ง)				
๑	บ้านยาง	๑	๔๑๘	๑๑	๓๖๗	๑	๒๓	๒	๗๕	-	-			๘	๘๗
๒	กุดเลาะ	-	-	๘	๓๖๘	๓	๗๐	-	-	-	-			๑๐	๑๑๒
๓	โนนกกอก	๑	๑๔๗	๖	๓๐๕	๒	๔๐	๑	๓๐	-	-			๕	๗๘
๔	บ้านเดื่อ	๑	๑๖๐	๑๓	๖๒๗	๑	๒๐	-	-	-	-	๒	๗๘	๑๐	๑๕๗
๕	บ้านเป่า	๑	๑๖๓	๑๐	๓๔๗	๒	๔๐	๓	๑๑๐	-	-			๒๑	๓๒๓
๖	บ้านหัน	๒	๗๑๙	๑๐	๔๐๖	๔	๘๐	๒	๖๒	๑	-			๑๑	๑๕๔
๗	สระโพนทอง	๑	๑๕๓	๕	๒๓๒	-	-	๑	๒๖	-	-			๒	๒๓
๘	หนองข่า	๑	๑๖๒	๖	๓๖๑	๒	๕๐	๑	๖๙	-	-			๑	๒๓
๙	หนองโพนงาม	๒	๔๘๖	๓	๑๑๗	๒	๓๐	-	-	-	-			๒๒	๕๑๗
๑๐	บ้านบัว	-	-	๓	๑๕๓	๒	๕๐	๑	๓๕	-	-			๑๐	๒๓๑
๑๑	โนนทอง	-	-	๔	๒๖๒	๒	๓๕	-	-	-	-			๑๒	๑๓๘
รวม		๑๐	๒,๐๘๐	๗๙	๓,๕๔๔	๒๕	๕๐๐	๑๑	๔๐๗	๑				๑๑๒	๑๘๔๓

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอเกษตรสมบูรณ์

๑.๗ การใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land Used)

๑.๗.๑ ลักษณะของการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทหลัก ๆ เช่น ภาคเกษตร อุตสาหกรรม ชุมชน เมืองที่อยู่อาศัยแยกตามเขตการปกครองย่อย

จากการสำรวจและวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน พบว่าในอำเภอเกษตรสมบูรณ์ มีพื้นที่ทั้งหมด ประมาณ ๙๖๒,๕๐๐ ไร่ สามารถจำแนกการใช้ที่ดินได้เป็น ๕ ประเภทหลัก คือ พื้นที่ป่าไม้ พื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่น้ำ พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง และพื้นที่อื่นๆ (เช่น ไม้ละเมาะ) ซึ่งรายละเอียดคือ พื้นที่ทำการเกษตร จำนวน ๓๒๐,๓๘๗ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๒๙ พื้นที่ป่าไม้ จำนวน ๒๗๐,๓๙๙ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๐๙ พื้นที่อยู่อาศัย จำนวน ๒๖,๑๕๗ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓.๙๓ พื้นที่แหล่งน้ำ จำนวน ๑๗,๗๕๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒.๖๗ และพื้นที่อื่นๆ จำนวน ๑๗,๑๑๘.๑๔ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓.๓๒ (ภาพที่ ๑๒)

ตารางที่ ๑๐ สภาพพื้นที่ถือครองของอำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ

ตำบล	พื้นที่ครอง ทั้งหมด (ไร่)	พื้นที่ การเกษตร (ไร่)	พื้นที่ทำนา (ไร่)	พื้นที่ทำไร่ (ไร่)	พื้นที่ทำ สวน (ไร่)	พื้นที่ การเกษตร อื่น ๆ (ไร่)	ป่าไม้ (ไร่)	ที่อยู่อาศัย+ ที่สาธารณะ (ไร่)
บ้านยาง	๔๑,๘๗๕	๑๔,๗๗๖	๑๒,๕๒๗	๖๑๘	๑๓๙	๑,๑๗๙	๒๕,๔๕๐	๒,๔๗๐
กุดเลาะ	๑๓,๐๐๐	๑๑,๔๔๔	๑๐,๗๐๐	๔๐	๗๐๔	-	-	๑,๕๕๖
โนนกก	๓๐,๙๖๘	๑๘,๙๐๒	๑๔,๗๑๕	๓,๓๓๗	๑๘๗	๘๘๙	๑๑,๕๑๓	๕๕๓
บ้านหัน	๖๙,๓๗๕	๒๙,๖๙๐	๑๗,๕๖๒	๗,๐๗๖	๑๔๖	-	๓๕,๐๙๔	๔,๕๙๑
บ้านเคื่อ	๘๔,๒๙๙	๓๐,๕๕๔	๒๒,๗๕๐	๗,๕๒๒	๒๘๒	๗๔๕	๕๐,๐๐๐	๓,๐๐๐
สระโพนทอง	๗๓,๕๑๕	๑๒,๓๖๓	๑๑,๖๔๐	๕๐๑	๒๒๒	-	๖๐,๓๒๒	๘๓๐
หนองโพนงาม	๑๕๗,๕๐๐	๒๙,๐๐๗	๑๔,๓๓๒	๑๔,๐๓๐	๖๔๕	-	๑๒๖,๓๕๕	๒,๑๓๘
หนองข่า	๕๖,๘๔๓	๑๘,๗๒๔	๑๗,๘๐๐	๔,๒๕๐	๖๗๐	-	๓๖,๔๘๙	๑,๖๓๐
บ้านเป้า	๒๓,๗๕๕	๒๐,๘๘๔	๑๔,๕๔๘	๕,๘๔๑	๖๒	๔๓๓	๘๖๐	๒,๐๑๑
บ้านบัว	๒๙,๕๓๓	๑๓,๕๐๘	๑๐,๕๗๙	๑,๖๘๙	๑,๒๔๐	-	๑๔,๙๘๙	๑,๐๕๖
โนนทอง	๓๔,๒๐๔	๑๔,๖๕๘	๑๐,๔๓๘	๓,๓๓๗	๔๖๘	-	๑๙,๐๐๐	๕๔๖
รวม	๖๑๔,๘๖๗	๒๑๒,๕๑๐	๑๕๗,๕๙๑	๔๘,๒๘๑	๔,๗๖๕	๓,๒๔๖	๓๘๐,๐๗๒	๒๐,๓๘๑

แบบรายงานการวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ
ตามแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ระดับอำเภอ/ตำบล ปี ๒๕๖๘
อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ

หลักฐานประกอบการพิจารณาการประเมินผลการปฏิบัติราชการ
ของเกษตรจังหวัด ตัวชี้วัดที่ ๑.๑.๒ ร้อยละของความสำเร็จในการจัดทำ
แผนพัฒนาการเกษตร ระดับอำเภอ
ปี ๒๕๖๖-๒๕๗๐

บทที่ ๒

การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรอำเภอเกษตรสมบูรณ์

๒.๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของอำเภอเกษตรสมบูรณ์

๒.๑.๑ สถานการณ์การเกษตรในพื้นที่

๑) เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

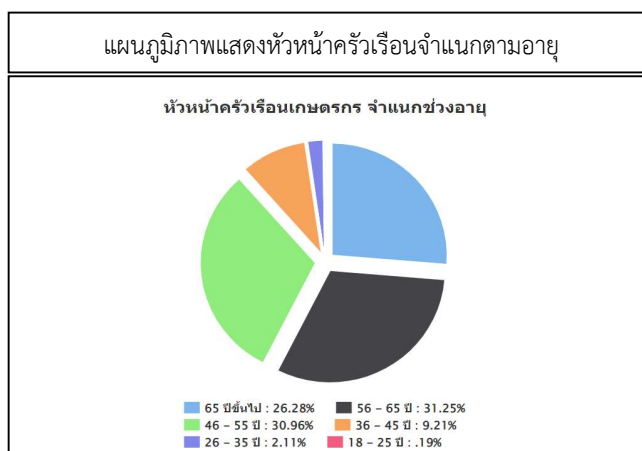
๑.๑) ครุว์เรือนเกษตรกร

อำเภอเกษตรสมบูรณ์ มีครุว์เรือนเกษตรกร จำนวน ๑๙,๘๓๘ ครุว์เรือน โดยหัวหน้าครุว์เรือนเกษตรกรมากที่สุด อายุระหว่าง ๕๖-๖๕ ปี จำนวน ๖,๒๐๐ ครุว์เรือน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๒๕ รองลงมาอายุระหว่าง ๔๖-๕๕ ปี จำนวน ๖,๑๔๑ ครุว์เรือน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๙๖ อายุ ๖๕ ปีขึ้นไป จำนวน ๕,๒๑๔ ครุว์เรือน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๒๘ อายุระหว่าง ๓๖-๔๕ ปี จำนวน ๑,๘๒๗ ครุว์เรือน คิดเป็นร้อยละ ๙.๒๑ อายุระหว่าง ๒๖ - ๓๕ ปี จำนวน ๔๑๙ ครุว์เรือน คิดเป็นร้อยละ ๒.๑๑ อายุระหว่าง ๑๘-๒๕ ปี จำนวน ๓๗ ครุว์เรือน คิดเป็นร้อยละ ๐.๑๙ ตามลำดับ

ตาราง ๑๑ แสดงหัวหน้าครุว์เรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ

ช่วงอายุ	ครุว์เรือน	ร้อยละ
๖๕ ปีขึ้นไป	๕,๒๑๔.๐๐	๒๖.๒๘
๕๖ - ๖๕ ปี	๖,๒๐๐.๐๐	๓๑.๒๕
๔๖ - ๕๕ ปี	๖,๑๔๑.๐๐	๓๐.๙๖
๓๖ - ๔๕ ปี	๑,๘๒๗.๐๐	๙.๒๑
๒๖ - ๓๕ ปี	๔๑๙.๐๐	๒.๑๑
๑๘ - ๒๕ ปี	๓๗.๐๐	๐.๑๙
รวม	๑๙,๘๓๘.๐๐	๑๐๐.๐๐

ที่มา : ระบบทะเบียนเกษตรกร,๒๕๖๘

ภาพที่ ๗ แสดงหัวหน้าครุว์เรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ

ที่มา : ระบบทะเบียนเกษตรกร,๒๕๖๘

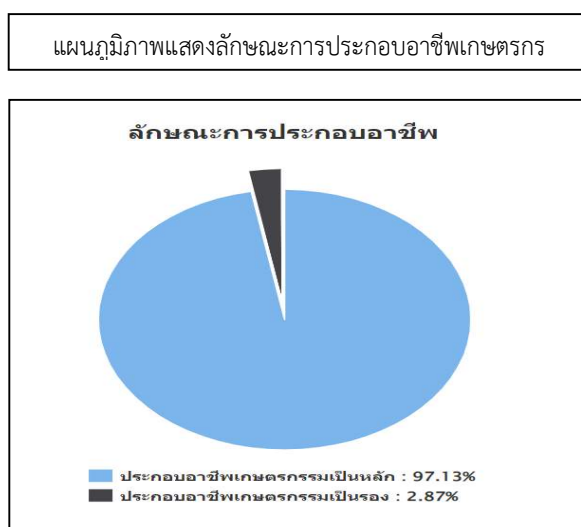
๖.๑) ลักษณะการประกอบอาชีพ

อำเภอเกษตรสมบูรณ์ มีเกษตรกรที่ประกอบอาชีพหลักส่วนใหญ่เป็นการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เป็นหลัก จำนวน ๑๙,๒๖๙ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๙๗.๑๓ และประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง จำนวน ๕๖๙ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒.๘๗

ตารางที่ ๑๒ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ

ลักษณะการประกอบอาชีพ	ครัวเรือน	ร้อยละ
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก	๑๙,๒๖๙	๙๗.๑๓
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง	๕๖๙	๒.๘๗

ที่มา : ระบบทะเบียนเกษตรกร,๒๕๖๘

ภาพที่ ๘ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพ อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ

ที่มา : ระบบทะเบียนเกษตรกร,๒๕๖๘

๑.๔) กลุ่มเกษตรกร/สถาบัน

มีบทบาทในการประกอบอาชีพการเกษตรและการดำรงชีวิตของเกษตรกรซึ่งการดำเนินการด้านสถาบันเกษตรกรมีอยู่หลายกลุ่ม โดยมีหน่วยงานของทางราชการเป็นผู้สนับสนุน ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มส่งเสริมอาชีพ และกลุ่มอื่นๆ

อำเภอเกษตรสมบูรณ์ มีกลุ่มส่งเสริมอาชีพ ๓ กลุ่ม มีสมาชิก ๑๐๘ ราย กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ๗๙กลุ่ม สมาชิก ๓,๕๔๔ ราย กลุ่มยุวเกษตรกร ๒๕ กลุ่ม สมาชิก ๕๐๐ ราย วิสาหกิจชุมชน ๑๗๓ แห่ง สมาชิก ๑,๘๔๓ ราย สหกรณ์จำนวน ๑ แห่ง สมาชิก ๒๖๕ ราย และกลุ่มเกษตรกร ๑๐ กลุ่ม สมาชิก ๒,๐๘๐ ราย

ตารางที่ ๑๓ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกรอำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ

ตำบล	กลุ่มส่งเสริมอาชีพ		กลุ่มแม่บ้าน		กลุ่มยุวเกษตรกร		วิสาหกิจชุมชน		สหกรณ์		กลุ่มเกษตรกร	
	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)
บ้านยาง			๑๑	๓๖๗	๑	๒๓	๑๔	๘๗			๑	๔๑๘
กุดเลาะ			๘	๓๖๘	๓	๗๐	๑๔	๑๑๒	๑	๒๖๕	-	-
โนนกกอก			๖	๓๐๕	๒	๔๐	๙	๗๘			๑	๑๔๗
บ้านเตื่อ	๒	๗๘	๑๓	๖๒๗	๑	๒๐	๑๕	๑๕๗			๑	๑๖๐
บ้านเป่า			๑๐	๓๔๗	๒	๔๐	๑๗	๓๒๓			๑	๑๖๓
บ้านหัน			๑๐	๔๐๖	๔	๘๐	๑๙	๑๕๔			๒	๗๑๙
สระโพนทอง			๕	๒๓๒	-	-	๑๐	๒๓			๑	๑๕๓
หนองข่า	๑	๓๐	๖	๓๖๑	๒	๕๐	๑๑	๒๓			๑	๑๖๒
หนองโพน			๓	๑๑๗	๒	๓๐	๔๖	๕๑๗			๒	๔๘๖
บ้านบัว			๓	๑๕๓	๒	๕๐	๗	๒๓๑			-	-
โนนทอง			๔	๒๖๒	๒	๓๕	๑๑	๑๓๘			-	-
รวม	๓	๑๐๘	๗๙	๓,๕๔๔	๒๕	๕๐๐	๑๗๓	๑,๘๔๓	๑	๒๖๕	๑๐	๒,๐๘๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเกษตรสมบูรณ์ ,๒๕๖๘

๑.๔) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร/เครือข่าย

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.) คือแหล่งเรียนรู้การผลิตสินค้าเกษตรที่ถูกต้อง และเหมาะสมสำหรับชุมชน และศูนย์กลางการบริการ และแลกเปลี่ยนความรู้ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงาน ต่างๆ กับเกษตรกรในชุมชน โดยดำเนินการในพื้นที่ของเกษตรกร ที่ประสบความสำเร็จ สามารถเป็นแบบอย่าง ให้กับเกษตรกรในชุมชน ในการปรับปรุงหรือปรับเปลี่ยนกิจกรรม การเกษตรที่สำคัญของพื้นที่ ตั้งแต่การผลิต การบริหารจัดการ จนถึงการตลาด อำเภอเกษตรสมบูรณ์ มีแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร มี ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ๑ ศูนย์ และศพก. เครือข่าย ๒๒ ศูนย์ ศูนย์ จัดการศัตรูพืชชุมชน ๒ ศูนย์ ศูนย์จัดการดินและปุ๋ยชุมชน ๑ ศูนย์ ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำ ตำบล ๑๑ ศูนย์

ตารางที่ ๑๔ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ

ตำบล	ศพก.	ศพก. เครือข่าย	ศจช.	ศคปช.	ศบกด.	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ			ศูนย์ถ่ายทอด เทคโนโลยี ด้านการ
						กษ.	ปศ.	ปกรป.	
บ้านยาง		๓	๒		๑				
กุดเลาะ		๑			๑				
โนนกกอก		๑			๑				
บ้านเดื่อ		๑			๑				
บ้านเป้า		๒			๑				
บ้านหัน	๑	๓		๑	๑				
สระโพนทอง		๒			๑				
หนองข่า		๓			๑				
หนองโพนงาม		๑			๑				
บ้านบัว		๑		๑	๑				
โนนทอง		๑			๑				
รวม	๑	๒๒	๒	๑	๑๑				

ที่มา :สำนักงานเกษตรอำเภอเกษตรสมบูรณ์ ,๒๕๖๘

๑.๕) Smart Farmer, YSF, ที่มีความรู้ความชำนาญ/เครือข่าย

เกษตรกรต้นแบบ smart farmer ในอำเภอเกษตรสมบูรณ์ มีจำนวน ๒๐ ท่าน ซึ่ง
ภูมิปัญญาที่เกิดจากการสร้างสมประสบการณ์ จนตกผลึกนำมาแก้ไขปัญหการเกษตรให้กับเกษตรกรได้ดี เช่น

๑.๒.๑) นางบัวโฮม สาริพันธ์ เป็นเกษตรกรต้นแบบด้านการผลิตข้าวอินทรีย์
จุดเด่นคือการนำเทคโนโลยีเข้ามาในกระบวนการผลิตเพื่อลดต้นทุนการผลิตจากแรงงานคน ด้วยพื้นฐาน
ครอบครัวที่ทำอาชีพเกษตรกรรมมาโดยตลอด เป็นคนที่มีความสนใจในด้านการเกษตรสมัยใหม่ ได้นำความรู้ที่
ได้รับจากการศึกษาดูงานมาประยุกต์ใช้กับกระบวนการผลิตข้าวอินทรีย์และพืชผักอินทรีย์ จนประสบ
ความสำเร็จ

ในการบริหารจัดการพื้นที่นั้น ได้ยึดหลักการบริหารจัดการ โดยเน้นหัวข้อ
หลักๆเพื่อลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต และความยั่งยืน ดังนี้

-ใช้เครื่องจักรกลการเกษตรเพื่อทดแทนแรงงานที่หายากและให้
ทำงานได้ทันเวลา

-การอนุรักษ์และปรับปรุงดินโดยการทำเกษตรอินทรีย์ ไม่เผา ใช้
การพักดินปลูกพืชตระกูลถั่วเพื่อธาตุอาหารในดินและเพื่อตัดวงจรโรคพืชและแมลง ใช้ปุ๋ยชีวภาพเพื่อปรับปรุง
ดิน

-การเตรียมดินปลูก ต้องให้ลึกได้ระดับอย่างน้อย ๕๐ เซนติเมตร

-สร้างแหล่งน้ำเพิ่ม ให้น้ำเสริมให้เพียงพอไม่รอฝน ให้น้ำถูก

ช่วงเวลาและใช้น้ำอย่างประหยัด

-สร้างแหล่งพลังงานทางเลือก เพื่อลดการใช้น้ำมัน
-ใช้ระบบการให้น้ำที่มีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับพื้นที่

๑.๖) แปลงใหญ่ เกษตรแปลงใหญ่ คือโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เป็นหนึ่งในโครงการสำคัญ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรมีการ รวมกลุ่มและบริหาร จัดการร่วมกัน ทำให้เกิดการรวมกันผลิตและรวมกันจำหน่ายโดยมีตลาดรองรับที่แน่นอน เพื่อให้ เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตและมีผลผลิตต่อหน่วยเพิ่มขึ้น

ตารางที่ ๑๕ แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่ อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ

ที่	ตำบล	ชื่อกลุ่มแปลงใหญ่	ชนิดพืช	จำนวนสมาชิก(คน)	จำนวนพื้นที่ (ไร่)	ประธาน
๑	บ้านยาง	แปลงใหญ่พืชผัก หมู่ ๕ ตำบลบ้านยาง	พืชผัก	๖๐	๓๐	นายลำพูน สองศรี
๒	บ้านหัน	แปลงใหญ่พืชผักบ้านดอน ตำบลบ้านหัน	พืชผัก	๓๐	๓๐	นายแสงชัย โกษทรัพย์มา
๓	บ้านบัว	แปลงใหญ่พืชผักตำบลบ้านบัว	พืชผัก	๓๐	๓๐	
๔	โนนทอง	แปลงใหญ่ฝ้าย หมู่ ๒ บ้านโนนเขวา ตำบลโนนทอง	ฝ้าย	๔๐	๓๒.๕	นางวิไลวรรณ ศิริประภาภูวดล
๕	หนองข่า	แปลงใหญ่จังหวัดบ้านหนองโสน หมู่ ๑๑ ตำบลหนองข่า	จังหวัด	๓๘	๓๒๖	นางสาวอิงครัตน์ ธัญศิริธนากรมย์
๖	หนองข่า	แปลงใหญ่พืชผักบ้านฉนวน หมู่ ๑๐ ตำบลหนองข่า	พืชผัก	๓๐	๕๐	นางสาวศรสวรรค์ ไม้่งน้อย
๗	บ้านยาง	แปลงใหญ่ผักรวมใจ หมู่ ๙ ตำบลบ้านยาง	พืชผัก	๔๑	๔๒.๒๕	นางสุทิน หาญกุลเลาะ
๘	โนนทอง	แปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ หมู่ ๙ ตำบลโนนทอง	ข้าวโพด	๓๐	๓๐๐	นายใหม่ แก้วกุลเลาะ
๙	บ้านบัว	แปลงใหญ่พริกบ้านเขวา หมู่ ๕ ตำบลบ้านบัว	พริก	๓๐	๖๐	นางสำเนา ขุนโนนเขวา
๑๐	สระโพนทอง	แปลงใหญ่พริกบ้านส้มกบ หมู่ ๑๐ ตำบลสระโพนทอง	พริก	๖๔	๑๗๒	นายสมชาติ ฤชา
๑๑	สระโพนทอง	แปลงใหญ่พริกบ้านส้มกบ หมู่ ๕ ตำบลสระโพนทอง	พริก	๔๐	๗๘	นางพิศเพลิน แสงศรี
๑๒	บ้านเตื่อ	แปลงใหญ่วิสาหกิจชุมชนผักปลอดภัยตำบลบ้านเตื่อ	พืชผัก	๓๐	๖๐	นายคำปน หิรัญเขว่า
๑๓	สระโพนทอง	แปลงใหญ่พริก หมู่ ๔ ตำบลสระโพนทอง	พริก	๓๐	๖๐	นายวิทยา พันธุ์ยาง
๑๔	บ้านหัน	แปลงใหญ่พริก หมู่ ๑๕ ตำบลบ้านหัน	พริก	๔๐	๘๐	นายประเทือง วงษ์สำราญ
๑๕	หนองข่า	แปลงใหญ่พริก หมู่ ๑ ตำบลหนองข่า	พริก	๓๑	๖๐	นางวรรณภา คงโนนกก
๑๖	โนนทอง	แปลงใหญ่ส้มโอบ้านโนนเขวา หมู่ ๒ ตำบลโนนทอง	ส้มโอ	๕๑	๓๐๐	นายยศพนธ์ อุโคตร

ตารางที่ ๑๕ (ต่อ)

ที่	ตำบล	ชื่อกลุ่มแปลงใหญ่	ชนิดพืช	จำนวนสมาชิก(คน)	จำนวนพื้นที่ (ไร่)	ประธาน
๑๗	หนองโพนงาม	แปลงใหญ่อย่างพารากลุ่มสหกรณ์ชาวสวนยาง สกย.บ้านโคกสง่า	ยางพารา	๓๕	๓๘๙.๗๕	นายสมหมาย รักขมณี
๑๘	หนองข่า	แปลงใหญ่อ้อย หมู่ ๗ ตำบลหนองข่า	อ้อย	๓๐	๓๕๗	นายสุนทร อาจสามารถ
๑๙	หนองโพนงาม	แปลงใหญ่มันสำปะหลัง หมู่ ๕ ตำบลหนองโพนงาม	มันสำปะหลัง	๓๐	๕๘๐	นายประยูร สอนนา
๒๐	กุดเลาะ	แปลงใหญ่พริก หมู่ ๑๐ ตำบลกุดเลาะ	พริก	๓๑	๓๙	นายอดุลย์ หล้าคำ
๒๑	หนองโพนงาม	แปลงใหญ่อย่างพารากลุ่มสหกรณ์กองทุนสวนยางพาราจำกัด	ยางพารา	๓๒	๔๙๔.๕	นายบุญชวน อาจสามารถ
๒๒	หนองโพนงาม	แปลงใหญ่อ้อยหมู่ ๕ ตำบลหนองโพนงาม	อ้อย	๕๐	๓๕๐	นายประยูร แม้นชัยภูมิ
๒๓	โนนกกอก	แปลงใหญ่อ้อย ตำบลโนนกกอก	อ้อย	๔๘	๓๕๐	นายจิราวุธ โคตรโนนกกอก
๒๔	หนองข่า	แปลงใหญ่อ้อย ตำบลหนองข่า	อ้อย	๓๐	๓๐๐	นายสมบัติ สวัสดิ์ศรี
๒๕	บ้านยาง	แปลงใหญ่กล้วย หมู่ ๑ ตำบลบ้านยาง	กล้วย	๓๐	๒๘	นายประยูร พรหมพิมพ์
๒๖	หนองข่า	แปลงใหญ่มะม่วงหมู่ ๓ ตำบลหนองข่า	มะม่วง	๓๐	๑๐๐	นายพงษ์ ศักดิ์ทองจุฑา
๒๗	บ้านยาง	แปลงใหญ่ข้าวหมู่ ๖ ตำบลบ้านยาง	ข้าว	๖๑	๔๖๗	นายสงยศ เนโนทอง
๒๘	กุดเลาะ	แปลงใหญ่ข้าวหมู่ ๓ ตำบลกุดเลาะ	ข้าว	๗๙	๓๖๔	นายพิทักษพงษ์ ขวัญกลาง
๒๙	หนองข่า	แปลงใหญ่ข้าวหมู่ ๑ ตำบลหนองข่า	อ้อย	๓๖	๓๐๐	นายอุทัย เสนาหมื่น
๓๐	บ้านบัว	แปลงใหญ่ข้าวหมู่ ๘ ตำบลบ้านบัว	ข้าว	๗๗	๗๐๑	นางแสง รักขมณี
๓๑	โนนทอง	แปลงใหญ่ข้าวหมู่ ๑ ตำบลโนนทอง	ข้าว	๕๑	๔๓๒	นายประไพ รัตนมงคล
๓๒	หนองข่า	แปลงใหญ่ข้าวหมู่ ๘ ตำบลหนองข่า	ข้าว	๓๐	๓๕๐	นางไข่มุก มนต์ช่วย
๓๓	สระโพนทอง	แปลงใหญ่ข้าวหมู่ ๔ ตำบลสระโพนทอง	ข้าว	๗๘	๗๐๖	นายเสถียร ธงทอง
๓๔	โนนกกอก	แปลงใหญ่ข้าวหมู่ ๘ ตำบลโนนกกอก	ข้าว	๕๐	๕๐๐	นางสมควร นอกสระ
๓๕	บ้านเป่า	แปลงใหญ่ข้าวหมู่ ๑ ตำบลบ้านเป่า	ข้าว	๕๗	๔๙๗	นายธีระ ลาภประสพ
๓๖	บ้านเตื่อ	แปลงใหญ่ข้าวหมู่ ๒ ตำบลบ้านเตื่อ	ข้าว	๑๗๖	๑,๓๐๑.๐๐	นางคำเพียร คงม่วงหมู่

ตารางที่ ๑๕ (ต่อ)

ที่	ตำบล	ชื่อกลุ่มแปลงใหญ่	ชนิดพืช	จำนวนสมาชิก(คน)	จำนวนพื้นที่ (ไร่)	ประธาน
๓๗	บ้านหัน	แปลงใหญ่ข้าวหอม ๑ ตำบลบ้านหัน	ข้าว	๓๓	๒๐๙	นายยุทธชัย ฤๅชา
๓๘	หนองข่า	แปลงใหญ่อ้อยโรงงานหมู่ ๕ ตำบลหนองข่า	อ้อย	๔๑	๘๒๐	นายสมพร ทะวะลีย์
๓๙	บ้านบัว	แปลงใหญ่ข้าวหอม ๑ ตำบลบ้านบัว	ข้าว	๑๓๗	๑,๐๑๒.๐๐	นายฤทัย อาจสามารถ
๔๐	บ้านยาง	แปลงใหญ่ข้าวหอม ๘ ตำบลบ้านยาง	ข้าว	๑๑๕	๗๐๐	นายบุญเปเรียน นาคแสนพญา
๔๑	หนองข่า	แปลงใหญ่ข้าวหอม ๑๐ ตำบลหนองข่า	ข้าว	๑๐๐	๓๐๐	นายวุฒิศักดิ์บัวสระรัตนพร
๔๒	บ้านบัว	แปลงใหญ่อ้อยโรงงานหมู่ ๖ ตำบลบ้านบัว	อ้อย	๕๗	๕๐๐	นายสุนทร ลาดขามป้อม
๔๓	โนนกกอก	แปลงใหญ่อ้อยโรงงานหมู่ ๖ ตำบลโนนกกอก	อ้อย	๓๐	๕๐๕.๕	นายธนาวุฒิ วิชัยระหัด
๔๔	หนองข่า	แปลงใหญ่อ้อยโรงงานหมู่ ๖ ตำบลหนองข่า	อ้อย	๓๒	๓๐๐	นายไพโรจน์ เสมอโกล
๔๕	หนองข่า	แปลงใหญ่อ้อยโรงงานหมู่ ๑ ตำบลหนองข่า	ข้าว	๕๔	๕๐๐	นายอุทัย เสนาหมื่น
๔๖	บ้านเป้า	แปลงใหญ่ข้าวหอม ๔ ตำบลบ้านเป้า	ข้าว	๔๕	๔๒๐	นายชะลอ ถาดพลกรัง
๔๗	โนนทอง	แปลงใหญ่ส้มโอหมู่ ๔ ตำบลโนนทอง	ส้มโอ	๑๑๙	๖๔๘	นายทวี ภาณุเถาะ
๔๘	บ้านยาง	แปลงใหญ่ข้าวหอม ๙ ตำบลบ้านยาง	ข้าว	๕๒	๓๕๖	นางบัวโฮม สารพันธ์
๔๙	บ้านหัน	แปลงใหญ่หม่อนไหม หมู่ ๑๕ ตำบลบ้านหัน	หม่อนไหม	๕๐	๒๒.๕	นางศรีธัญญา นันทพัฒนางกูร
๕๐	บ้านยาง	แปลงใหญ่ข้าวหอม ๑๒ ตำบลบ้านยาง	ข้าว	๖๕	๓๒๐	นายเจนวิทย์ อินทรพัฒน์
๕๑	สระโพนทอง	แปลงใหญ่อ้อยโรงงานหมู่ ๕ ตำบลบ้านยาง	อ้อย	๓๑๓	๓,๓๕๔.๐๐	นายไพโรจน์ ฤๅชา
๕๒	กุดเลาะ	แปลงใหญ่ข้าวหอม ๒ ตำบลกุดเลาะ	ข้าว	๑๖๐	๑,๒๗๗.๐๐	นายเกริกเกียรติ ยงขามป้อม

๒) ศักยภาพพื้นที่/ทรัพยากรการเกษตร

๒.๑) ทรัพยากรน้ำ

น้ำ มีความสำคัญและจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน เช่น เพื่อการผลิตไฟฟ้า ประปา และการเกษตร ทั้งนี้ อำเภอเกษตรสมบูรณ์ เป็นพื้นที่อาศัยน้ำฝนในการทำการเกษตรเป็นหลัก ประมาณ ๙๐% ของพื้นที่ทั้งหมดนอกจากนี้ยังแหล่งน้ำอื่นๆ ที่ใช้ในการเกษตรดังนี้

ได้ดังนี้

- แหล่งน้ำใต้ดิน บ่อบาดาลอำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ รวมทั้งสิ้น ๒๘๙ บ่อ แยกรายตำบล

ตำบลกุตเลาะ	จำนวน ๑๒ บ่อ
ตำบลโนนกก	จำนวน ๒๓ บ่อ
ตำบลโนนทอง	จำนวน ๑๕ บ่อ
ตำบลบ้านเตื่อ	จำนวน ๔๒ บ่อ
ตำบลบ้านบัว	จำนวน ๓๑ บ่อ
ตำบลบ้านเป่า	จำนวน ๒๖ บ่อ
ตำบลบ้านยาง	จำนวน ๒๖ บ่อ
ตำบลบ้านหัน	จำนวน ๔๐ บ่อ
ตำบลสระโพนทอง	จำนวน ๑๙ บ่อ
ตำบลหนองข่า	จำนวน ๓๐ บ่อ
ตำบลหนองโพนงาม	จำนวน ๒๕ บ่อ

- แหล่งน้ำธรรมชาติ แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง

แหล่งน้ำตามธรรมชาติ มี ๕ แห่งด้วยกัน คือ

๑. **ลำน้ำพรม** มีต้นกำเนิดมาจากภูเขียวเป็นลำน้ำที่สำคัญของอำเภอเกษตรสมบูรณ์ ที่ใช้ทั้งในอุปโภค บริโภคและใช้ในการเกษตร ไหลผ่านตำบลโนนทอง กุดเลาะ บ้านยาง บ้านเป่า บ้านหัน และไหลผ่านอำเภอภูเขียว อำเภอบ้านแท่น

๒. **ลำห้วยหามแห** ไหลจากทิศใต้ของอำเภอเกษตรสมบูรณ์ไปทางทิศเหนือ โดยผ่านตำบลบ้านเตื่อ ตำบลโนนกก ตำบลบ้านบัว ตำบลสระโพนทอง ตำบลบ้านยาง และตำบลบ้านหัน ตามลำดับ แล้วไปบรรจบกับลำน้ำพรม ชาวอำเภอเกษตรสมบูรณ์ได้อาศัยลำน้ำนี้ใช้ในการอุปโภคและบริโภคตลอดปี

๓. **ลำน้ำทิก** เป็นลำน้ำที่ไหลมาจากเขื่อนห้วยกุ่ม ผ่านตำบลหนองโพนงาม ตำบลบ้านเป่า และมาบรรจบกับลำน้ำพรม เกษตรกรได้อาศัยน้ำนี้ในการเพาะปลูกพืชต่างๆ ทั้งในหน้าฝนและหน้าแล้ง

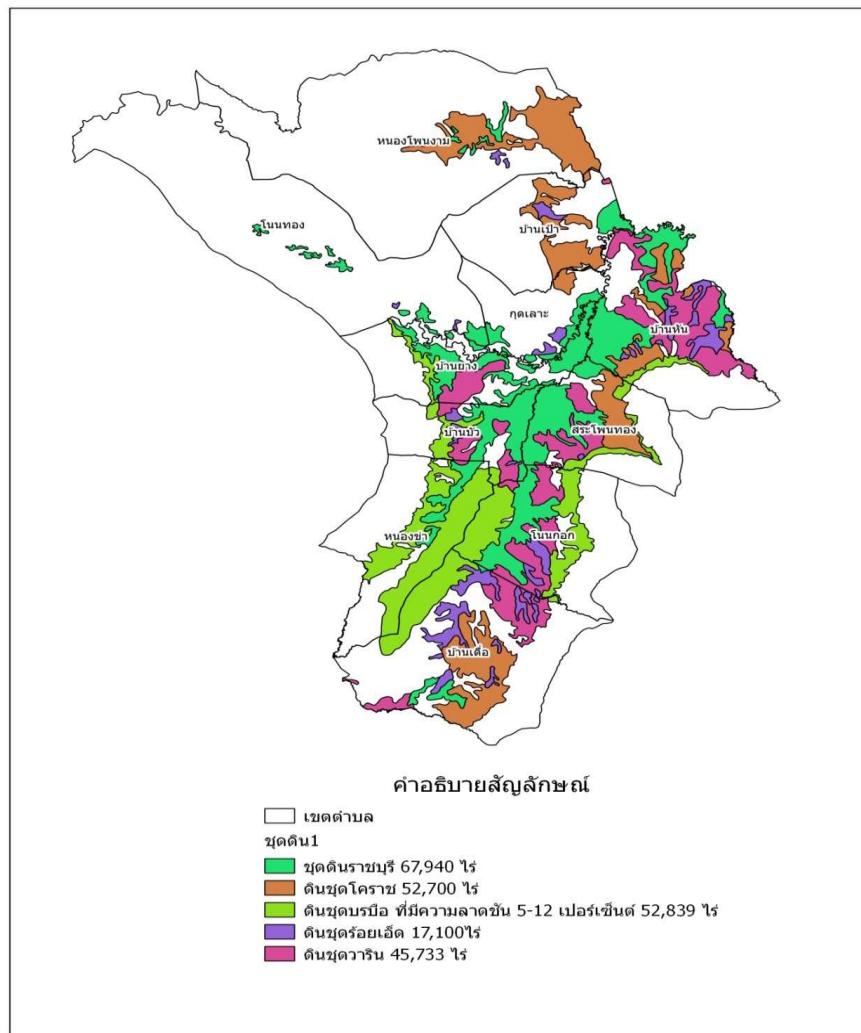
๔. **ลำปะทาว** ต้นน้ำมาจากภูแลนคา ไหลจากทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของอำเภอเกษตรสมบูรณ์ ไปทางทิศเหนือผ่านตำบลบ้านหัน แหล่งน้ำนี้เกษตรกรได้ใช้ในการอุปโภคและบริโภค เนื่องจากในบางปีปริมาณน้ำฝนมีน้อย

๕. **บึงแก้ง** อยู่ในเขตตำบลบ้านเป่า มีเนื้อที่ประมาณ ๕๐๐ ไร่ เกษตรกรอาศัยใช้ในการอุปโภคและบริโภคเช่นกัน

๒.๒) ลักษณะชุดดิน

เนื่องด้วยอำเภอเกษตรสมบูรณ์จังหวัดชัยภูมิ มีลักษณะภูมิประเทศ เป็นภูเขาสลับกับที่ลาดต่ำ จึงลักษณะดินที่หลากหลาย สามารถแบ่งตามกลุ่มชุดดิน ได้ จำนวน ๒๑ กลุ่มชุดดิน โดยมีกลุ่มชุดดินมากที่สุด ๕ อันดับแรก

ชุดดินราษบุรี	จำนวน ๖๗,๙๔๐ ไร่	
ชุดดินโคราช	จำนวน ๕๒,๗๐๐ ไร่	
ชุดดินบริบือ ที่มีความลาดชัน ๕-๑๒ เปอร์เซ็นต์	จำนวน ๕๒,๘๓๙ ไร่	
ชุดดินร่อยเอ็ด	จำนวน ๑๗,๑๐๐ ไร่	
และชุดดินวาริน	จำนวน ๔๕,๗๓๓ ไร่	

ภาพที่ ๙ แสดงกลุ่มชุดดิน อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ

๒.๓) สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/ภูมิปัญญาท้องถิ่น

เกษตรกรรมส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่ ทำนา เป็นหลัก อาชีพเสริม หม่า ทอผ้า ปลูกกล้วย ลิสง ปลูกพริก ปลูกยาสูบ ดังนั้นสินค้าเกษตรหลักๆ คือ ข้าว อ้อยโรงงาน พริก รองลงมาได้แก่ ทำหม่า ทอผ้าซิด ทอผ้าไหมมัดหมี่และผ้าย้อมสีธรรมชาติ

ทอผ้าซิด ผ้าไหมมัดหมี่และผ้าย้อมสีธรรมชาติ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน หรือเป็นของฝาก เช่น ผ้าถุงมัดหมี่ ตัดเสื้อ กระเป๋า

๓) สินค้าเกษตรที่สำคัญ พืชเศรษฐกิจที่สำคัญในพื้นที่ ประกอบด้วย ข้าว อ้อย พริก และยาสูบ โดยพิจารณาจัดลำดับความสำคัญ และวิเคราะห์สินค้าเกษตรที่สำคัญเป็นรายประเด็น ดังนี้

๓.๑) ข้าว

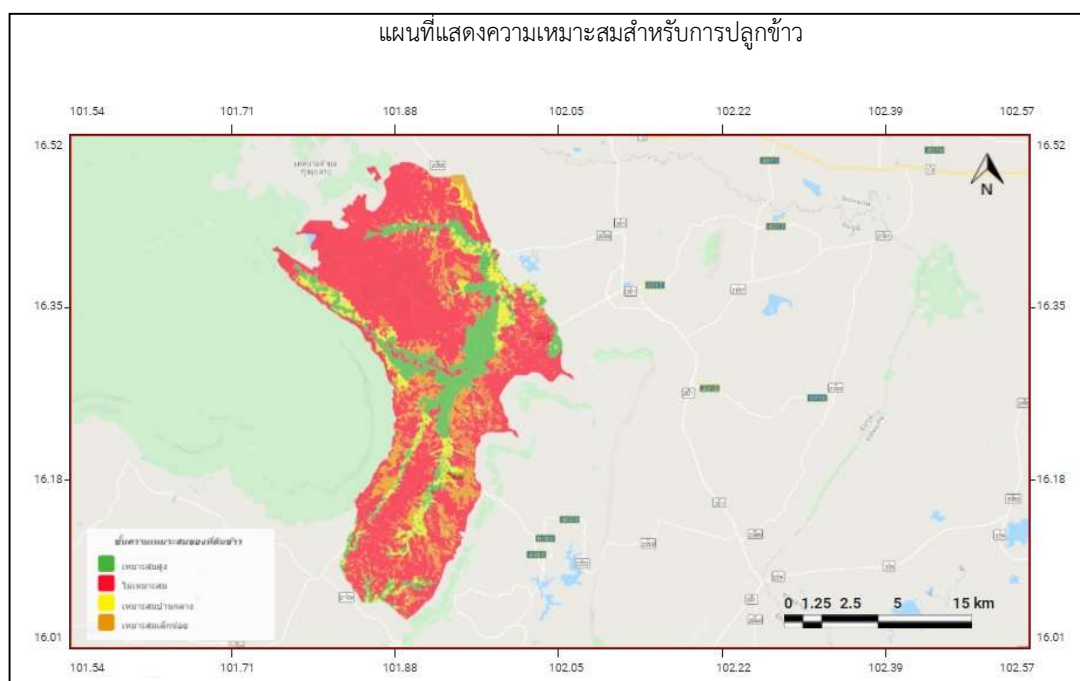
พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสมในการปลูกข้าว

อำเภอเกษตรสมบูรณ์มีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกข้าวทั้งหมด จำนวน ๔๘๑,๘๙๖.๑๑ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๗๓,๘๔๐.๘๑ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๓๒ พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๓๑,๕๗๓.๕๔ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๖.๕๕ พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน ๖๒,๘๘๐.๕๙ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๐๔ และพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๓๓๓,๖๐๑.๑๗ คิดเป็นร้อยละ ๖๕.๐๗

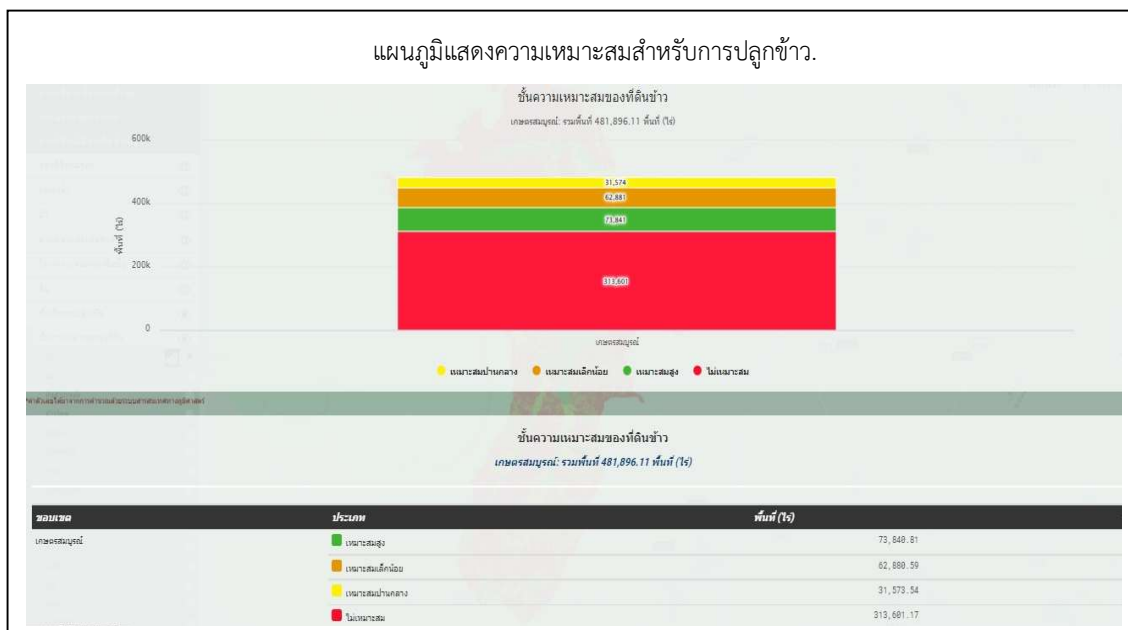
ตารางที่ ๑๖ แสดงเขตความเหมาะสม(พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ

ตำบล	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว (ไร่)				รวมพื้นที่ทั้งหมด
	เหมาะสมมาก (S๑)	เหมาะสมปานกลาง (S๒)	เหมาะสมน้อย (S๓)	ไม่เหมาะสม (N)	
รวมอำเภอเกษตรสมบูรณ์	๗๓,๘๔๐.๘๑	๓๑,๕๗๓.๕๔	๖๒,๘๘๐.๕๙	๓๓๓,๖๐๑.๑๗	๔๘๑,๘๙๖.๑๑
กุดเกาะ	๗,๖๓๕.๗๔	๑๕.๙๗	๒,๖๒๓.๘๕	๑๕,๑๕๑.๖๐	๒๕,๔๒๗.๑๖
โนนกกอก	๓๗๘๒.๙๕	๓๗๘๗.๓๘	๗๕๕๖.๑๙	๑๘๘๒๑.๘	๓๓๙๔๘.๓๒
โนนทอง	๗๕๑๕.๒๑	๔๖๐๓.๓๒	๒๕๐๕.๓๑	๓๕๕๙๑.๘	๕๐๑๑๕.๖๔
บ้านดือ	๕๒๕๐.๙๕	๕๐๓๒.๒๕	๑๑๐๔๙.๕	๔๔๑๔๓.๓	๖๕๔๗๖
บ้านบัว	๕๘๙๖.๑	๑๒๒๗.๓๖	๒๙๘๗.๗๘	๘๘๕๐.๕	๑๘๙๖๑.๗๔
บ้านเป้า	๗๐๘๒.๔๖	๓๗๔๙.๙๒	๕๘๘๒.๘	๒๖๙๘๗.๗	๔๓๗๐๒.๘๘
บ้านยาง	๑๒๗๖๘.๗	๑๕๐๘.๗๖	๔๑๙๒.๖๒	๗๑๐๓.๒๗	๒๕๕๗๓.๓๕
บ้านหัน	๑๐๘๗๘.๔	๕๕๖๕.๐๘	๔๕๕๕.๒๑	๒๘๕๓๖.๑	๔๙๔๓๔.๗๙
สระโพนทอง	๒๓๗๑.๒๗	๑๐๓.๘	๘๔๙๒.๖๙	๑๕๐๙๕.๑	๒๖๖๒๒.๘๕
หนองข่า	๓๔๗๒.๖๒	๒๑๐๖.๓๑	๖๔๒๗	๒๔๖๕๗.๕	๓๖๖๖๓.๔๓
หนองโพนงาม	๗๑๘๖.๔๑	๓๙๗๓.๓๙	๖๗๐๗.๖๔	๘๘๖๖๒.๕	๑๐๖๕๒๙.๙๔

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอเกษตรสมบูรณ์ พ.ศ. ๒๕๖๘

ภาพที่ ๑๐ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว อำเภอเกษตรสมบูรณ์ (ที่มา กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๖๘)

ภาพที่ ๑๑ แสดงร้อยละแต่ละระดับชั้นความเหมาะสมสำหรับข้าว อำเภอกะทรสมุทร์
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอกะทรสมุทร์ พ.ศ.๒๕๖๘)

พื้นที่ปลูกข้าว

อำเภอกะทรสมุทร์ จังหวัดชัยภูมิ มีพื้นที่ข้าว จำนวน ๑๕๕,๙๖๑.๒ ไร่ โดยปลูกมากที่สุดคือ ตำบลบ้านเตือ จำนวน ๓๒,๗๐๔.๔๙ ไร่ รองลงมาคือตำบลบ้านหัน จำนวน ๒๐,๑๙๕.๗๖ ไร่ และตำบลบ้านยาง จำนวน ๑๕,๒๘๖.๕๖ ไร่ ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๗ แสดงพื้นที่ปลูกข้าว อำเภอกะทรสมุทร์ จังหวัดชัยภูมิ

ที่	ตำบล	พื้นที่ปลูกข้าว (ไร่)
๑	บ้านยาง	๑๕,๒๘๖.๕๖
๒	บ้านหัน	๒๐,๑๙๕.๗๖
๓	บ้านเตือ	๓๒,๗๐๔.๔๙
๔	บ้านเป้า	๑๔,๘๔๗.๑๖
๕	กุดเกาะ	๘,๐๔๘.๑๒
๖	โนนกกอก	๑๔,๓๐๑.๗๓
๗	สระโพนทอง	๑๓,๗๔๔.๒๒
๘	หนองข่า	๙,๗๘๕.๔๓
๙	หนองโพนงาม	๑๑,๘๖๗.๖๕
๑๐	บ้านบัว	๗,๖๔๕.๑๗
๑๑	โนนทอง	๗,๕๓๔.๙๒
	รวม	๑๕๕,๙๖๑.๒

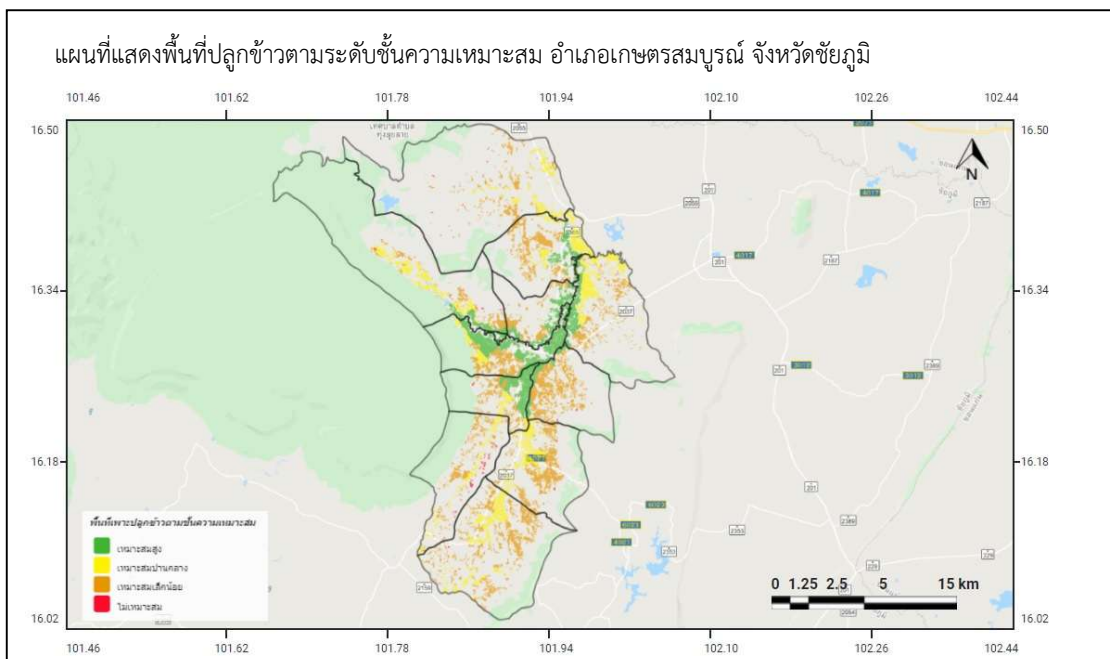
ที่มา: ทะเบียนเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๖๘

พื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม

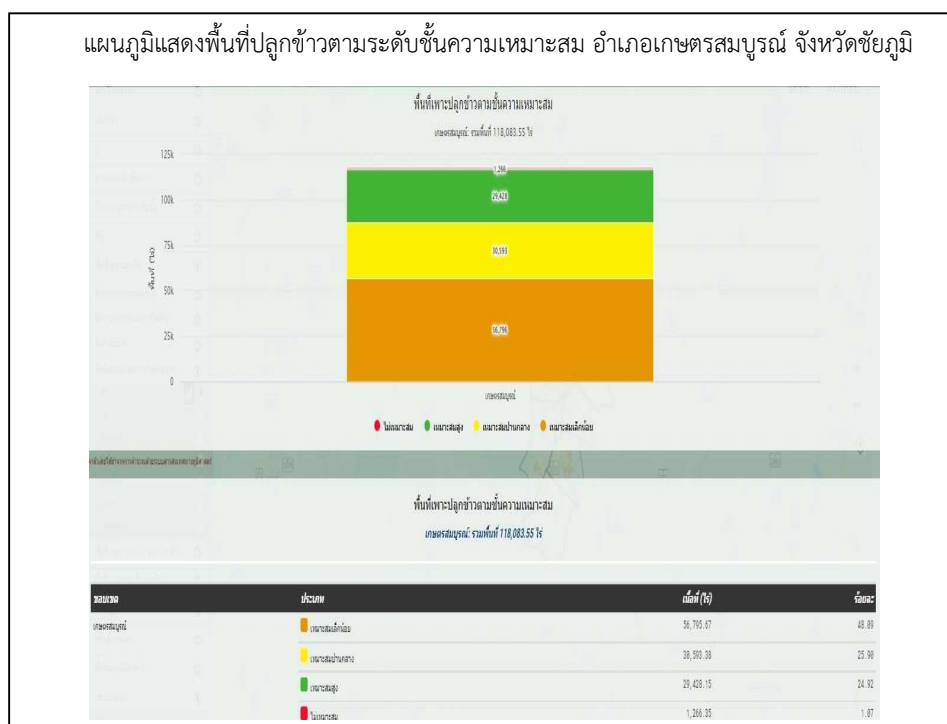
ตารางที่ ๑๘ แสดงพื้นที่ปลูกข้าวตามระดับขั้นความเหมาะสม อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ

ตำบล	พื้นที่ปลูกตามระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S๑)	เหมาะสมปานกลาง (S๒)	เหมาะสมน้อย (S๓)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
รวมอำเภอเกษตรสมบูรณ์	๒๙,๔๒๘.๑๕	๓๐,๕๕๓.๓๘	๕๖,๗๙๕.๖๗	๑,๒๖๖.๓๕	๑๑๘,๐๔๓.๕๕
กุดเกาะ	๔,๔๗๑.๖๔	๑๕.๙๗	๒,๖๒๓.๘๕	๑๑.๕๕	๗,๑๒๓.๐๑
โนนกกอก	-	๓,๗๘๗.๓๘	๗,๓๔๕.๖๙	๖๖.๒๔	๑๑,๑๙๙.๓๑
โนนทอง	๒,๑๖๙.๔๒	๔,๖๐๓.๓๒	๒,๔๐๕.๓	๓๐๗.๘๒	๙,๔๘๕.๘๖
บ้านเดื่อ	-	๕,๐๓๒.๒๕	๑๐๖๒๖.๒	๒๘.๓๗	๑๕,๖๘๖.๘๒
บ้านบัว	๔,๙๗๗.๐๗	๑,๒๒๗.๓๖	๒,๙๘๗.๗๘	๔๑.๑๒	๙,๒๓๓.๓๓
บ้านเป่า	๒,๓๘๖.๔๓	๓,๗๔๙.๙๒	๕,๗๕๕.๙๙	-	๑๑,๘๙๒.๓๔
บ้านยาง	๙,๘๒๒.๔๖	๑,๕๐๘.๗๖	๔,๑๕๒.๐๖	๒๖.๙๑	๑๕,๕๑๐.๑๙
บ้านหัน	๓,๖๗๒.๐๒	๕,๔๖๕.๐๗	๔,๕๕๕.๑๙	๔.๓๒	๑๓,๖๙๖.๖๐
สระโพนทอง	๑,๙๒๘.๗๘	๑๐๓.๘	๘,๔๙๒.๖๙	๗๖.๓๗	๑๐,๖๐๑.๖๔
หนองข่า		๒,๑๐๖.๓๑	๓,๘๘๐.๑๙	๕๓๐.๙๕	๖,๕๑๗.๔๔
หนองโพนงาม	๐.๓๓	๒,๙๙๓.๒๔	๓,๙๗๐.๗๓	๑๗๒.๗๑	๗,๑๓๗.๐๑

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอเกษตรสมบูรณ์ พ.ศ. ๒๕๖๘

ภาพที่ ๑๓ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอกะสมบุรี
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๖๘)

ภาพที่ ๑๔ แสดงร้อยละพื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอกะสมบุรี
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๖๘)

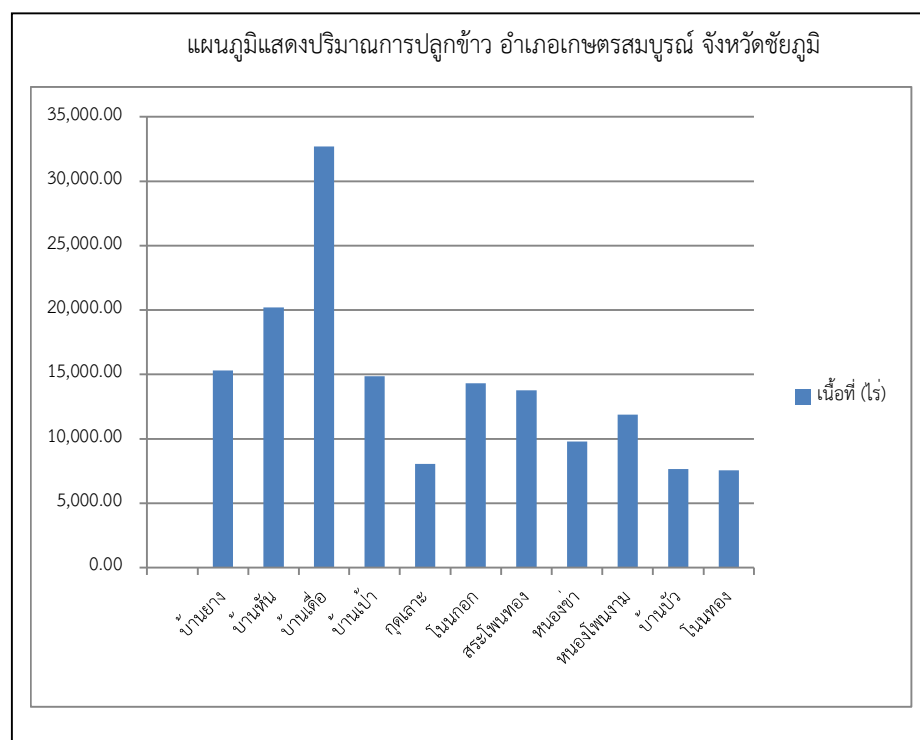
๒) ปริมาณการผลิต

อำเภอเกษตรสมบูรณ์ มีพื้นที่การปลูกข้าว จำนวน ๑๕๕,๙๖๑.๒๐ ไร่ ๑๗,๗๔๒ ครัวเรือน โดยมีพื้นที่ปลูกมากตำบลบ้านเตื่อ จำนวน ๓๒,๗๐๔.๔๙ ไร่ จำนวน ๒,๖๐๖ ครัวเรือน รองลงมาคือ ตำบลบ้านหัน จำนวน ๒๐,๑๙๕.๗๖ ไร่ ๒,๓๒๒ ครัวเรือน และตำบลบ้านยาง จำนวน ๑๕,๒๘๖.๕๖ ไร่ ๑,๙๔๒ ครัวเรือน ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๙ แสดงปริมาณการปลูกข้าว อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ

ตำบล	ครัวเรือน เกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
บ้านยาง	๑,๙๔๒	๑๕,๒๘๖.๕๖	๑๒,๓๗๕.๘๑	๕๕๖๙.๑๑๕	๔๕๐
บ้านหัน	๒,๓๒๒	๒๐,๑๙๕.๗๖	๑๖,๔๗๒.๕๑	๗๔๑๒.๖๓	๔๕๐
บ้านเตื่อ	๒,๖๐๖	๓๒,๗๐๔.๔๙	๓๒,๗๐๔.๔๙	๑๔๗๑๗.๐๒	๔๕๐
บ้านเป้า	๑,๙๐๓	๑๔,๘๔๗.๑๖	๑๔,๒๓๗.๙๑	๖๔๐๗.๐๖	๔๕๐
กุดเกาะ	๑,๐๙๗	๘,๐๔๘.๑๒	๖,๘๙๒.๒๗	๓๑๐๑.๕๒	๔๕๐
โนนกกอก	๑,๗๓๒	๑๔,๓๐๑.๗๓	๑๔,๓๐๑.๗๓	๖๔๓๕.๗๘	๔๕๐
สระโพนทอง	๑,๕๐๓	๑๓,๗๔๔.๒๒	๑๓,๗๑๓.๗๒	๖๑๗๑.๑๗	๔๕๐
หนองข่า	๑,๓๑๕	๙,๗๘๕.๔๓	๙,๗๘๕.๔๓	๔๔๐๓.๔๔	๔๕๐
หนองโพนงาม	๑,๗๖๗	๑๑,๘๖๗.๖๕	๑๑,๘๖๗.๖๕	๕๓๔๐.๔๔	๔๕๐
บ้านบัว	๙๓๘	๗,๖๔๕.๑๗	๗,๖๔๕.๑๗	๓๔๔๐.๓๓	๔๕๐
โนนทอง	๑,๐๙๒	๗,๕๓๔.๙๒	๗,๕๓๐.๖๗	๓๓๘๘.๘๐	๔๕๐
รวม	๑๗,๗๔๒	๑๕๕,๙๖๑.๒	๑๔๗,๕๒๗.๓๖	๖๖,๓๘๗.๓๑	๔๕๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเกษตรสมบูรณ์ พ.ศ. ๒๕๖๘

ภาพที่ ๑๕ แสดงปริมาณการปลูกข้าว อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเกษตรสมบูรณ์)

๓) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต (เป็นเทคโนโลยีการผลิตที่ใช้ในอำเภอและระบุรายละเอียดในแต่ละหัวข้อด้วย)

- (๑) การใช้พันธุ์ดี พันธุ์ ข้าวเหนียว กข.๖ ,กข.๑๐ พันธุ์ข้าวเจ้า ขาวดอกมะลิ ๑๐๕
- (๒) การเตรียมดิน การไถแปร-คราดดิน
- (๓) การปลูกโดยวิธีปักดาและหว่าน มีการจ้างแรงงานมากในช่วงนี้
- (๔) ระบบการให้น้ำ สูบน้ำเข้านา ถอนกล้า ปักดา
- (๕) การใช้สารเคมี แต่ก่อนมีการใช้สารเคมี พวง ฟูราดาน พอช่วงหลังมีการแนะนำการปลูกพืชปลอดภัยจากสารพิษ และณรงค์ให้ทราบโทษของสารเคมี เกษตรกรจึงนิยมหันไปใช้สารสกัดจากสมุนไพรธรรมชาติ เช่น สารสกัดจากสะเดา,ตะไคร้หอม,และอื่นจำนวนมาก โดยมีหลายบริษัทเป็นตัวแทนจำหน่ายผลิตภัณฑ์เสริมอาหารให้กับพืช และเกษตรกรบางรายสามารถผลิตน้ำหมักชีวภาพไว้ใช้เอง
- (๖) การใส่ปุ๋ย ปุ๋ยที่ใช้ คือปุ๋ยเคมี สูตร ๑๕-๑๕-๑๕,สูตร ๑๖-๒๐-๐,สูตร ๑๖-๑๖-๘ ,สูตร ๑๖-๘-๘ มีการใส่ ๒ ครั้ง คือ ตอนรองพื้น และช่วงข้าวตั้ง
- (๗) การเก็บเกี่ยว ส่วนใหญ่ใช้รถเกี่ยวข้าว เพราะขาดแคลนแรงงานและค่าแรงสูง ค่าจ้างประมาณ ๘๐๐ บาท/ไร่ ส่วนการนวดข้าวทั้งหมดมีการใช้รถนวดข้าว
- (๘) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว หลังการเก็บเกี่ยวเกษตรกรจะเก็บผลผลิตไว้ในยุ้งฉางเพื่อบริโภค และอีกส่วนหนึ่งจะเก็บไว้เพื่อขายในช่วงก่อนผลผลิตในฤดูกาลใหม่ออก

๔) ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในอำเภออำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ มีการปลูกข้าว ดังนี้

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ข้าวนาปี					←	△	→				←	▽

สัญลักษณ์

ช่วงฤดูปลูก

△ ปลูกสูงสุด

ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว

▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

ภาพที่ ๑๖ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกข้าวนาปี ในอำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเกษตรสมบูรณ์ พ.ศ.๒๕๖๘)

๕) ต้นทุนการผลิต

อำเภอเกษตรสมบูรณ์ มีค่าไถ ไร่ละ ๖๐๐ บาท ค่าเก็บเกี่ยว นาปรัง ๕๐๐กก./ไร่ นาปี ๘๐๐-๙๐๐ กก./ไร่ ค่าปุ๋ย ยูเรีย จำนวน ๒๕ กก./ไร่ (๒๒๕ บาท) ปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ จำนวน ๒๕ กก./ไร่ (๔๔๐ บาท) ค่ากำจัดวัชพืช ไร่ละ ๒๕๐ บาท (ตัดหญ้า) ค่าขนไถไร่ ๑๐๐ บาท ค่าสูบน้ำ ๕๐๐ บาท/ไร่ ค่าจ้างหยอด ๒๐๐ บาท/ไร่ ค่าเมล็ดพันธุ์ ๑๐ กก./ไร่ (๑๐-๒๐ กก./ไร่) ค่าจ้างแรงงานช่วยเกี่ยวริมคันนา ๑๐๐ คน/ไร่

- ๖) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด (สถานการณ์การตลาดของอำเภอ)
 - ผลผลิตที่ได้มีการนำไป ใช้บริโภคภายในครัวเรือน ใช้ทำพันธุ์ จำหน่ายให้กับพ่อค้าในพื้นที่ ดังนี้

ข้าวนาปี		ปริมาณผลผลิต						ผลผลิตเกิน	ราคา	ช่วงเวลา
ตำบล	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	รวม (ตัน)	ผลผลิตไว้ (ตัน)	บริโภค (ตัน)	ทำพันธุ์ (ตัน)	Supply (ตัน)	Demand (ตัน)	พริ่งจาด (ตัน)	บาท/ตัน	เกี่ยวเกี่ยว
บ้านอาจ	13,773.00	6,569,721	477	1,970,916.30	636,972.10	4,270,318.65	1,445,338.62	2,824,980	12500	
บ้านบัว	6,462.00	2,714,040	420	814,212.00	271,404.00	1,764,126.00	597,068.80	1,167,037	12500	
โนนทอง	6,248.00	2,736,624	438	820,987.20	273,662.40	1,778,805.60	602,057.28	1,176,748	10000	
บ้านหิน	15,903.00	7,760,664	488	2,328,199.20	776,066.40	5,044,431.60	1,707,346.08	3,337,086	12500	
บ้านเสือ	24,399.00	10,442,772	428	3,132,831.60	1,044,277.20	6,787,801.80	2,297,409.84	4,490,392	13000	
บ้านเป้า	12,703.00	5,614,726	442	1,684,417.80	561,472.60	3,649,571.90	1,235,239.72	2,414,332	13000	
กุดเลาะ	7,314.00	3,510,720	480	1,053,216.00	351,072.00	2,281,968.00	772,358.40	1,509,610	10000	
โนนกกอก	15,499.00	6,447,584	416	1,934,275.20	644,758.40	4,190,929.60	1,418,468.48	2,772,461	11500	
สระโพธิ์ทอง	11,370.00	5,230,200	460	1,569,060.00	523,020.00	3,399,630.00	1,150,644.00	2,248,986	13000	
หนองจำ	6,786.00	3,189,420	470	956,826.00	318,942.00	2,073,123.00	701,672.40	1,371,451	10000	
หนองโพนงาม	10,750.00	4,536,500	422	1,360,950.00	453,650.00	2,948,725.00	998,030.00	1,950,695	13000	
รวม	131,207.00	58,752,971.00	449.18	17,625,891.30	5,875,297.10	38,189,431.15	12,925,653.62	25,263,778	131000	
		66,227.00	558	21,592.00	3,311.00	41,324.00	12,397.20	28,926.80	12.5	พ.ย.
		58,686,744.00	-	108.82	17,604,299.30	5,871,986.10	38,148,107.15	25,234,850.73	130,987.50	

ภาพที่ ๑๗ แสดงปริมาณการนำผลผลิตข้าวนาปี ไปใช้ ในอำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ
 (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเกษตรสมบูรณ์ พ.ศ.๒๕๖๘)

(๑) วิธีการตลาด (เป็นวิธีตลาดที่เกิดขึ้นในอำเภอ)

- วิธีการตลาดของสินค้าส่วนที่จำหน่ายได้ จำหน่ายให้กับพ่อค้าในพื้นที่ชุมตำบลเป็นส่วนมาก มีการจำหน่ายในอำเภอเกษตรสมบูรณ์ จำหน่ายให้กับผ่านจุดรับซื้อย่อย

(๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

อำเภอเกษตรสมบูรณ์ มีโรงงาน/จุดรับซื้อ รวม ๙ แห่ง

ตารางที่ ๒๐ แสดงแหล่งรับซื้อข้าว อำเภอเกษตรสมบูรณ์

ที่	ชื่อจุดรับซื้อ	ความสามารถรองรับผลผลิต
๑	บ้านเป่าการเกษตร	ไม่จำกัด
๒	ป.รุ่งเรืองทรัพย์พืชผล	ไม่จำกัด
๓	ร้านแต่จีแสงพืชผล ต.บ้านยาง	ไม่จำกัด
๔	ร้านอุษาพืชผล ต.บ้านหัน	ไม่จำกัด
๕	สหกรณ์การเกษตร ต.กุดเลาะ	ไม่จำกัด
๖	ร้านราไฟพืชผล ต.สระโพธิ์ทอง	ไม่จำกัด
๗	ร้านหมื่นทวี ต.บ้านยาง	ไม่จำกัด
๘	วชิระพืชผล ต.บ้านหัน	ไม่จำกัด
๙	โรงสีรับซื้อผลผลิต ต.บ้านเป้า	ไม่จำกัด

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเกษตรสมบูรณ์ พ.ศ.๒๕๖๘)

๓) เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่

อำเภอเกษตรสมบูรณ์ มีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ โดยมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer ต้นแบบด้านข้าว จำนวน ๓ ราย และมี Smart Farmer ซึ่งมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer แปลงใหญ่ จำนวน ๖ ราย

องค์ความรู้ทักษะความชำนาญ

เกษตรกรมีความรู้ ความชำนาญ องค์กรความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ที่มีความโดดเด่น ดังนี้
ตารางที่ ๒๑ แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านการผลิตข้าว อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ

ที่	ชื่อ - สกุล	หมู่	ตำบล	อำเภอ	ปีที่เป็น	สาขา
๑	นางบัวโฮม สาริพันธ์	๙	บ้านยาง	เกษตร	ชัยภูมิ	
๒						
...						

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเกษตรสมบูรณ์ พ.ศ. ๒๕๖๘)

๓.๒) อ้อย

พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

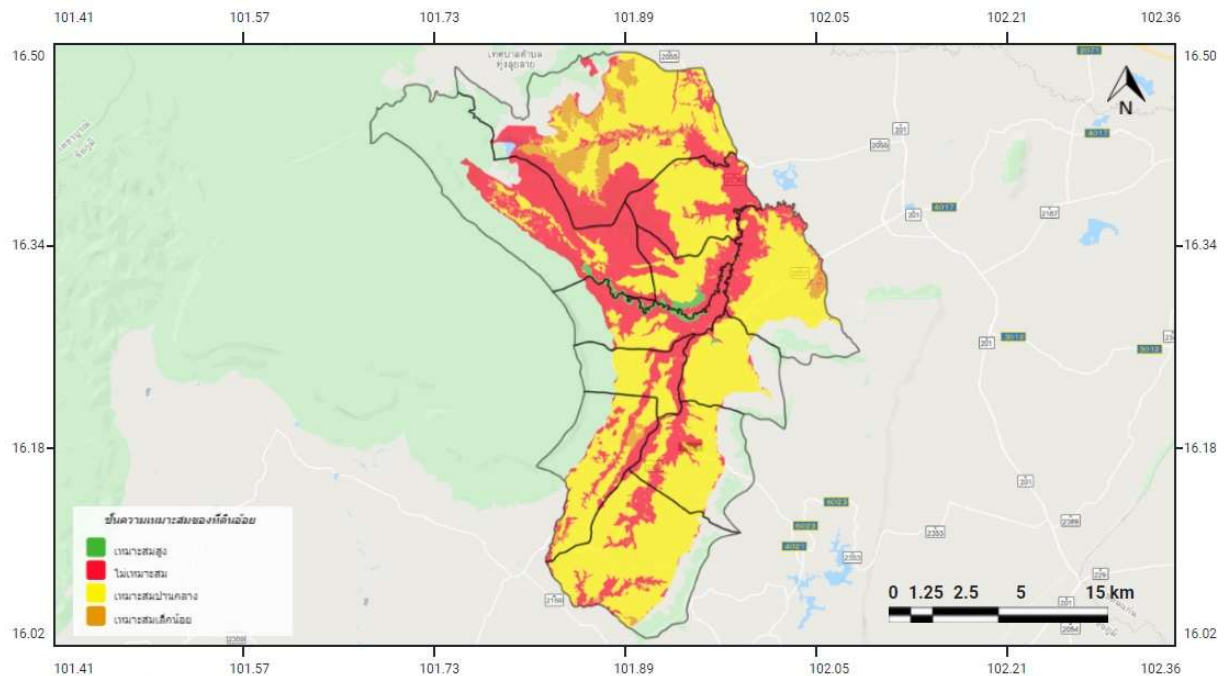
(๑) เขตความเหมาะสม

อำเภอเกษตรสมบูรณ์ มีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกอ้อย จำนวน ๑๑๖,๓๑๘ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๑๓๘ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๑๑ พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๙๔,๘๙๙ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๘๑.๕๘ พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน ๒๐,๐๕๘ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๒๔ และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๑,๒๒๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑.๐๕

ตำบล	พื้นที่ Zoning ของอ้อยโรงงาน (ไร่)									
	N	S1	S2	S3	ผลรวมทั้งหมด	รวม S1+S2	ร้อยละ(S1-S2)	ร้อยละS3	ร้อยละN	ร้อยละรวม
ด.กุดเลาะ	12,689.70	3,074.52	10,946.67	-	26,710.90	14,021.19	2.92	-	2.64	5.55
ด.โนนกกอก	10,226.63		24,350.68	115.24	34,692.55	24,350.68	5.06	0.02	2.13	7.21
ด.โนนทอง	40,023.43	1,542.02	2,378.03	7,415.40	51,358.87	3,920.05	0.82	1.54	8.32	10.68
ด.บ้านเคื่อ	11,360.02		53,202.77	196.87	64,759.66	53,202.77	11.06	0.04	2.36	13.47
ด.บ้านบัว	6,980.84	750.89	11,815.91		19,547.64	12,566.80	2.61	-	1.45	4.07
ด.บ้านเป่า	19,436.96	4,031.58	4,069.38	16,034.10	43,572.02	8,100.96	1.68	3.33	4.04	9.06
ด.บ้านยาง	15,671.06	2,939.44	6,528.73		25,139.23	9,468.18	1.97	-	3.26	5.23
ด.บ้านหัน	13,737.26	1,617.02	31,543.24	4.54	46,902.05	33,160.26	6.90	0.00	2.86	9.75
ด.สระโพนทอง	2,451.74	3,556.27	19,897.86	73.67	25,979.54	23,454.14	4.88	0.02	0.51	5.40
ด.หนองข่า	10,325.75		24,858.34	1,257.56	36,441.64	24,858.34	5.17	0.26	2.15	7.58
ด.หนองโพนงาม	34,409.81			71,348.84	105,758.65	-	-	14.84	7.16	21.99
อ.เกษตรสมบูรณ์	177,313.17	17,511.74	189,591.61	96,446.22	480,862.74	207,103.35	43.07	20.06	36.87	100.00

ภาพที่ ๑๘ แสดงพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกอ้อย อำเภอเกษตรสมบูรณ์

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเกษตรสมบูรณ์ พ.ศ.๒๕๖๘)

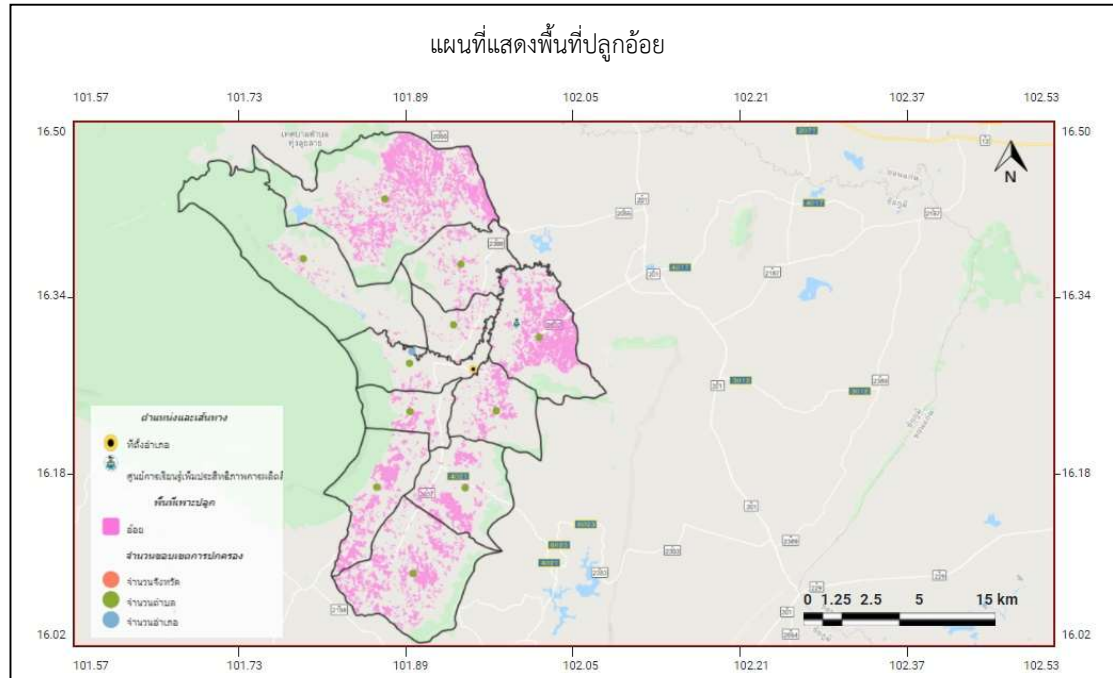
ภาพที่ ๑๙ แสดงร้อยละแต่ละระดับชั้นความเหมาะสมสำหรับปลูกปลูกอ้อย อำเภอกะหรี่ปั้ว จังหวัดชัยภูมิ
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดินปี พ.ศ.๒๕๖๘)

(๒) พื้นที่ปลูกอ้อย

อำเภอกะหรี่ปั้ว จังหวัดชัยภูมิ มีพื้นที่ปลูกอ้อย จำนวน ๑๑๖,๒๒๓.๑๘ ไร่ โดยปลูกมากที่สุดคือ ตำบลหนองโพนงาม จำนวน ๓๘,๔๖๑ ไร่ รองลงมาคือตำบลบ้านหัน จำนวน ๒๑,๙๔๗ ไร่ และตำบลบ้านเดื่อ จำนวน ๑๘,๖๐๒.๒๐ ไร่ ตามลำดับ

ตารางที่ ๒๒ แสดงพื้นที่ปลูกอ้อย อำเภอกะหรี่ปั้ว จังหวัดชัยภูมิ

ที่	ตำบล	พื้นที่ปลูกอ้อย (ไร่)
๑	กุดเลาะ	๑,๖๗๓.๙๑
๒	โนนกก	๘,๑๔๑.๐๙
๓	โนนทอง	๑,๘๐๔.๙๙
๔	บ้านเดื่อ	๑๘,๖๐๒.๒๐
๕	บ้านบัว	๓,๑๑๔.๕๙
๖	บ้านเป้า	๔,๓๔๓.๔๙
๗	บ้านยาง	๑,๑๗๒
๘	บ้านหัน	๒๑,๙๔๗
๙	สระโพนทอง	๖,๓๔๑
๑๐	หนองข่า	๑๐,๖๒๒.๗๐
๑๑	หนองโพนงาม	๓๘,๔๖๑
	รวม	๑๑๖,๒๒๓.๑๘

ภาพที่ ๒๐ แสดงพื้นที่ปลูกอ้อย (พื้นที่ปลูกจริง) อำเภอกะชังบุรีรัมย์

(ที่มา กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๖๘)

(๓) พื้นที่ปลูกอ้อยตามระดับชั้นความเหมาะสม

อำเภอกะชังบุรีรัมย์ มีพื้นที่ปลูกอ้อยตามระดับชั้นความเหมาะสม จำนวน

๑๑๖,๒๒๓.๒๘ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๑๓๗.๕๑ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๑๑

พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๙๔,๘๐๙.๖๓ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๘๑.๕๗ พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน

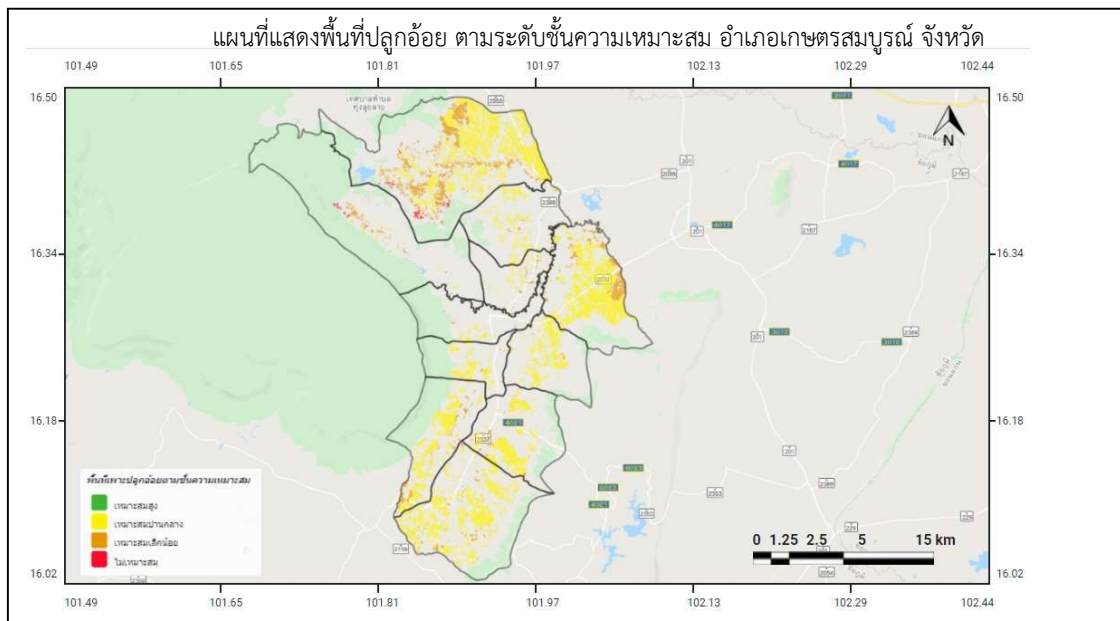
๒๐,๐๕๑.๒๑ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๒๕ และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๑,๒๒๔.๙๓ ไร่ คิดเป็นร้อยละ

๑.๐๕

ตารางที่ ๒๓ แสดงพื้นที่ปลูกอ้อยตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอกะชังบุรีรัมย์ จังหวัดชัยภูมิ

ตำบล	พื้นที่ปลูกตามระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกอ้อย (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S๑)	เหมาะสมปานกลาง (S๒)	เหมาะสมน้อย (S๓)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
รวมอำเภอ.....	๑๓๗.๕๑	๙๔,๘๐๙.๖๓	๒๐,๐๕๑.๒๑	๑,๒๒๔.๙๓	๑๑๖,๒๒๓.๒๘
กุดเลาะ	๖๗.๐๒	๑,๑๔๔.๙๓	๔๖๑.๙๕		๑,๖๗๓.๙๑
โนนกก		๗,๕๐๔.๔๑	๕๙๔.๗๑	๔๑.๙๗	๘,๑๔๑.๐๙
โนนทอง	๓๗.๒๓	๔๔๔.๖๒	๑๐๗๔.๕๗	๒๔๘.๕๗	๑,๘๐๔.๙๙
บ้านเดื่อ		๑๗,๔๙๙.๗	๑,๐๙๕.๑๘	๗.๓๒	๑๘,๖๑๒.๒๐
บ้านบัว		๒,๙๔๓.๗๕	๑๗๐.๓๙	๐.๔๕	๓,๑๑๔.๕๙
บ้านเป้า		๓,๘๘๔.๑๓	๔๔๕.๕๗	๓.๗๙	๔,๓๓๓.๔๙
บ้านยาง	๒๗.๑	๙๑๗.๖๘	๒๒๘.๗๑		๑,๑๗๒.๔๙
บ้านหัน		๑๘,๒๖๗.๘	๓,๖๗๕.๕๕	๓.๓	๒๑,๙๔๖.๖๕
สระโพธิ์ทอง	๗.๑๕	๖,๑๒๑.๖๙	๒๐๗.๐๒	๔.๖๖	๖,๓๔๐.๕๓
หนองข่า		๙,๑๐๖.๙๒	๑,๔๘๘.๒๖	๒๖.๕๘	๑๐,๖๒๒.๗๖
หนองโพธิ์งาม		๒๖,๙๖๔	๑๐,๖๐๘.๓	๘๘๘.๓	๓๘,๔๖๐.๖๐

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๖๘

ภาพที่ ๒๑ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกอ้อยตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอกะสอบุรี
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ.๒๕๖๘)

ภาพที่ ๒๒ แสดงร้อยละพื้นที่ปลูกอ้อยตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอกะสอบุรี
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ.๒๕๖๘)

๒) ปริมาณการผลิต

อำเภอกะสอบุรี มีพื้นที่การปลูกอ้อย จำนวน ๑๑๖,๒๒๓.๑๘ ไร่ ๒๗๑๕ ครัวเรือน โดยมีพื้นที่ปลูกมากตำบลหนองโพนงาม จำนวน ๓๘,๔๖๑ ไร่ จำนวน ๘๖๕ ครัวเรือน รองลงมาคือ ตำบลบ้านหัน จำนวน ๒๑,๙๔๗ ไร่ จำนวน ๑,๑๓๒ ครัวเรือน และตำบลบ้านเตื่อ จำนวน ๑๘,๖๐๒.๒๐ ไร่ ๒๔๘ ครัวเรือน และ ตามลำดับ

ตารางที่ ๒๔ แสดงปริมาณการปลูกอ้อย อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ

ตำบล	ครัวเรือน เกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
กุดเลาะ	๑๓๘	๑,๖๗๓.๙๑	๑,๖๗๓.๙๑	๒๐,๐๘๖.๙๒	๑๒
โนนกก	๔๖๘	๘,๑๔๑.๐๙	๘,๑๔๑.๐๙	๙๗,๖๙๓.๐๘	๑๒
โนนทอง	๒๘	๑,๘๐๔.๙๙	๑,๘๐๔.๙๙	๒๑,๖๕๙.๘๘	๑๒
บ้านเตื่อ	๓๘๙	๑๘,๖๐๒.๒๐	๑๘,๖๐๒.๒๐	๒๒๓,๒๒๖.๔๐	๑๒
บ้านบัว	๑๘๙	๓,๑๑๔.๕๙	๓,๑๑๔.๕๙	๓๗,๓๗๕.๐๘	๑๒
บ้านเป้า	๒๑๖	๔,๓๔๓.๔๙	๔,๓๔๓.๔๙	๕๒,๑๒๑.๘๘	๑๒
บ้านยาง	๔๓	๑,๑๗๒	๑,๑๗๒	๑๔,๐๖๔.๐๐	๑๒
บ้านหัน	๘๖๕	๒๑,๙๔๗	๒๑,๙๔๗	๒๖๓,๓๖๔.๐๐	๑๒
สระโพนทอง	๑๔๕	๖,๓๔๑	๖,๓๔๑	๗๖,๐๙๒.๐๐	๑๒
หนองข่า	๓๒๕	๑๐,๖๒๒.๗๐	๑๐,๖๒๒.๗๐	๑๒๗,๔๗๒.๔๐	๑๒
หนองโพนงาม	๔๖๘	๓๘,๔๖๑	๓๘,๔๖๑	๔๖๑,๕๓๒.๐๐	๑๒
รวม	๓,๒๗๔	๑๑๖,๒๒๓.๑๘	๑๑๖,๒๒๓.๑๘	๑,๓๙๔,๖๗๘.๑๖	๑๒

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ.๒๕๖๘

๓) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต (เป็นเทคโนโลยีการผลิตที่ใช้ในอำเภอ)

ผลผลิตเฉลี่ยของอำเภอเกษตรสมบูรณ์ จำนวน ๑๐-๑๒ ตัน/ไร่

๔) ภูมิทัศน์การเพาะปลูก

เกษตรกรในอำเภอเกษตรสมบูรณ์ มีการปลูกอ้อย ดังนี้

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
อ้อย	←	▽			△	→				←		△
	←	▽	→							←		▽

สัญลักษณ์

ช่วงฤดูปลูก

△ ปลูกสูงสุด

ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว

▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

ภาพที่ ๒๓ แสดงภูมิทัศน์การเพาะปลูกอ้อยโรงงานในอำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ

(ที่มา สำนักงานเกษตรอำเภอเกษตรสมบูรณ์ พ.ศ.๒๕๖๘)

๕) ต้นทุนการผลิต

อำเภอเกษตรสมบูรณ์ มีต้นทุนการผลิต เข้าที่ดิน ๒,๐๐๐ บาท/ไร่ จำนวน ๓ ปี ค่าเตรียมดิน ๒,๕๐๐ บาท/ไร่ พร้อมปลูก ค่าปุ๋ย ๙๐๐ บาท/ไร่ น้ำมันเชื้อเพลิง ๕๐๐ บาท/ไร่ แรงงาน ๕๐๐ บาท/ไร่ ค่าฉีดยาไร่ละ ๒๐๐ บาท/ไร่ ค่ายาไร่ละ ๒,๐๐๐ บาท/ไร่ ค่าไถจนถึงปลูกเสร็จ ๕,๐๐๐ บาท/ไร่ ค่าขนต้นละ ๑๒๐ บาท ค่าขึ้นอ้อยต้นละ ๘๐ บาท ตัดมัดละ ๒ บาท อัตรา ๑๕ กิโลกรัม/มัด ต้นละ ๔๐ มัด เฉลี่ย ๑๕ ตัน/ไร่

๖) สถานการณ์การตลาด/วิถีการตลาด (สถานการณ์การตลาดของอำเภอ)

การผลิตอ้อยโรงงานทั้งหมดส่งโรงงานอุตสาหกรรม โรงงานน้ำตาลมิตรผลอยู่ใกล้ที่สุด ประมาณ ๒๐ กิโลเมตรจาก หน้าว่าการอำเภอเกษตรสมบูรณ์ มีการส่งเสริมสนับสนุนการปลูกอ้อยโรงงาน จากโรงงานน้ำตาลมิตรผลอย่างเต็มรูปแบบ สำนักงานเกษตรอำเภอให้ความสำคัญและมีความร่วมมือในทุกด้าน นอกจากนี้ยังมีพ่อค้าใกล้เคียงปลูก, พ่อค้าเหมาทั่วไป ด้วย

(๖) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ มีจุดรับซื้ออ้อย จำนวน ๗ แห่ง โดยตั้งอยู่ตำบลบ้านหัน ๓ แห่งและตำบลโนนกกอก ๔ แห่ง

ข้อมูลโรงงานที่จุดรับซื้อ อ้อยโรงงาน						
ลำดับที่	ชื่อโรงงาน หรือจุดรับซื้อ	ประเภท	กำลังการ ผลิตที่สามารถ รองรับได้	จุดที่ตั้ง (พิกัด)		
				Zone	X	Y
1	ต รุ่งเรืองพาณิชย์	เอกชน	ไม่จำกัด	47	818584	1802003
2	ลานมิตรผล ต.โนนกกอก	โรงงาน	ไม่จำกัด	47	811943	1789279
3	ลานอ้อยแดงแดนอีสาน ม.3 บ้านตลาด	เอกชน	ไม่จำกัด	48	181511	1804841
4	ลานอ้อยครูสันตัน	เอกชน	ไม่จำกัด	47	820142	1802939
5	ลานอ้อยบ้านดอนมะค่าง ม.17	เอกชน	ไม่จำกัด	47	820132	1802786
6	ลานอ้อยศิริวรรณ ม.3 บ้านตลาด	เอกชน	ไม่จำกัด	48	182279	1805532
7	สถานีขนถ่ายอ้อย (48) โรงงานน้ำตาลมิตรผล	เอกชน	ไม่จำกัด	48	180475	1804389

ภาพที่ ๒๔ แสดงแหล่งรับซื้ออ้อย อำเภอเกษตรสมบูรณ์
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเกษตรสมบูรณ์ พ.ศ.๒๕๖๘)

๗) เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่

อำเภอเกษตรสมบูรณ์ มีSmart Farmer ต้นแบบ เกษตรกรที่ปลูกพืชที่มีคุณสมบัติเป็น Smart Farmer มีองค์ความรู้ ความชำนาญที่โดดเด่น และมีความพร้อมในการเป็นเกษตรกรต้นแบบถ่ายทอดความรู้ หรือมีวิธีปฏิบัติที่ดี (best practice) ขยายผลสู่เกษตรกรรายอื่น ๆ ดังนี้

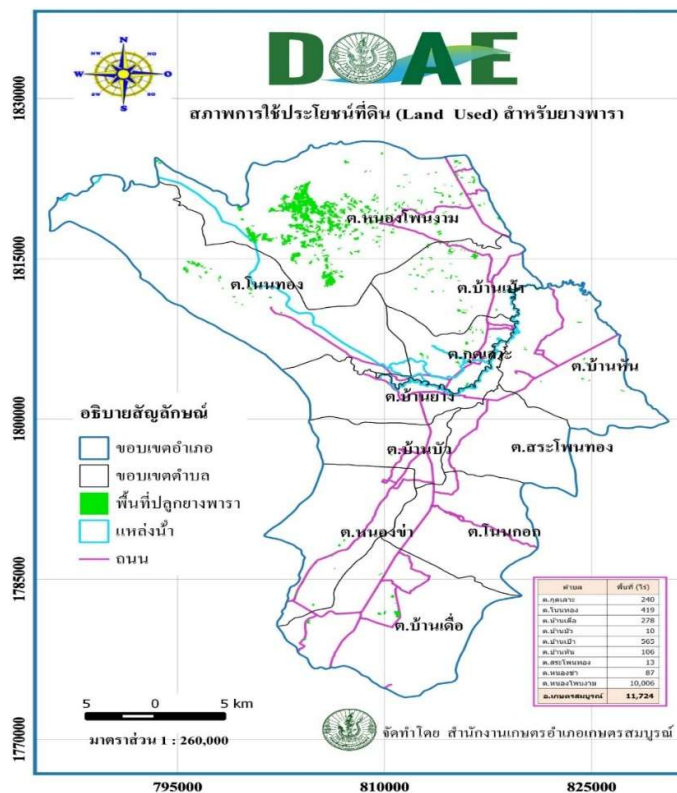
๑. นายสมพาน บุญเสนา หมู่ ๑ ต.หนองข่า

๒. นายอุทัย เสนาหมื่น หมู่ ๑ ต.หนองข่า

๓.๓ ยางพารา

ข้อมูลด้านพื้นที่

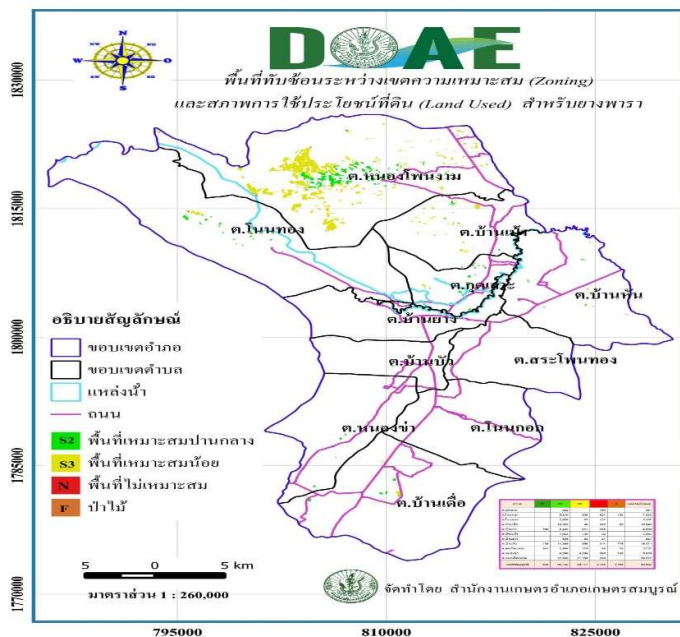
๓.๑.๑ เขตความเหมาะสมสำหรับการปลูกยางพารา ทั้งหมด ๔๘๐,๘๖๓ ไร่ ในจำนวนนี้มีพื้นที่ที่มีความเหมาะสมการปลูกข้าวระดับเหมาะสมปานกลาง (S๒) ๑๙๙,๕๑๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๔๑ และปลูกในพื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) ๙๑,๖๗๖ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๙ มีการปลูกยางพาราในพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) ๑๘๙,๖๗๗ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๙ ในพื้นที่ในการปลูกยางพาราพบว่า ตำบลหนองโพนงามปลูกยางพาราในพื้นที่ไม่เหมาะสมมากที่สุด ๓๘,๔๑๓ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๙๙ รองลงมาคือ ตำบลบ้านเคื่อง ๑๑,๙๓๓ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๔๗ ของพื้นที่ไม่เหมาะสมในการปลูกยางพารา

ตำบล	พื้นที่ Zoning ของยางพารา (ไร่)				ร้อยละ S2	ร้อยละ S3	ร้อยละ N	ร้อยละรวม
	N	S2	S3	ผลรวมทั้งหมด				
ด.หนองโพนงาม	12,782	13,929		26,711	2.90	-	2.66	5.55
ด.บ้านนา	10,652	24,040		34,693	5.00	-	2.22	7.21
ด.บ้านเคื่อง	42,034	3,605	5,720	51,359	0.75	1.19	8.74	10.68
ด.บ้านยาง	11,933	52,633	193	64,760	10.95	0.04	2.48	13.47
ด.บ้านหิน	7,426	12,121		19,548	2.52	-	1.54	4.07
ด.บ้านนา	19,711	6,779	17,082	43,572	1.41	3.55	4.10	9.06
ด.บ้านเคื่อง	15,711	9,428		25,139	1.96	-	3.27	5.23
ด.บ้านนา	15,499	31,399	5	46,902	6.53	0.001	3.22	9.75
ด.สระโพนทอง	2,482	23,424	74	25,980	4.87	0.02	0.52	5.40
ด.หนองขา	13,032	22,153	1,257	36,442	4.61	0.26	2.71	7.58
ด.หนองโพนงาม	38,413	67,345	105,759	105,759	-	14.01	7.99	21.99
รวมทั้งหมด	189,677	199,510	91,676	480,863	41	19	39	100

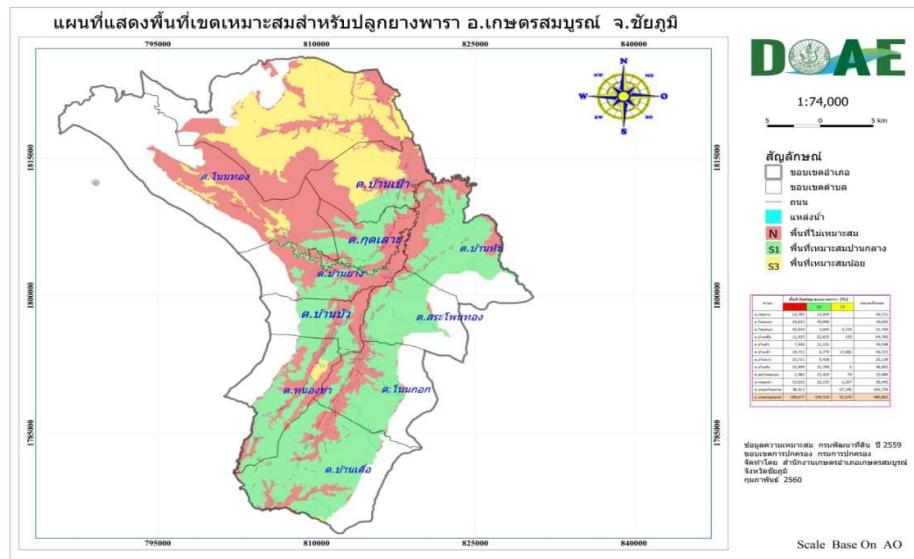
ภาพที่ ๒๔ แสดงเขตความเหมาะสมสำหรับการปลูกยางพารา อำเภอเกษตรสมบูรณ์
(ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ.๒๕๖๘)

๒.๑.๒ พื้นที่ปลูกในปัจจุบัน (พื้นที่ปลูกจริง) ในปัจจุบันภายในขอบเขตของเขต จังหวัดชัยภูมิ
อำเภอเกษตรสมบูรณ์ มีพื้นที่ที่ปลูกอยู่จริง ๑๐,๕๓๘.๐๙ ไร่ โดยมีพื้นที่เหมาะสมสำหรับปลูกยางพารา
ทั้งหมด ๒๒,๙๑๔.๔๓ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๙๘

ภาพที่ ๒๕ แสดงพื้นที่ปลูกยางพารา อำเภอเกษตรสมบูรณ์
(ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ.๒๕๖๘)

๒.๑.๓ การซ้อนทับพื้นที่เขตความเหมาะสมสำหรับปลูกพืชกับพื้นที่ปลูกจริงจากพื้นที่
ปลูกยางพารา ทั้งหมด ๔๘๐,๘๖๓ ไร่ ในจำนวนนี้มีพื้นที่ที่ปลูกอยู่จริง ๑๐,๕๓๘.๐๙ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒.๓๙
ในพื้นที่ในการปลูกยางพาราพบว่า ตำบลหนองโพนงาม ปลูกยางพาราในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมมากที่สุด ๙,๒๕๐
ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒.๐๐๔ รองลงมาคือ ตำบลบ้านเดื่อ ๔๔๔ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๑๒๒ ของพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม
ในการปลูกยางพารา

ตำบล	พื้นที่ Land Suitability ของยางพารา (ไร่)				ปลูกจริง	ร้อยละรวม
	N	S2	S3	ผลรวมทั้งหมด		
ด.เกษตร	12,782	13,929		26,711	188	0.039
ด.โนนบก	10,652	24,040		34,693		-
ด.โนนทอง	42,034	3,605	5,720	51,359	298	0.062
ด.บ้านเดื่อ	11,933	52,633	193	64,760	588	0.122
ด.บ้านบัว	7,426	12,121		19,548	44	0.009
ด.บ้านเปือย	19,711	6,779	17,082	43,572	488	0.001
ด.บ้านยาง	15,711	9,428		25,139	14	0.003
ด.บ้านหัน	15,499	31,399	5	46,902	64	0.013
ด.สระโพธิ์ทอง	2,482	23,424	74	25,980	13	0.003
ด.หนองข่า	13,032	22,153	1,257	36,442	158	0.033
ด.หนองโพรงงาม	38,413		67,345	105,759	9,635	2.004
อ.เกษตรสมบูรณ์	189,677	199,510	91,676	480,863	11,492	2.390

ภาพที่ ๒๖ แสดงพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการปลูกยางพารา อำเภอเกษตรสมบูรณ์
(ที่มา : กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ.๒๕๖๘)

๒.๒ ข้อมูลด้านสินค้า

๒.๒.๑ สภาพการใช้เทคโนโลยีการผลิต เกษตรกรในชุมชนมีการปลูกยางพารา ตลอดปี การเตรียมดินเริ่มจากค่าไถพรวน ๓ และ ๗ ไร่ละ ๖๐๐ บาท และค่าแรงงานชุดหลุม ๔๐๐ บาท/ไร่ มีการ จัดหาต้นยางพารา ๕๐๐ บาท/ไร่ ค่าสารเคมี ๗๐๐ บาท ค่าแรงงานกำจัดวัชพืช ๓,๕๐๐ บาท มี หน่วยงานทางราชการเข้าดำเนินการช่วยเหลือเกษตรกรในเรื่องการแปรรูป โดยการนำเครื่องจักรกลเข้ามา แปรรูปผลผลิตยางพารา เพื่อเพิ่มมูลค่าของยางพารามากขึ้น

๒.๒.๒ ต้นทุนการผลิตค่าไถพรวน ๓ และ ๗ ไร่ละ ๖๐๐ บาท ค่าแรงงานชุดหลุม ๔๐๐ บาท/ไร่ ค่าพันธุ์ยางพารา ๒,๘๐๐ บาท ค่าปุ๋ย ๒,๗๕๐ บาท ค่าปลูกยางพารา ๕๐๐ บาท/ไร่ ค่าสารเคมี ๗๐๐ บาท ค่าแรงงาน จัดสรร ๓,๕๐๐ บาท ผลผลิตแบ่งครึ่งระหว่างผู้กรีดยางกับเจ้าของสวน

๒.๒.๓ ปริมาณการผลิต ไถ ๒ ครั้ง ไถพรวน ๑ ครั้ง ขุดหลุมปลูก ๕๐x๕๐x๕๐ ระหว่างปลูก ๓x ๗ เมตร (๗ ต้น/ไร่) ส่วนใหญ่ใช้ทางขำรดปลูกพันธุ์ การดูแลรักษาโดยฉีดยาคุมวัชพืชและยาฆ่าวัชพืช โดยใส่ปุ๋ยบำรุงทุกปี การเก็บเกี่ยวผลผลิตโดยใช้แรงงานกรีดอย่างช่วงระยะเหมาะสม การให้น้ำอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก

๒.๒.๔ สถานการณ์การตลาด

-ผลผลิตที่ได้มีการนำไป จำหน่ายให้กับสหกรณ์การเกษตร และพ่อค้าในชุมชน

ยางพารา		ผลผลิตรวม (ตัน)	ผลผลิตไร่ (ตัน)	ปริมาณผลผลิต		ผลผลิตเกิน	ราคา	เกี่ยวข้อง	
ตำบล	พื้นที่เกินกว่า (ไร่)			Supply (ตัน)	Demand (ตัน)	หรือขาด (ตัน)		บาท/ตัน	ช่วงที่ 1
บ้านยาง	11	2,717	247	2.45	2.45	-	28,000.00	เม.ย.-พ.ค.	ก.ย.-ต.ค.
บ้านบัว	7	1,729	247	1.56	1.56	-	28,000.00	เม.ย.-พ.ค.	ก.ย.-ต.ค.
โนนทอง	63	15,561	247	14.00	14.00	-	28,000.00	เม.ย.-พ.ค.	ก.ย.-ต.ค.
บ้านหิน	10	2,470	247	2.22	2.22	-	28,000.00	เม.ย.-พ.ค.	ก.ย.-ต.ค.
บ้านเดื่อ	325	80,275	247	72.25	72.25	-	28,000.00	เม.ย.-พ.ค.	ก.ย.-ต.ค.
บ้านเป้า	9	2,223	247	2.00	2.00	-	28,000.00	เม.ย.-พ.ค.	ก.ย.-ต.ค.
กุศละ	9	2,223	247	2.00	2.00	-	28,000.00	เม.ย.-พ.ค.	ก.ย.-ต.ค.
โนนกก	19	4,693	247	4.22	4.22	-	28,000.00	เม.ย.-พ.ค.	ก.ย.-ต.ค.
สระโพนทอง	7	1,729	247	1.56	1.56	-	28,000.00	เม.ย.-พ.ค.	ก.ย.-ต.ค.
หนองบัว	10	2,470	247	2.22	2.22	-	28,000.00	เม.ย.-พ.ค.	ก.ย.-ต.ค.
หนองโพนงาม	3,059.00	755,573	247	680.02	680.02	-	28,000.00	เม.ย.-พ.ค.	ก.ย.-ต.ค.
รวม	3,549.00	871,663	2,717	784	784	-	308,000.00		

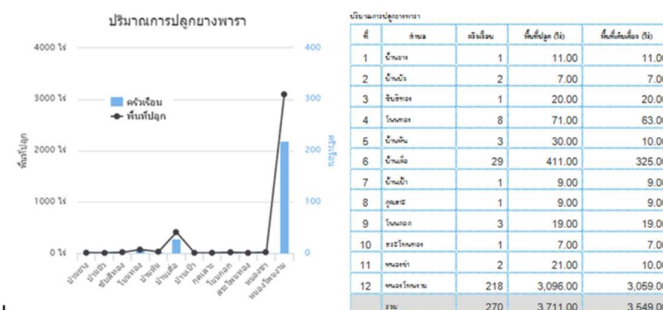
๒.๒.๕ แหล่งรับซื้อผลผลิต/โรงงานแปรรูป

อำเภอเกษตรสมบูรณ์ มีโรงงาน พักจุดที่ตั้ง และปริมาณกำลังการผลิตของยางพาราในรอบปีที่สามารถรองรับผลผลิตประเภทต่าง ๆ ดังนี้

จุดรับซื้อผลผลิต / โรงงานแปรรูป ยางพารา ในอำเภอเกษตรสมบูรณ์						
ที่	ชื่อโรงงาน / จุดรับซื้อ	ประเภทผู้ รับซื้อ	กำลังการผลิต	จุดที่ตั้ง (พิกัด)		
				Zone	X	Y
1	ต้องการยาง ม.6 ต.หนองโพนงาม	เอกชน	ไม่จำกัด	47	805945	1817427
2	สหกรณ์ยางพาราบ้านทีกแล้ง	สหกรณ์	ไม่จำกัด	47	805403	1816793

๒.๓ ข้อมูลด้านเกษตรกร/องค์กร

๒.๓.๑ ครวัเรือนเกษตรกรที่ปลูกยางพารา แยกตามลักษณะพื้นที่ เขตการปกครองย่อย ดังนี้

๒.๓.๒ สภาพปัญหาและความต้องการ แรงงานในการกรีดยาง และราคายางพาราที่ค่อนข้างต่ำ อยากให้รัฐบาลส่งเสริมการแปรรูป เพื่อเพิ่มมูลค่ายางพาราให้มีราคาที่สูงขึ้น

๒.๓.๓ องค์ความรู้ทักษะความชำนาญ มีความเป็นมืออาชีพ ในการกรีดยาง เพราะอาศัยความชำนาญ ขณะที่ยางยังไม่เปิดกรีด เกษตรกรปลูกพืชแซม เพื่อเพิ่มรายได้ เช่นพริก กาแฟ ผักต่างๆ เพื่อเป็นรายได้เสริม

๒.๓.๔ Smart Farmer ต้นแบบ เกษตรกรที่ปลูกพืชที่มีคุณสมบัติเป็น Smart Farmer มีองค์ความรู้ ความชำนาญที่โดดเด่น และมีความพร้อมในการเป็นเกษตรกรต้นแบบถ่ายทอดความรู้ หรือมีวิธีปฏิบัติที่ดี (best practice) ขยายผลสู่เกษตรกรรายอื่น ๆ มีจำนวน ๑ ราย จุดพิกัดที่อยู่ ดังนี้

เกษตรกรผู้ผลิตที่มีความรู้ ทักษะ ความชำนาญ เรื่องยางพารา (Smart farmer ต้นแบบ)			
รายชื่อ	พิกัดแปลง		
	Zone	X	Y
นาย บุญชู อินกผึ้ง	47	766235	1794545

๒.๓.๕ องค์กร/สถาบันเกษตรกร สหกรณ์ยางพาราบ้านทิกแล้ง หมู่ ๖ นำเครื่องจักรกลเข้ามาแปรรูปเพิ่มมูลค่า ผลผลิตยางพารา เพื่อเพิ่มมูลค่าของยางพารามากขึ้น

๒.๑.๒ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

-การวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ของอำเภอเกษตรสมบูรณ์

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชนที่ประสบ ปัญหา)	ความสำคัญ เร่งด่วน
ด้านการผลิตสินค้าและการตลาด ๑. ผลผลิตต่ำ ๒. ต้นทุนการผลิตสูง ๓. การใช้ปัจจัยการผลิตซ้ำกันเป็นเวลานานปี ๔. ราคาผลผลิตต่ำ ๕. ขาดแคลนแรงงานภาคเกษตร , ค่าจ้างแรงงานสูง	๑. การใช้พันธุ์พืชไม่เหมาะสม ผลผลิตต่ำ ๒. ขาดการบำรุงรักษาใส่ปุ๋ยเพิ่มผลผลิต ๓. ใช้พันธุ์ติดต่อกันเป็นเวลานานหลายปี ทำ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ปุ๋ยเคมีและสารเคมีมีราคาแพงสูงขึ้น ๔. ค่าขนส่งที่เพิ่มขึ้นทำให้ต้นทุนของปัจจัยการผลิตสูงขึ้น ขั้นตอนการผลิตที่ซับซ้อน	๑. ใช้พันธุ์ส่งเสริมที่ให้ผลผลิตสูง ๒. มาตรการปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ ๓. ไม่ใช้พันธุ์ติดต่อกันเป็นระยะเวลานาน ๔. ใช้พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ที่ให้ผลผลิตสูง ๕. หาวิธีการขนส่งให้เหมาะสมและรวดเร็ว เพื่อลดภาระค่าขนส่ง ๖. ใช้วัสดุอื่นในท้องถิ่นทดแทนวัสดุที่ไม่จำเป็นและมีราคาแพง ๗. จัดหาตลาดกลางจำหน่ายผลผลิต ๘. ประกันราคาพืชผลและผลผลิตทางการเกษตรอื่น ๆ ๙. ปรับปรุงคุณภาพของสินค้าให้ได้มาตรฐาน ๑๐ รวมกลุ่มจำหน่ายสร้างความเข้มแข็ง และอำนาจในการต่อรอง	ทุกตำบล	
ด้านเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร ๑. กลุ่มไม่เข้มแข็ง ๒. การบริหารจัดการกลุ่ม ๓. การทำบุญชีกกลุ่ม	๑. ผู้นำและสมาชิกกลุ่มมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน ๒. เกิดความขัดแย้งภายในกลุ่ม ๓. ขาดความรู้การทำบัญชี ๔. ๕.	๑. ส่งเสริมการทำงานร่วมกันของกลุ่ม ๒. การศึกษาดูงานร่วมกัน ๓. การฝึกอบรมการทำบัญชี	ทุกตำบล	
ด้านการแปรรูปผลผลิตและผลิตภัณฑ์	๑. ความรู้ด้านการแปรรูป ๒. แพ้คโกง	๑. การฝึกอบรมการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ๒. การจัดทำแพ็คเกจสินค้า	ทุกตำบล	

● การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่อำเภอเกษตรสมบูรณ์

๑.ด้านเศรษฐกิจ

อำเภอเกษตรสมบูรณ์เป็นพื้นที่เกษตรกรรม อาชีพหลักของประชาชน คือ เกษตรกรรม โดยพืชเศรษฐกิจหลักๆ ได้แก่ อ้อย, ข้าว, และมันสำปะหลัง ซึ่งในพื้นที่มีแหล่งรับซื้อพืชผลทางการเกษตรทุกชนิด เช่น ลานรับซื้ออ้อย,ลานรับซื้อข้าว, สหกรณ์ยางพารา เป็นต้น นอกจากนี้รายได้จากการผลิตสินค้าจากภูมิปัญญาชาวบ้านและการจับกลุ่มผลิตสินค้าเพื่อจำหน่าย อีกทั้งในพื้นที่ทุกตำบลมีการจัดตลาดนัดชุมชน เพื่อจำหน่ายสินค้าอุปโภค บริโภค สินค้าภาคการเกษตรและสินค้าภูมิปัญญาชาวบ้าน

๒. ด้านการเกษตร

อำเภอเกษตรสมบูรณ์ มีพื้นที่การเกษตรรวมทั้งสิ้น จำนวน ๓๒๐,๓๘๗ ไร่ พื้นที่เป็นดินร่วนปนทรายมีความอุดมสมบูรณ์ มีลำห้วยที่หล่อเลี้ยงพื้นที่การเกษตร คือ ลำน้ำพรม พื้นที่จึงมีความเหมาะสมแก่การเกษตรกรรม ทำให้มีผลผลิตต่อปีค่อนข้างสูง โดยพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ อ้อย, ข้าว, พริกและยาสูบ เป็นต้น ทั้งนี้มีแหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรทุกชนิดในพื้นที่ ซึ่งช่วยลดต้นทุนการขนส่งของเกษตรกร อย่างไรก็ตามเกษตรกรยังประสบปัญหา เนื่องจากการทำเกษตรเชิงเดี่ยวและการใช้สารเคมี มีการพึ่งพาเทคโนโลยีเกินความจำเป็น

ดังนั้น เกษตรกรจึงเริ่มให้ความสำคัญกับการทำเกษตรอินทรีย์ผสมผสาน เพื่อลดปัญหาราคาและต้นทุนการผลิต ทั้งสังคมส่วนรวมหันมาให้ความสนใจกับการบริโภคพืชผักปลอดสารพิษ และยังมีตลาดนัดชุมชนเป็นพื้นที่จำหน่ายใกล้บ้าน ซึ่งจะช่วยให้เกษตรกรเปลี่ยนวิถีเกษตรและพึ่งพาตนเองได้มากขึ้นเป็นระยะ

๓. ด้านสังคม สาธารณสุข การศึกษา

อำเภอเกษตรสมบูรณ์ มีประชากรรวมทั้งสิ้น ๑๑๑,๖๓๙ คน มีโรงพยาบาลประจำอำเภอ คือ โรงพยาบาลภูเขียว จำนวน ๖๐ เตียง การให้บริการด้านการสาธารณสุขจึงครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ แต่อย่างไรก็ตามด้วยสภาพสังคมและการดำเนินชีวิตในยุคปัจจุบันนั้น เสี่ยงต่อการเกิดโรคภัยไข้เจ็บและมีความรุนแรงขึ้นตามลำดับ จึงจำเป็นที่การสาธารณสุขต้องขยายตัวตามไปด้วยจึงจะสามารถ ป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ส่วนด้านการศึกษานั้น อำเภอเกษตรสมบูรณ์ มีโรงเรียนในตัวอำเภอ จำนวน ๕ แห่ง, โรงเรียนขยายโอกาส จำนวน ๑๐ แห่ง, โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ๖ แห่ง และวิทยาลัยอาชีวศึกษา ๒ แห่ง ในปัจจุบันแม้จะมีปัญหาเด็กวัยรุ่น เช่น ท้องก่อนแต่ง, มั่วสุมติดยา, ติดเกมส์ เป็นต้น ซึ่งล้วนเป็นเหตุให้เด็กไม่สนใจเรียน หรือเรียนไม่จบ แต่ด้วยการศึกษาที่มีการขยายโอกาสครอบคลุมทุกพื้นที่ ทำให้เด็กมีโอกาที่จะเข้าถึงมากขึ้น และมีแนวโน้มที่จะขยายตัวเพิ่มขึ้นตามลำดับ

วัฒนธรรม ประเพณีที่สำคัญของอำเภอภูเขียว ได้แก่ ประเพณีแห่ناقโหด ที่บ้านโนนเสลาถือเป็นประเพณีโบราณและปฏิบัติสืบทอดต่อกันมาหลายร้อยปีหลายชั่วคนที่มีแห่งเดียวในโลก ซึ่งจัดขึ้นในวันขึ้น ๑ ค่ำ แรม ๑๕ ค่ำ ของเดือนหก ของทุกปี เพื่อที่ชาวบ้านจะได้มาร่วมกันจัดงานอุปสมบทหมู่ให้กับคนหนุ่มบุตรหลานในหมู่บ้านที่มีอายุครบ ๒๐ ปี

๔. ด้านอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และแรงงาน

มีแหล่งการเงิน คือธนาคาร ๓ แห่ง และมีกลุ่มอาชีพที่หลากหลาย โดยเฉพาะกลุ่มผู้ผลิตไม้ดัด, กลุ่มผู้ผลิตผ้าขิด และกลุ่มผู้ผลิตหม่า ซึ่งมีศักยภาพสูง สมาชิกของกลุ่มสามารถยึดเป็นอาชีพหลักได้

๕.ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

อำเภอเกษตรสมบูรณ์ มีทรัพยากรป่าไม้ คือ ภูเขาเขียว แหล่งน้ำสำคัญ ได้แก่ ลำน้ำพรม ทรัพยากรธรรมชาติจึงมีความอุดมสมบูรณ์พอสมควร ทั้งปัจจุบันทุกภาคส่วนได้ให้ความสำคัญในการฟื้นฟู และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติร่วมกัน ทำให้มีแนวโน้มที่ดีที่จะเพิ่มพื้นที่ป่าและน้ำ เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ในพื้นที่เป็นระยะอย่างต่อเนื่อง

๖. ด้านความมั่นคง

อำเภอเกษตรสมบูรณ์ เป็นเมืองใหญ่และมีพื้นที่ในการปกครองกว้าง ยังคงมีปัญหาซึ่งเป็นภัยต่อความมั่นคง เช่น ปัญหายาเสพติด, ปัญหาการพนัน, ปัญหาลักทรัพย์, ปัญหาทะเลาะวิวาท ทำร้ายร่างกาย เป็นต้น อย่างไรก็ตามปัญหาต่างๆ ลดลงตามลำดับด้วยการทำงานของฝ่ายตำรวจ จำนวน ๒ สภ. ได้แก่ สภ. บ้านเดื่อ, สภ.บ้านเป้า และฝ่ายปกครอง ซึ่งมีการจัดชุดปฏิบัติการออกตรวจเพื่อป้องกันและปราบปรามเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง และมีการมอบนโยบายให้แก่กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาในพื้นที่รับผิดชอบของตนเป็นระยะ โดยการตั้งจุดตรวจชุมชนและสายตรวจชุมชน

● การประเมินศักยภาพทางยุทธศาสตร์ของพื้นที่อำเภอเกษตรสมบูรณ์ (SWOT Analysis)

จุดแข็ง (Strengths : S)

S๑ สภาพพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ทั้งดินและน้ำ เหมาะแก่การทำเกษตรและปลูกพืช ดินส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทราย มีลำห้วยสายสำคัญ คือ ลำน้ำพรม

S๒ ในพื้นที่มีแหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตร ช่วยลดระยะเวลาการขนส่งและลดต้นทุนของเกษตรกร เช่น ลานรับซื้ออ้อย, ลานรับซื้อข้าว เป็นต้น

S๓ ในพื้นที่ทุกตำบลมีการจัดตลาดนัดชุมชน เพื่อเป็นแหล่งซื้อขายแลกเปลี่ยน สินค้าอุปโภค บริโภค สินค้าจากภูมิปัญญาชาวบ้าน และสินค้าภาคการเกษตรของเกษตรกรในพื้นที่

S๔ ในพื้นที่มีศูนย์เรียนรู้หรือแปลงเกษตรตัวอย่างของเกษตรกรซึ่งประสบความสำเร็จในการทำเกษตร ทั้งเกษตรเชิงเดี่ยว เกษตรผสมผสาน และเกษตรอินทรีย์ ซึ่งเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ของประชาชนเพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาพื้นที่เกษตรของตนเองได้

S๕ ประชาชนมีการรวมกลุ่มผลิตสินค้าพื้นบ้าน ในพื้นที่ซึ่งมีการผลิตสินค้าจากภูมิปัญญาชาวบ้านที่หลากหลาย เพิ่มทางเลือกในการประกอบอาชีพให้กับประชาชน

S๖ มีกลุ่มอาชีพ/ผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ประสบความสำเร็จและสามารถเป็นแบบอย่างในการดำเนินการให้กลุ่มอาชีพอื่นได้เรียนรู้และนำไปดำเนินการได้ ได้แก่ กลุ่มไม้ดัดและกลุ่มผ้าขิด ซึ่งสร้างงาน สร้างรายได้และยึดเป็นอาชีพหลักให้กับสมาชิกของกลุ่มได้

S๗ ประชาชนส่วนใหญ่นิยมวิถีชีวิตชนบท ใช้ชีวิตเรียบง่าย เอื้อเฟื้อและมีน้ำใจต่อกัน ยังคงมีการสืบสานวัฒนธรรม และประเพณีอันดีงาม ซึ่งเอื้อต่อการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นไปด้วยความร่วมมือร่วมใจกัน

จุดอ่อน (Weaknesses : W)

W๑ ศักยภาพของกลุ่มผู้นำในพื้นที่ยังต้องการการพัฒนาเพิ่มเติม เนื่องจากเป็นจุดเชื่อมต่อที่สำคัญของการพัฒนาระดับพื้นที่สู่ระดับประเทศ

W๒ ประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจในการรับวัฒนธรรมและค่านิยมใหม่ ทำให้ไม่สามารถปรับตัวและก่อให้เกิดปัญหาในการดำเนินชีวิตทั้งส่วนตัว ครอบครัวและสังคม

W๓ น้ำไม่เพียงพอต่อการอุปโภค บริโภค และเพื่อการเกษตร เนื่องจากฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาลและไม่มีแหล่งกักเก็บน้ำ ทั้งที่มีอยู่แล้วมีสภาพรกร้างกักเก็บน้ำได้ไม่เต็มศักยภาพ จึงทำให้ประชาชนในพื้นที่ประสบปัญหาภัยแล้งซ้ำซาก และพืชผลทางการเกษตรเสียหาย

W๔ เกษตรกรส่วนใหญ่ยังคงมีแนวคิดและให้ความสำคัญกับการทำเกษตรเชิงเดี่ยวและใช้สารเคมี ซึ่งสร้างรายได้ได้มากกว่า เห็นผลชัดเจนกว่า โดยไม่ได้มองไปไกลถึงความยั่งยืนหรือสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ทำให้เกษตรกรประสบปัญหาและไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้

W๕ กลุ่มอาชีพยังขาดความรู้ด้านการตลาดและขาดเทคนิคการพัฒนาคุณภาพสินค้า สินค้าจึงไม่เป็นที่รู้จักของกลุ่มลูกค้าในวงกว้าง

W๖ ปัญหายาเสพติดและสิ่งอบายมุขในรูปแบบต่าง ๆ มีอยู่ในพื้นที่และมีแนวโน้มที่จะขยายตัวเรื่อย ๆ ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตส่วนตัว ครอบครัว และสังคมส่วนร่วม

W๗ การให้ความสำคัญในการฟื้นฟู อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ การใช้ประโยชน์ร่วมกันยังไม่ได้ได้รับความร่วมมืออย่างจริงจังจากทุกภาคส่วน

โอกาส (Opportunities : O)

O๑ พระเจ้าอยู่หัวทรงงานหนัก และมีโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริจำนวนมาก ซึ่งสอดคล้องและเหมาะสมที่จะนำมาแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่

O๒ นโยบายรัฐบาลสนับสนุนการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ในทุกมิติ โดยยึดความต้องการของประชาชนเป็นหลัก

O๓ หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ให้ความร่วมมือสนับสนุนและจัดสรรงบประมาณ เพื่อเพิ่มศักยภาพพื้นที่และความเป็นอยู่ของประชาชน

O๔ นวัตกรรมและเทคโนโลยีมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้ในทุกด้าน การดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ สะดวก สบาย ปลอดภัย และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

O๕ ประชาชนชาวไทย ตลอดจนชาวต่างชาติ หันมาให้ความสนใจการบริโภคพืชผัก ผลผลิตภาคการเกษตรปลอดสารพิษ

O๖ ทุกภาคส่วนให้การส่งเสริมสนับสนุนการทำเกษตรอินทรีย์และเกษตรแบบผสมผสาน เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำเกษตรในปัจจุบัน

ภัยคุกคาม (Threats : T)

T๑ การนำนโยบายของรัฐบาลลงสู่พื้นที่ ขาดการสนับสนุนและดำเนินการที่ต่อเนื่องทำให้การพัฒนาพื้นที่หยุดชะงัก

T๒ ปัญหาภัยธรรมชาติซ้ำซาก (ภัยแล้ง, วาตภัย, อุทกภัย) สร้างความเสียหายต่อทรัพย์สินและพืชผลการเกษตร

T๓ การแพร่ระบาดของปัญหายาเสพติด ซึ่งมีแนวโน้มที่รุนแรงขึ้นและรูปแบบวิธีการที่เปลี่ยนแปลงเพื่อให้ยากต่อการป้องกันปราบปราม

T๔ ราคาสินค้าเพื่อการอุปโภค บริโภค และภาคการเกษตรเพิ่มสูงขึ้น ทำให้ค่าครองชีพเพิ่มสูงขึ้นตามลำดับ

T๕ การแพร่กระจายของวัฒนธรรมและค่านิยมเป็นไปอย่างรวดเร็ว ประชาชนขาดการเรียนรู้ ปรับตัวจึงส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของประชาชนในเชิงลบมากกว่าเชิงบวก

T๖ การบังคับใช้กฎหมาย ยังขาดความต่อเนื่องและจริงจัง ทั้งการทุจริตคอร์รัปชันยังอยู่ในทุกระดับ การพัฒนาจึงมีอุปสรรค เป็นไปอย่างล่าช้า ผลประโยชน์ตกแก่ประชาชนค่อนข้างน้อย

- การวิเคราะห์ทิศทางการพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่อำเภอเกษตรสมบูรณ์ (The TOWS Matrix)

SO : กลยุทธ์เชิงรุก SO๑ ยกกระตือรือร้นขีดความสามารถภาคการเกษตร โดยการน้อมนำพระราชดำริของพระเจ้าอยู่หัวมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับพื้นที่ SO๒ ส่งเสริม สนับสนุนการจัดศูนย์เรียนรู้/แปลงตัวอย่าง เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของเกษตรกรในพื้นที่ SO๓ ยกกระตือรือร้นขีดความสามารถของกลุ่มอาชีพ/ผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อให้สามารถสร้างงาน สร้างรายได้ เป็นทางเลือกในการประกอบอาชีพให้ประชาชน SO๔ พัฒนาศักยภาพการผลิตและการตลาด โดยการนำเทคโนโลยีที่จำเป็นเข้ามาช่วยทั้งในภาคการเกษตรและกลุ่มอาชีพ/ผลิตภัณฑ์ชุมชน SO๕ เพิ่มศักยภาพตลาดนัดชุมชน ให้เป็นศูนย์กลางการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าภาคการเกษตรและสินค้าจากภูมิปัญญาชาวบ้าน SO๖ ส่งเสริมและขยายพื้นที่การทำเกษตรอินทรีย์และเกษตรผสมผสาน ตามนโยบายรัฐบาลและรองรับความต้องการของสังคมปัจจุบัน	WO : กลยุทธ์เชิงแก้ไข WO๑ พัฒนาแหล่งกักเก็บน้ำและการบริหารจัดการน้ำ โดยการศึกษาเรียนรู้โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับพื้นที่ เพื่อแก้ปัญหาภัยแล้ง และน้ำท่วมในคราวเดียวกัน WO๒ ขยายและขุดลอกคลองส่งน้ำให้เข้าถึงพื้นที่การเกษตรหรือสร้างแหล่งกักเก็บน้ำในพื้นที่การเกษตร เพื่อเพิ่มศักยภาพในการผลิต WO๓ ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตและเทคนิคด้านการตลาดของกลุ่มอาชีพ/ผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยการสนับสนุนของรัฐและเอกชน ในส่วนของบุคลากรผู้เชี่ยวชาญและเทคโนโลยีที่จำเป็น เพื่อให้สินค้ามีคุณภาพและขยายตลาดให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น WO๔ พัฒนาศักยภาพกลุ่มผู้นำเพื่อรองรับแนวทางการพัฒนาพื้นที่ของรัฐบาลซึ่งมุ่งเน้นที่จะแก้ไขและพัฒนาพื้นที่ตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่เป็นสำคัญ
ST : กลยุทธ์เชิงป้องกัน ST๑ เสริมสร้างความร่วมมือโดยอาศัยวิถีชนบทที่ประชาชนมีความเอื้อเฟื้อ มีจิตสาธารณะ เพื่อแก้ปัญหาสังคมและฟื้นฟูอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ แก้ปัญหาภัยธรรมชาติ ST๒ ส่งเสริมการเรียนรู้วิถีเกษตรอินทรีย์ผสมผสานจากแปลงต้นแบบที่มีในพื้นที่ เพื่อแก้ปัญหาราคาสินค้าและค่าครองชีพ ST๓ เสริมสร้างการเรียนรู้ในการดำเนินชีวิต โดยการชี้ให้เห็นข้อดีข้อเสียของวิถีชนบทและการรับวัฒนธรรมและค่านิยมใหม่ๆ เพื่อให้ประชาชนสามารถใช้นวัตกรรมให้เกิดประโยชน์ มีผลกระทบเชิงบวกต่อการดำเนินชีวิต	WT : กลยุทธ์เชิงรับ

๒.๒ การจัดทำ TOWS Matrix ด้านการเกษตร

การวิเคราะห์สถานการณ์ด้านการเกษตรอำเภอเกษตรสมบูรณ์ โดยพื้นที่อำเภอภูเขียวมีการปลูกพืชหลากหลาย และมีพืชหลัก คือ ข้าว อ้อย พริก และยางพารา ใช้หลักการวิเคราะห์สภาพวิธ SWOT Analysis เพื่อประเมินจุดแข็ง จุดอ่อนและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อให้ทราบถึงโอกาสอุปสรรคที่มีผลกระทบเพื่อกำหนดกลยุทธ์การดำเนินงาน ดังนี้

๒.๒.๑ การวิเคราะห์ TOWS Matrix สภาพแวดล้อมอ้อย

ตารางที่ ๒๔ การวิเคราะห์ TOWS Matrix สภาพแวดล้อมอ้อย

ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก	จุดแข็ง (Strengths : S) ๑. มีพื้นที่ปลูกอ้อยเยอะ ๒.เกษตรกรในพื้นที่มีประสบการณ์ในการผลิตอ้อยโรงงาน ๓.นำเทคโนโลยีเข้ามาในกระบวนการผลิต	จุดอ่อน (Weaknesses : W) ๑. ขาดการรวมกลุ่มของเกษตรกร ๒. เกษตรกรไม่มีความรู้เรื่องการแปรรูป ๓.ต้นทุนการผลิตสูง ๔.ผลผลิตตกต่ำ ๕.เกษตรกรบางรายยังมีการเผาอ้อยก่อนตัด ๖.ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ เพราะมีการปลูกพืชเชิงเดี่ยวเป็นระยะเวลายาวนาน
โอกาส (Opportunities : O) ๑. มีแหล่งรับซื้อผลผลิต(ลานรับซื้อ) ในพื้นที่ ๒. มีเจ้าหน้าที่หน่วยงานราชการและเจ้าหน้าที่จากโรงงานน้ำตาลให้ความรู้ เสมอ ๓. มีแหล่งทุน/สินเชื่อจากโรงงานน้ำตาล	SO กลยุทธ์เชิงรุก ๑. การเพิ่มปริมาณผลผลิตอ้อย (S๑+O๑) ๒. ลดต้นทุนโดยการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในกระบวนการผลิต (S๓+O๒)	WO กลยุทธ์เชิงแก้ไข ๑. อบรมถ่ายทอดความรู้กระบวนการผลิตอ้อย (W๓+O๑)
ภาวะคุกคาม (Threats : T) ๑. ราคาผลผลิตแปรรูป ไม่สามารถกำหนดราคาเองได้ เช่นในปี ๒๕๖๑ ราคาตกต่ำ	ST กลยุทธ์ป้องกัน ๑. แปรรูปเพิ่มมูลค่า(S๑+T๑)	WT กลยุทธ์เชิงรับ ๑. รวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อสร้างอาชีพเสริม เช่น การปลูกพืชอายุสั้น (W๑+T๑)

กำหนดเป็นกลยุทธ์ ดังนี้

๑. กลยุทธ์เชิงรุก

๑.๑ การเพิ่มปริมาณผลผลิตอ้อย

๑.๒ ลดต้นทุนโดยการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในกระบวนการผลิต

๒. กลยุทธ์เชิงแก้ไข

๒.๑ อบรมถ่ายทอดความรู้กระบวนการผลิตอ้อย

๓. กลยุทธ์ป้องกัน

๓.๑ แปรรูปเพิ่มมูลค่า

๔. กลยุทธ์เชิงรับ

๔.๑ รวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อสร้างอาชีพเสริม เช่น การปลูกพืชอายุสั้น

๒.๒.๒ การวิเคราะห์ TOWS Matrix สภาพแวดล้อมข้าว

ตารางที่ ๒๕ การวิเคราะห์ TOWS Matrix สภาพแวดล้อมข้าว

ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก	จุดแข็ง (Strengths : S) ๑. มีพื้นที่ปลูกข้าวเยอะทุกหมู่บ้าน ๒. ประชากรไทยบริโภคข้าว ๓. เกษตรกรมีประสบการณ์ในการปลูกข้าว	จุดอ่อน (Weaknesses : W) ๑. ขาดการรวมกลุ่มของเกษตรกร ๒. เกษตรกรไม่มีความรู้เรื่องการแปรรูป
โอกาส (Opportunities : O) ๑. มีแหล่งรับซื้อผลผลิต ๒. มีหน่วยงานราชการให้ความรู้ ๓. พื้นที่ราบลุ่ม เหมาะแก่การเพาะปลูก	SO กลยุทธ์เชิงรุก ๑. การเพิ่มปริมาณผลผลิตข้าว (S๑+O๒) ๒. แปรรูปผลผลิตจากข้าวเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า (S๑+O๓) ๓. การจัดรูปที่ดินในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S๑+O๒)	WO กลยุทธ์เชิงแก้ไข ๑. การรวมกลุ่มแปรรูปผลผลิตจากข้าว (W๑+O๓)
ภาวะคุกคาม (Threats : T) ๑. ราคาผลผลิตแปรปรวน ๒. บางพื้นที่มีน้ำท่วมขัง	ST กลยุทธ์ป้องกัน ๑. สร้างตลาดแบบขายตรง (ผู้ผลิตขายสินค้าให้ผู้บริโภคโดยตรง) (S๑+T๑) ๒. สร้างแหล่งเก็บน้ำในชุมชน (S๑+T๒)	WT กลยุทธ์เชิงรับ ๑. รวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อสร้างอาชีพเสริม เช่น การปลูกพืชอายุสั้น (W๑+T๒)

กำหนดเป็นกลยุทธ์ ดังนี้

๑. กลยุทธ์เชิงรุก
 - ๑.๑ การเพิ่มปริมาณผลผลิตข้าว
 - ๑.๒ แปรรูปผลผลิตจากข้าวเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า
 - ๑.๓ การจัดรูปที่ดินในพื้นที่ไม่เหมาะสม
๒. กลยุทธ์เชิงแก้ไข
 - ๒.๑ การรวมกลุ่มแปรรูปผลผลิตจากข้าว
๓. กลยุทธ์ป้องกัน
 - ๓.๑ สร้างตลาดแบบขายตรง (ผู้ผลิตขายสินค้าให้ผู้บริโภคโดยตรง)
 - ๓.๒ สร้างแหล่งเก็บน้ำในชุมชน
๔. กลยุทธ์เชิงรับ
 - ๔.๑ รวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อสร้างอาชีพเสริม เช่น การปลูกพืชอายุสั้น

๒.๒.๓ การวิเคราะห์ TOWS Matrix สภาพแวดล้อมพริก

ตารางที่ ๒๖ การวิเคราะห์ TOWS Matrix สภาพแวดล้อมพริก

ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก	จุดแข็ง (Strengths : S) ๑. เกษตรกรมีประสบการณ์ในการปลูกพริก ๒. พื้นที่เหมาะสมกับการปลูกพริก	จุดอ่อน (Weaknesses : W) ๑. เกษตรกรมีอายุเฉลี่ยสูง ๒. ขาดการใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร ๓. ขาดช่องทางการจำหน่ายออนไลน์
โอกาส (Opportunities : O) ๑. มีแหล่งรับซื้อผลผลิต ๒. มีหน่วยงานราชการให้ความรู้ ๓. มีเส้นทางคมนาคมสะดวก มีแหล่งพอเพียง เช่น บ่อบาดาล	SO กลยุทธ์เชิงรุก ๑. การเพิ่มปริมาณผลผลิตพริก (S๑+O๒) ๒. แปรรูปผลผลิตจากพริกเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า (S๑+O๓)	WO กลยุทธ์เชิงแก้ไข ๑. การรวมกลุ่มแปรรูปผลผลิตจากพริก (W๑+O๓)
ภาวะคุกคาม (Threats : T) ๑. ราคาผลผลิตแปรปรวน ๒. ในพื้นที่มีการระบาดของโรคพริก ๓. เกิดภัยธรรมชาติ	ST กลยุทธ์ป้องกัน ๑. สร้างตลาดแบบขายตรง (ผู้ผลิตขายสินค้าให้ผู้บริโภคโดยตรง) (S๑+T๑) ๒. สร้างแหล่งเก็บน้ำในชุมชน (S๑+T๒)	WT กลยุทธ์เชิงรับ ๑. รวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อสร้างอาชีพเสริม เช่น การปลูกพืชอายุสั้น (W๑+T๒)

กำหนดเป็นกลยุทธ์ ดังนี้

๑. กลยุทธ์เชิงรุก
 - ๑.๑ การเพิ่มปริมาณผลผลิตพริก
 - ๑.๒ แปรรูปผลผลิตจากพริกเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า
๒. กลยุทธ์เชิงแก้ไข
 - ๒.๑ การรวมกลุ่มแปรรูปผลผลิตจากพริก
 - ๒.๒ เพิ่มช่องทางจำหน่ายออนไลน์
๓. กลยุทธ์ป้องกัน
 - ๓.๑ สร้างตลาดแบบขายตรง (ผู้ผลิตขายสินค้าให้ผู้บริโภคโดยตรง)
 - ๓.๒ สร้างแหล่งเก็บน้ำในชุมชน
๔. กลยุทธ์เชิงรับ
 - ๔.๑ รวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อสร้างอาชีพเสริม เช่น การปลูกพืชอายุสั้น

บทที่ ๓

ทิศทาง/แนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอเกษตรสมบูรณ์

๓.๑ ประเด็นยุทธศาสตร์อำเภอเกษตรสมบูรณ์

- ยุทธศาสตร์การพัฒนา ภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาอำเภอเกษตรสมบูรณ์ ดังนี้
- ประเด็นยุทธศาสตร์ ที่ ๑ การพัฒนาคนและสังคมให้มีคุณภาพ
 - ประเด็นยุทธศาสตร์ ที่ ๒ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
 - ประเด็นยุทธศาสตร์ ที่ ๓ เสริมสร้างความมั่นคงและรักษาความสงบเรียบร้อย
 - ประเด็นยุทธศาสตร์ ที่ ๔ พัฒนาขีดความสามารถภาคการเกษตรให้มีความก้าวหน้าและยั่งยืน
 - ประเด็นยุทธศาสตร์ ที่ ๕ พัฒนาศักยภาพกลุ่มผู้ผลิตสินค้าภูมิปัญญาชาวบ้านและผลิตภัณฑ์ชุมชน

โดยยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับแผนพัฒนาการเกษตร ได้แก่

- ประเด็นยุทธศาสตร์ ที่ ๒ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
- ประเด็นยุทธศาสตร์ ที่ ๔ พัฒนาขีดความสามารถภาคการเกษตรให้มีความก้าวหน้าและยั่งยืน
- ประเด็นยุทธศาสตร์ ที่ ๕ พัฒนาศักยภาพกลุ่มผู้ผลิตสินค้าภูมิปัญญาชาวบ้านและผลิตภัณฑ์ชุมชน

- ประเด็นยุทธศาสตร์/เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย/กลยุทธ์แต่ละเป้าประสงค์

○ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาคนและสังคมให้มีคุณภาพ

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย (เชิงปริมาณ)					กลยุทธ์
		๒๕๖๔	๒๕๖๕	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	
๑.หมู่บ้าน/ชุมชนมีความเข้มแข็ง รู้รัก สามัคคี ร่วมแรง ร่วมใจกัน	๑.๑ จำนวนครั้งการจัดกิจกรรมสาธารณะร่วมกันของชาวบ้านแต่ละหมู่บ้าน/ปี	๑๒	๑๒	๑๘	๑๘	๑๘	๑.ส่งเสริมและสนับสนุน การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างและพัฒนาความสัมพันธ์อันดี รู้รักสามัคคี มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ของประชาชนหมู่บ้าน/ชุมชน ๒.ส่งเสริมและสนับสนุน ให้มีการออกกำลังกายหรือจัดกิจกรรมเพื่อสุขภาพ ๓.ส่งเสริมและสนับสนุน การเรียนรู้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถน้อมนำไปสู่การปฏิบัติในการดำเนินชีวิตได้อย่างเป็นรูปธรรม ๔.การจัดบริการขั้นพื้นฐาน แก้ไข ประปรุงและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพพื้นที่และความต้องการของประชาชนทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ
	๒.๑ จำนวนสถานที่ออกกำลังกายหรือสวนสาธารณะ ที่ได้ สร้าง ซ่อมแซมหรือปรับปรุง	๕ แห่ง	๗ แห่ง	๙ แห่ง	๑๑ แห่ง	๑๑ แห่ง	
	๒.๒ จำนวนการจัดการแข่งขันกีฬาหรือกิจกรรมเพื่อสุขภาพ (ในระดับตำบลและอำเภอ)	๕ ครั้ง	๗ ครั้ง	๙ ครั้ง	๑๑ ครั้ง	๑๑ ครั้ง	
	๓.๑ จำนวนศูนย์เรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่ต้องจัดตั้งขึ้น ให้เห็นเป็นรูปธรรมในแต่ละปี	๒ แห่ง	๒ แห่ง	๓ แห่ง	๓ แห่ง	๓ แห่ง	
๒.ประชาชนมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง	๓.๒ จำนวนร้อยละที่เพิ่มขึ้นของครัวเรือนที่สมัครใจเข้าร่วม “การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ในแต่ละปี	๑๐	๒๐	๓๐	๕๐	๕๐	
๓.ประชาชนสามารถปรับตัวและสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเองได้	๔.๑ จำนวน ถนนภายในและเชื่อมต่อหมู่บ้าน/ชุมชน ซึ่งได้สร้างหรือแก้ไข ปรับปรุง ในแต่ละปี	๗ แห่ง	๗ แห่ง	๗ แห่ง	๗ แห่ง	๗ แห่ง	
	๔.๒ จำนวน แหล่งน้ำและระบบประปาหมู่บ้าน/ชุมชน ซึ่งได้สร้างหรือแก้ไข ปรับปรุง ในแต่ละปี	๗ แห่ง	๗ แห่ง	๗ แห่ง	๗ แห่ง	๗ แห่ง	
๔.โครงสร้างพื้นฐานได้รับการพัฒนา แก้ไขปรับปรุง สามารถตอบสนองความต้องการประชาชนอย่างทั่วถึงทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ							

○ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย (เชิงปริมาณ)					กลยุทธ์
		๒๕๖๔	๒๕๖๕	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	
๑.ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้รับการฟื้นฟูและอนุรักษ์ ทุกภาคส่วนให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง จริงจัง	๑.จำนวน ร้อยละ ของพื้นที่ป่าที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปี	๒๐	๓๐	๔๐	๖๐	๖๐	๑.ส่งเสริมและสนับสนุน สร้างความร่วมมือทุกภาคส่วน ในการป้องกันและแก้ปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ๒.ส่งเสริมและสนับสนุน การพลิกฟื้นผืนป่าและการปลูกป่าหรือปรับภูมิทัศน์สถานที่สาธารณะเพิ่มพื้นที่สีเขียว ๓.พัฒนาระบบชลประทานและการบริหารจัดการน้ำให้มีประสิทธิภาพ
	๒.จำนวน ร้อยละที่ลดลง ของพื้นที่ประสพภัยธรรมชาติ	๑๐	๒๐	๓๐	๕๐	๕๐	

○ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ เสริมสร้างความมั่นคงและรักษาความสงบเรียบร้อย

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย (เชิงปริมาณ)					กลยุทธ์
		๒๕๖๔	๒๕๖๕	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	
๑.ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยสามารถป้องกันและปราบปราม แก้ไขปัญหาอันเป็นภัยต่อความมั่นคงและสงบเรียบร้อยของสังคม ๒.หมู่บ้าน/ชุมชน มีความเข้มแข็งร่วมแรง ร่วมใจกันในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคม	๑.จำนวนจุดตรวจ/สายตรวจชุมชน (ระดับตำบล) ที่ต้องจัดให้มีขึ้นในแต่ละปี ๒.จำนวนครั้งในการตั้งจุดตรวจ/สายตรวจ ของหน่วยงานฝ่ายปกครองในแต่ละเดือน ๓.จำนวนร้อยละที่ลดลงในแต่ละปี ของคดียาเสพติด ๔.จำนวนร้อยละที่ลดลงในแต่ละปี ของคดีการพนัน ๕.จำนวนร้อยละที่ลดลงในแต่ละปี ของคดีความผิดเกี่ยวกับชีวิตร่างกาย และเพศ ๖.จำนวนร้อยละที่ลดลงในแต่ละปี ของคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ๗.จำนวนร้อยละที่ลดลงในแต่ละปี ของคดีซึ่งเด็กและเยาวชนต้องเป็นผู้กระทำความผิด	๓ แห่ง	๕ แห่ง	๗ แห่ง	๑๑ แห่ง	๑๑ แห่ง	๑.ส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและปราบปรามแก้ไขปัญหายาอันเป็นภัยต่อความมั่นคงและสงบเรียบร้อยของสังคม ๒.ส่งเสริมและสนับสนุน การจัดกิจกรรมการรณรงค์และการต่อต้าน เพื่อแก้ปัญหายาอันเป็นภัยต่อความสงบเรียบร้อยอย่างยั่งยืน
		๒ ครั้ง	๔ ครั้ง	๔ ครั้ง	๔ ครั้ง	๔ ครั้ง	
		๑๐	๒๐	๓๐	๕๐	๕๐	
		๑๐	๒๐	๓๐	๕๐	๕๐	
		๑๐	๒๐	๓๐	๕๐	๕๐	
		๑๐	๒๐	๓๐	๕๐	๕๐	

○ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ พัฒนาขีดความสามารถภาคการเกษตรให้มีความก้าวหน้าและยั่งยืน

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย (เชิงปริมาณ)					กลยุทธ์
		๒๕๖๔	๒๕๖๕	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	
๑.ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจและสามารถทำการเกษตรที่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่และสถานการณ์ปัจจุบัน สามารถพึ่งพาและสร้างภูมิคุ้มกันให้ตนเองได้ ๒.เกษตรกรมีน้ำเพียงพอต่อการเกษตรทุกช่วงฤดู และมีถนนเพื่อการเกษตรที่มีคุณภาพเหมาะสม ๓.ผลผลิตทางการเกษตรมีคุณภาพสูง สามารถสร้างงาน สร้างรายได้ให้เกษตรกรได้อย่างยั่งยืน	๑.จำนวนศูนย์เรียนรู้ด้านการเกษตร ที่ต้องดำเนินการจัดตั้งเพิ่มในแต่ละปี	๒	๓	๓	๓	๓	๑.ยกระดับขีดความสามารถการเกษตร โดยการน้อมนำพระราชดำริของพระเจ้าอยู่หัวมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับพื้นที่
	๒.จำนวนแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรที่ได้รับการพัฒนา ปรับปรุงในแต่ละปี	แห่ง	แห่ง	แห่ง	แห่ง	แห่ง	๒.ส่งเสริม สนับสนุนการจัดศูนย์เรียนรู้/แปลงตัวอย่าง เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของเกษตรกรในพื้นที่
	๓.จำนวนถนนเพื่อการเกษตรที่ได้รับการพัฒนา ปรับปรุงในแต่ละปี	๕	๖	๗	๗	๗	๒.ส่งเสริม สนับสนุนการจัดศูนย์เรียนรู้/แปลงตัวอย่าง เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของเกษตรกรในพื้นที่
	๔.จำนวนตลาดนัดชุมชน ระดับตำบล (ตลาดปลอดภัย) ที่ต้องดำเนินการจัดตั้งเพิ่มในแต่ละปี	แห่ง	แห่ง	แห่ง	แห่ง	แห่ง	๓.พัฒนาแหล่งน้ำและคลองส่งน้ำให้เข้าถึงพื้นที่การเกษตรหรือสร้างแหล่งกักเก็บน้ำในพื้นที่การเกษตร เพื่อเพิ่มศักยภาพในการผลิต
		๕	๖	๗	๗	๗	๓.พัฒนาแหล่งน้ำและคลองส่งน้ำให้เข้าถึงพื้นที่การเกษตรหรือสร้างแหล่งกักเก็บน้ำในพื้นที่การเกษตร เพื่อเพิ่มศักยภาพในการผลิต
		แห่ง	แห่ง	แห่ง	แห่ง	แห่ง	๔.เพิ่มศักยภาพภาคการเกษตรโดยการพัฒนาถนนเพื่อการเกษตร
		๒	๓	๓	๓	๓	๕.เพิ่มศักยภาพตลาดนัดชุมชน ให้เป็นศูนย์กลางการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าภาคการเกษตรและสินค้าจากภูมิปัญญาชาวบ้าน
		แห่ง	แห่ง	แห่ง	แห่ง	แห่ง	๖.พัฒนาศักยภาพการผลิตและการตลาด โดยการนำเทคโนโลยีที่จำเป็นเข้ามาช่วยทั้งในภาคการเกษตร

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๕ พัฒนาศักยภาพกลุ่มผู้ผลิตสินค้าภูมิปัญญาชาวบ้านและผลิตภัณฑ์ชุมชน

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย (เชิงปริมาณ)					กลยุทธ์
		๒๕๖๔	๒๕๖๕	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	
๑.ประชาชนมีการประกอบอาชีพหลากหลาย และมีรายได้เพียงพอที่จะดูแลตนเองได้ ๒.กลุ่มอาชีพ/ผลิตภัณฑ์ชุมชน สามารถพึ่งตนเองได้และสามารถสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับสมาชิกได้อย่างยั่งยืน	๑.จำนวนกลุ่มอาชีพที่มีการดำเนินการต่อเนื่องเกิน ๑ ปี	๕ กลุ่ม	๗ กลุ่ม	๙ กลุ่ม	๑๑ กลุ่ม	๑๑ กลุ่ม	๑.ยกระดับขีดความสามารถของกลุ่มอาชีพ/ผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อให้สามารถสร้างงาน สร้างรายได้ เป็นทางเลือกในการประกอบอาชีพให้ประชาชน ๒.ส่งเสริมและสนับสนุน การเรียนรู้ เพื่อการประกอบอาชีพที่หลากหลาย
	๒.จำนวนกลุ่ม ที่สมาชิกมีรายได้ (คน/วัน) เกินค่าแรงขั้นต่ำของพื้นที่	๕ กลุ่ม	๗ กลุ่ม	๙ กลุ่ม	๑๑ กลุ่ม	๑๑ กลุ่ม	

๓.๒ แผนพัฒนาด้านการเกษตร

จากประเด็นแผนยุทธศาสตร์ระดับอำเภอทั้ง ๕ ข้อ นั้น เกี่ยวข้องกับการพัฒนาด้านการเกษตรอยู่ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ และ ๕ คือ ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจและสามารถทำการเกษตรที่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่และสภาวะการณ์ปัจจุบัน สามารถพึ่งพาและสร้างภูมิคุ้มกันให้ตนเองได้ เกษตรกรมีน้ำเพียงพอต่อการเกษตรทุกช่วงฤดู และมีถนนเพื่อการเกษตรที่มีคุณภาพเหมาะสม ผลผลิตทางการเกษตรมีคุณภาพสูง สามารถสร้างงาน สร้างรายได้ให้เกษตรกรได้อย่างยั่งยืน และประชาชนมีการประกอบอาชีพหลากหลายและมีรายได้เพียงพอที่จะดูแลตนเองได้ กลุ่มอาชีพ/ผลิตภัณฑ์ชุมชน สามารถพึ่งตนเองได้และสามารถสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับสมาชิกได้อย่างยั่งยืน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ระดับอำเภอสำนักงานเกษตรจึงกำหนดแผนพัฒนาด้านการเกษตร โดยแบ่งออกเป็น ๔ ด้าน คือ

๓.๒.๑ พัฒนาการผลิตรายสินค้า (พืช/ปศุสัตว์/ประมง)

ประเภท แผน	โครงการ	เป้าหมาย/เหตุผลประกอบ	วิธีดำเนินการ	ผู้รับผิดชอบ (ระบุชื่อ/กลุ่มองค์กร)	จำนวนเงิน(บาท) แหล่งงบประมาณ	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
พัฒนาการ ผลิต	๑. การใส่ปุ๋ยให้ตรงตามค่าวิเคราะห์ดินและความต้องการของพืช	-เพื่อเพิ่มคุณภาพการผลิตพืช	-อบรมถ่ายทอดความรู้	สนง.เกษตรอำเภอ/ สถานีพัฒนาที่ดิน/ อบต	๑๕๐,๐๐๐	-ผลผลิตเพิ่มขึ้น -คุณภาพผลผลิตดีขึ้น -เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิต
	๒.โครงการพัฒนาคุณภาพการผลิต -GAP -อินทรีย์	-เพื่อเพิ่มคุณภาพสินค้า -เพิ่มเพิ่มรายได้ และเพิ่มช่องทางตลาด	-อบรมถ่ายทอดความรู้ -ติดตามให้คำแนะนำ	สนง.เกษตรอำเภอ	๑๐๐,๐๐๐	-ผลผลิตได้รับมาตรฐานที่ดีขึ้น -เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น
	๓.โครงการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช	-เพื่อให้เกษตรกรกำจัดศัตรูพืชได้ถูกต้อง และหลากหลายวิธี	-อบรมถ่ายทอดความรู้	สนง.เกษตรอำเภอ	๑๕๐,๐๐๐	-เกษตรกร ได้รับความรู้และมีความเข้าใจเกี่ยวกับโรคพืชและแมลงศัตรูพืชและนำไปใช้ประโยชน์ได้
	๔.โครงการถ่ายทอดความรู้การจัดไร่นาสวนผสมตามแนวทฤษฎีใหม่ -จุดถ่ายทอดความรู้การจัดไร่นาสวนผสม/ถ่ายทอดความรู้การจัดไร่นาสวนผสม	-เพื่อเป็นศูนย์เรียนรู้อาชีพเกษตรกรกรรมตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงหมู่บ้าน -เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับไร่นาสวนผสมตามแนวทางทฤษฎีใหม่	-อบรมถ่ายทอดความรู้ -สนับสนุนปัจจัยการผลิต -ติดตามให้คำแนะนำและประเมินผล	สนง.เกษตรอำเภอ/ อบต	๑๗๐,๐๐๐	-เกษตรกรมีอาชีพและรายได้เพิ่มขึ้น

ประเภท แผน	โครงการ	เป้าหมาย/เหตุผลประกอบ	วิธีดำเนินการ	ผู้รับผิดชอบ (ระบุชื่อ/กลุ่มองค์กร)	จำนวนเงิน(บาท) แหล่งงบประมาณ	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
พัฒนาการ ผลิต	๕.โครงการส่งเสริมการเลี้ยงกบ,ปลา	- เพื่อพัฒนาอาชีพและรายได้ - เพื่อถ่ายทอดความรู้การเลี้ยง กบที่ถูกต้องวิธีตามขั้นตอนและมี ประสิทธิภาพ	- สนับสนุนอุปกรณ์ ติดตามให้คำแนะนำ - ตั้งกลุ่มเรียนรู้	สนง.ประมง สนง.เกษตรอำเภอ อบต.	๑๕๐,๐๐๐	-เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น
	๖.โครงการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ -เลี้ยงไก่ไข่ -เลี้ยงหมู -เลี้ยงเป็ดเนื้อ/เป็ดไข่ -เลี้ยงวัว-ควาย -เลี้ยงแพะ	- เพื่อพัฒนาอาชีพและรายได้ - เพื่อถ่ายทอดความรู้การเลี้ยง กบที่ถูกต้องวิธีตามขั้นตอนและมี ประสิทธิภาพ	- ติดตามให้คำแนะนำ ตั้งกลุ่มเรียนรู้ และประ เมินผล	สนง.ปศุสัตว์ สนง.เกษตรอำเภอ อบต.	๒๕๐,๐๐๐	-เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น
	๗.โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต	-เพื่อเพิ่มคุณภาพการผลิตพืช	-อบรมถ่ายทอดความรู้ -ติดตามให้คำแนะนำ	สนง.เกษตรอำเภอ	๒๐๐,๐๐๐	-เกษตรกรมีผลผลิตเพิ่ม ลด ต้นทุนการผลิต มีรายได้เพิ่ม และมีผลผลิตคุณภาพดี

๓.๒.๒ พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร

ประเภท แผน	โครงการ	เป้าหมาย/เหตุผลประกอบ	วิธีดำเนินการ	ผู้รับผิดชอบ (ระบุชื่อ/กลุ่มองค์กร)	จำนวนเงิน(บาท) แหล่งงบประมาณ	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
พัฒนา เกษตรกร/ กลุ่ม/ องค์กร	๑.โครงการส่งเสริมการดำเนินงาน กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	-เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับ พรบ. วิสาหกิจชุมชน -กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีการ ดำเนินงานกลุ่มอย่างเข้มแข็ง	-อบรมถ่ายทอดความรู้ -ติดตามให้คำแนะนำ	สนง.เกษตรอำเภอ	๑๕๐,๐๐๐	-เกษตรกรเข้าใจรู้จัก วสช. -มีกลุ่ม วสช.ที่เข้มแข็ง -สมาชิกกลุ่มมีรายได้เพิ่ม
	๒.โครงการส่งเสริมการดำเนินงาน กลุ่มแปลงใหญ่	-เพื่อให้เกษตรกรรู้ถึง กระบวนการจัดการกลุ่มแบบ แปลงใหญ่ -เพื่อสร้างแปลงใหญ่ได้อย่างมี คุณภาพ	-อบรมถ่ายทอดความรู้ -ติดตามให้คำแนะนำ	สนง.เกษตรอำเภอ	๒๕๐,๐๐๐	-เกษตรกรเข้าใจแปลงใหญ่ -กลุ่มแปลงใหญ่มีความ เข้มแข็ง สามารถเป็นแหล่ง เรียนรู้ได้ -สมาชิกแปลงใหญ่มีรายได้ เพิ่ม
	๓.โครงการส่งเสริมการดำเนินงาน กลุ่มยุวเกษตรกร	-เพื่อให้เยาวชนรุ่นใหม่เรียนรู้ กิจกรรมด้านการเกษตร -เพื่อปลูกฝังให้เยาวชนรุ่นใหม่ หันมาสนใจอาชีพด้าน การเกษตรและนำไปพัฒนา อาชีพด้านการเกษตร	-อบรมถ่ายทอดความรู้ -ติดตามให้คำแนะนำ	สนง.เกษตรอำเภอ	๑๐๐,๐๐๐	-กลุ่มยุวเกษตรกรมีการดำเนิน กิจกรรมด้านการเกษตร -สมาชิกยุวเกษตรกรมีความรู้ ด้านการเกษตร

๔.โครงการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ (ysf)	-เพื่อให้มีเกษตรกรรุ่นใหม่ในพื้นที่อำเภอภูเขียว -เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ให้เกษตรกร	-อบรมถ่ายทอดความรู้ -ติดตามให้คำแนะนำ	สนง.เกษตรอำเภอ	๑๐๐,๐๐๐	-เป็นแหล่งเรียนรู้ให้เกษตรกร
๕.โครงการพัฒนาเกษตรกรต้นแบบ (sf)	-เพื่อให้มีเกษตรกรต้นแบบในพื้นที่อำเภอภูเขียว -เพื่อให้เกษตรกรต้นแบบสามารถถ่ายทอดความรู้และเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตร	-อบรมถ่ายทอดความรู้ -ติดตามให้คำแนะนำ	สนง.เกษตรอำเภอ	๑๐๐,๐๐๐	-เป็นแหล่งเรียนรู้ให้เกษตรกร-
๖.โครงการส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์เครือข่าย ศพก.	-เพื่อสร้างแหล่งเรียนรู้ใหม่ให้เกษตรกรในพื้นที่อำเภอภูเขียวและอำเภอใกล้เคียง	-อบรมถ่ายทอดความรู้ -ติดตามให้คำแนะนำ	สนง.เกษตรอำเภอ	๑๐๐,๐๐๐	-เป็นแหล่งเรียนรู้ให้เกษตรกร
๗.โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)	-เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตร	-อบรมถ่ายทอดความรู้ -ติดตามให้คำแนะนำ	สนง.เกษตรอำเภอ	๑๐๐,๐๐๐	-เป็นแหล่งเรียนรู้ให้เกษตรกร
๘.โครงการส่งเสริมอาสาสมัครเกษตร	-เพื่ออาสาสมัครเกษตรมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทที่	-อบรมถ่ายทอดความรู้ -ติดตามให้คำแนะนำ	สนง.เกษตรอำเภอ	๑๐๐,๐๐๐	-อกม.เข้าใจและสามารถปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจได้

๓.๒.๓ พัฒนาพื้นที่และทรัพยากรการเกษตร

ประเภท แผน	โครงการ	เป้าหมาย/เหตุผลประกอบ	วิธีดำเนินการ	ผู้รับผิดชอบ (ระบุชื่อ/กลุ่มองค์กร)	จำนวนเงิน(บาท) แหล่งงบประมาณ	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
พัฒนาพื้นที่ และ ทรัพยากร การเกษตร	๑.โครงการส่งเสริมการผลิตและใช้น้ำหมักชีวภาพ	-เพื่อลดการใช้ปุ๋ยเคมี -เพื่อปรับปรุงบำรุงดิน	-ถ่ายทอดความรู้ -ติดตามให้คำแนะนำ -สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์	สนง.เกษตรอำเภอ/ สถานีพัฒนาที่ดิน อบต.	๒๕๐,๐๐๐	-เกษตรกรมีน้ำหมักชีวภาพใช้ ทดแทนปุ๋ยเคมี ร้อยละ ๕๐
	๒.โครงการปลูกปุ๋ยพืชสดและไถกลบก่อนปลูกพืชหลัก	-เพิ่มปรับปรุงบำรุงดิน -เพื่อลดการใช้ปุ๋ยเคมี -เพื่อลดมลพิษ(pm๒.๕)	-ถ่ายทอดความรู้ -ติดตามให้คำแนะนำ -สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์	สนง.เกษตรอำเภอ/ สถานีพัฒนาที่ดิน/ อบต.	๒๕๐,๐๐๐	-ลดอัตราการใช้ปุ๋ยเคมี -ลดต้นทุนการผลิต
	๓.โครงการขุดเจาะบาดาล บ่อดิน และใช้พลังงานทดแทน	-เพื่อให้เกษตรกรมีน้ำใช้ตลอด ปี	-เจาะบาดาล -ประชาสัมพันธ์	กอ.รมน./ อบต./ สถานีพัฒนาที่ดิน	๕๐๐,๐๐๐	-เกษตรกรมีน้ำทำการเกษตร ตลอดปี
	๔.โครงการหยุดเผาในพื้นที่เกษตร	-เพื่อลดพื้นที่การเผา ลดค่าฝุ่น ละออง pm๒.๕	-ถ่ายทอดความรู้ -ติดตามให้คำแนะนำ -ก่อสร้างฝายน้ำล้น	สนง.เกษตรอำเภอ/ อบต.	๑๐๐,๐๐๐	-สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น -มีพื้นที่เผาลดลง
	๕.โครงการก่อสร้างฝายชะลอน้ำ	-เพื่อสนับสนุนพื้นที่การเกษตร ให้มีน้ำใช้ตลอดปี	-ปรับปรุงถนนเพื่อ การเกษตร(หินคลุก)	คณะกรรมการ หมู่บ้าน/อบต.	๒๐๐,๐๐๐ ๒๕๐,๐๐๐	-เกษตรกรมีน้ำทำการเกษตร ตลอดปี

	๖. โครงการปรับปรุงถนนเพื่อ การเกษตร ๗. โครงการใช้สารเคมีอย่างถูกต้อง	-เพื่อเกษตรกรสามารถสันจร ขอส่งผลผลิตทางการเกษตรได้ สะดวก รวดเร็ว -เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ สารเคมีอย่างถูกต้อง	-อบรมถ่ายทอดความรู้	อบรม./คณะกรรมการ หมู่บ้าน สนง.เกษตรอำเภอ/ อบต./โรงงานน้ำตาล	๒๐๐,๐๐๐	-เกษตรกรสามารถขนส่งสินค้า ทางการเกษตรได้สะดวก รวดเร็ว -เกษตรกรมีความเข้าใจ เกี่ยวกับการใช้สารเคมีอย่าง ถูกต้อง(พาราควอต ไกลโฟเซต และคลอร์ไพริฟอส)
--	--	---	---------------------	--	---------	---

๓.๒.๔ การแปรรูปผลผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์

ประเภท แผน	โครงการ	เป้าหมาย/เหตุผลประกอบ	วิธีดำเนินการ	ผู้รับผิดชอบ (ระบุชื่อ/กลุ่มองค์กร)	จำนวนเงิน(บาท) แหล่งงบประมาณ	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
การแปรรูป และพัฒนา ผลิตภัณฑ์	๑.โครงการส่งเสริมกลุ่มวิสาหกิจ ชุมชนกลุ่มทอผ้ามัดหมี่ ทอผ้าซิด - อบรมย้อมสีผ้าด้วยธรรมชาติ	-เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มมีความรู้ ในการย้อมสี ผ้า ด้วยวัสดุ ธรรมชาติ -เพื่อยกระดับฝีมือในการผลิต ฯ	-ติดตามให้คำแนะนำ -อบรมถ่ายทอดความรู้	สนง.เกษตรอำเภอ/ พช./อบต.	๑๕๐,๐๐๐	-ผลิตภัณฑ์ผ้าซิด ผ้ามัดหมี่ ย้อมสีธรรมชาติ -เพิ่มคุณภาพการผลิต -รายได้เพิ่มขึ้น
	๒.โครงการส่งเสริมกลุ่มโรงสีข้าว ชุมชน	-เพื่อให้กลุ่มโรงสีชุมชนมี งบประมาณในการบริหาร	-ติดตามให้คำแนะนำ	สนง.เกษตรอำเภอ/ พช./อบต./ คณะกรรมการหมู่บ้าน	๓๐๐,๐๐๐	-มีโรงสีชุมชน -แปรรูปข้าว -ศูนย์ข้าวชุมชน
	๓.โครงการส่งเสริมการจัดทำบรรจุ ภัณฑ์	-เพื่อให้เกษตรกรมีบรรจุภัณฑ์ เป็นของตัวเอง	-ติดตามให้คำแนะนำ	สนง.เกษตรอำเภอ/ พช./อบต.	๒๐๐,๐๐๐	-เกษตรกรมีบรรจุภัณฑ์ สำหรับผลผลิต
	๔.โครงการส่งเสริมอาชีพ -จักสาร -หม่าญเขียว	-เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า -เพื่อแปรรูปสินค้าที่มีอยู่ให้ เกิดประโยชน์สูงสุด	-อบรมถ่ายทอดความรู้ -ติดตามให้คำแนะนำ	สนง.เกษตรอำเภอ/ พช./อบต.	๑๕๐,๐๐๐	-เพิ่มรายได้ให้แก่สมาชิก

บัญชีสรุปโครงการพัฒนาและงบประมาณ
ตามแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล (พ.ศ.๒๕๖๖- ๒๕๗๐)
สำนักงานเกษตรอำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ

ประเภทแผน	โครงการ	งบประมาณ(บาท)				
		๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐
พัฒนาการผลิต	๑. การใส่ปุ๋ยให้ตรงตามค่าวิเคราะห์ดินและความต้องการของพืช	๑๕๐,๐๐๐	๑๕๐,๐๐๐	๑๕๐,๐๐๐	๑๕๐,๐๐๐	๑๕๐,๐๐๐
	๒.โครงการพัฒนาคุณภาพการผลิต	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐
	๓.โครงการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช	๑๕๐,๐๐๐	๑๕๐,๐๐๐	๑๕๐,๐๐๐	๑๕๐,๐๐๐	๑๕๐,๐๐๐
	๔.โครงการถ่ายทอดความรู้การจัดไร่นาสวนผสมตามแนวทฤษฎีใหม่	๑๗๐,๐๐๐	๑๗๐,๐๐๐	๑๗๐,๐๐๐	๑๗๐,๐๐๐	๑๗๐,๐๐๐
	๕.โครงการส่งเสริมการเลี้ยงกบ,ปลา	๑๕๐,๐๐๐	๑๕๐,๐๐๐	๑๕๐,๐๐๐	๑๕๐,๐๐๐	๑๕๐,๐๐๐
	๖.โครงการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์	๒๕๐,๐๐๐	๒๕๐,๐๐๐	๒๕๐,๐๐๐	๒๕๐,๐๐๐	๒๕๐,๐๐๐
	๗.โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต	๒๐๐,๐๐๐	๒๐๐,๐๐๐	๒๐๐,๐๐๐	๒๐๐,๐๐๐	๒๐๐,๐๐๐
พัฒนาเกษตรกร/ กลุ่ม/องค์กร	๑.โครงการส่งเสริมการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	๑๕๐,๐๐๐	๑๕๐,๐๐๐	๑๕๐,๐๐๐	๑๕๐,๐๐๐	๑๕๐,๐๐๐
	๒.โครงการส่งเสริมการดำเนินงานกลุ่มแปลงใหญ่	๒๕๐,๐๐๐	๒๕๐,๐๐๐	๒๕๐,๐๐๐	๒๕๐,๐๐๐	๒๕๐,๐๐๐
	๓.โครงการส่งเสริมการดำเนินงานกลุ่มยุวเกษตรกร	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐
	๔.โครงการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ (ysf)	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐
	๕.โครงการพัฒนาเกษตรกรต้นแบบ (sf)	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐
	๖.โครงการส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์เครือข่าย ศพก.	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐
	๗.โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐
	๘.โครงการส่งเสริมอาสาสมัครเกษตร	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐

บัญชีสรุปโครงการพัฒนาและงบประมาณ
ตามแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล (พ.ศ.๒๕๖๖- ๒๕๗๐)
สำนักงานเกษตรอำเภอภูเขียว อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ(ต่อ)

ประเภทแผน	โครงการ	งบประมาณ(บาท)				
		๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐
พัฒนาพื้นที่และ ทรัพยากร การเกษตร	๑.โครงการส่งเสริมการผลิตและใช้น้ำหมักชีวภาพ	๒๕๐,๐๐๐	๒๕๐,๐๐๐	๒๕๐,๐๐๐	๒๕๐,๐๐๐	๒๕๐,๐๐๐
	๒.โครงการปลูกปุ๋ยพืชสดและไถกลบก่อนปลูกพืชหลัก	๒๕๐,๐๐๐	๒๕๐,๐๐๐	๒๕๐,๐๐๐	๒๕๐,๐๐๐	๒๕๐,๐๐๐
	๓.โครงการขุดเจาะบาดาล บ่อดิน และใช้พลังงานทดแทน	๕๐๐,๐๐๐	๕๐๐,๐๐๐	๕๐๐,๐๐๐	๕๐๐,๐๐๐	๕๐๐,๐๐๐
	๔.โครงการหยุดเผาในพื้นที่เกษตร	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐
	๕.โครงการก่อสร้างฝายชะลอน้ำ	๒๐๐,๐๐๐	๒๐๐,๐๐๐	๒๐๐,๐๐๐	๒๐๐,๐๐๐	๒๐๐,๐๐๐
	๖. โครงการปรับปรุงถนนเพื่อการเกษตร	๒๕๐,๐๐๐	๒๕๐,๐๐๐	๒๕๐,๐๐๐	๒๕๐,๐๐๐	๒๕๐,๐๐๐
	๗. โครงการใช้สารเคมีอย่างถูกต้อง	๒๐๐,๐๐๐	๒๐๐,๐๐๐	๒๐๐,๐๐๐	๒๐๐,๐๐๐	๒๐๐,๐๐๐
การแปรรูปและ พัฒนาผลิตภัณฑ์	๑.โครงการส่งเสริมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้ามัดหมี่ ทอผ้าซิด	๑๕๐,๐๐๐	๑๕๐,๐๐๐	๑๕๐,๐๐๐	๑๕๐,๐๐๐	๑๕๐,๐๐๐
	๒.โครงการส่งเสริมกลุ่มโรงสีข้าวชุมชน	๓๐๐,๐๐๐	๓๐๐,๐๐๐	๓๐๐,๐๐๐	๓๐๐,๐๐๐	๓๐๐,๐๐๐
	๓.โครงการส่งเสริมการจัดทำบรรจุภัณฑ์	๒๐๐,๐๐๐	๒๐๐,๐๐๐	๒๐๐,๐๐๐	๒๐๐,๐๐๐	๒๐๐,๐๐๐
	๔.โครงการส่งเสริมอาชีพ	๑๕๐,๐๐๐	๑๕๐,๐๐๐	๑๕๐,๐๐๐	๑๕๐,๐๐๐	๑๕๐,๐๐๐
รวม		๔,๗๒๒,๕๖๑	๔,๗๒๒,๕๖๒	๔,๗๒๒,๕๖๓	๔,๗๒๒,๕๖๔	๔,๗๒๒,๕๖๕

๓.๓ โครงการและกิจกรรมที่สำคัญ

๓.๓.๑ โครงการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์

หลักการและเหตุผล

ข้าวเป็นพืชอาหารหลักและเป็นพืชเศรษฐกิจหลักที่ทำรายได้ในอันดับต้นๆ ของประเทศ โดยแต่ละปีทำรายได้ให้กับประเทศปีละประมาณ ๒๐๐,๐๐๐ ล้านบาท.แต่ในสถานการณ์การปัจจุบันการส่งออกข้าวมีภาวะการแข่งขันที่สูงขึ้นทั้งตลาดภายในและภายนอกประเทศ ประกอบกับหลายประเทศโดยเฉพาะประเทศในแถบเอเชียมีศักยภาพในการผลิตข้าวที่สูงขึ้นทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ด้วยต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่าประเทศไทยทำให้ส่งผลกระทบต่อราคาการจำหน่ายข้าวไปยังต่างประเทศของไทยที่มีราคาแพงกว่าประเทศอื่นๆ ในระดับคุณภาพที่ใกล้เคียงกัน ดังนั้นจึงเป็นโอกาสของประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศที่มีการพัฒนาระบบมาตรฐานการผลิตข้าวและเทคโนโลยีการผลิตที่ก้าวหน้ากว่าประเทศอื่นในการผลิตข้าวที่ได้รับการรับรองมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล เนื่องจากปัจจุบันประเทศไทยและประเทศที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงเข้าสู่สังคมของการเป็นผู้สูงอายุซึ่งต้องหันมาดูแลสุขภาพ ใส่ใจกับการรับประทานอาหารปลอดภัยและมีมากขึ้น การผลิตข้าวตามข้อกำหนดมาตรฐานข้าวอินทรีย์และได้รับการรับรองมาตรฐานจึงสามารถตอบสนองผู้บริโภคในกลุ่มนี้ได้ซึ่งนับวันจะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น โดยในปัจจุบันปริมาณผลผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ ในระบบ PGS และระบบมาตรฐานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ.๔๐๐๐ เล่ม ๔ ปี ๒๕๕๓) สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ไทย(มกท.) และ IFOAM ประมาณ ๒๔๐,๐๐๐ ไร่ โดยเป็นข้าวอินทรีย์ในระบบมาตรฐานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จำนวน ๖๐,๐๐๐ ไร่ นอกจากนี้ การผลิตข้าวอินทรีย์ยังเป็นการรักษาสภาพแวดล้อมให้มีความสมดุล.ไม่ส่งผลกระทบในทางลบต่อสุขภาพเหมาะกับการอยู่อาศัย.และลดการถูกกีดกันทางการค้าของประเทศต่างๆ ที่ใส่ใจสภาพแวดล้อม ซึ่งทำให้ประเทศไทยสามารถส่งออกข้าวอินทรีย์ไปจำหน่ายยังต่างประเทศได้มากขึ้น

จากสถานการณ์ดังกล่าว รัฐบาลโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์และกระทรวงมหาดไทย ได้มีนโยบายในการรักษาเสถียรภาพราคาข้าวและรายได้ของชาวนา โดยจัดทำแผนการผลิตและการตลาดข้าวครบวงจร เพื่อบริหารจัดการข้าวตลอดห่วงโซ่อุปทาน และกำหนดให้ปี ๒๕๖๐ เป็นปีแห่งการยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตร ซึ่งการผลิตข้าวอินทรีย์เป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในการยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตร เพื่อสร้างเพิ่มมูลค่าสินค้าข้าว รักษาสภาพแวดล้อม และกรมการข้าวได้ดำเนินการตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค สร้างสังคมที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมให้กับประเทศต่อไป โดยภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ ได้กำหนดเป้าหมายเพิ่มพื้นที่เกษตรอินทรีย์ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ต่อปี รวมถึงความต้องการของตลาดสินค้าอินทรีย์ในประเทศไทยมีเพิ่มมากขึ้นตามกระแสการรักษาสุขภาพ แต่ปริมาณสินค้าอินทรีย์ไม่เพียงพอต่อการจำหน่าย ซึ่งในส่วนของเกษตรกร มีผลผลิตเกษตรอินทรีย์ที่ยังไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ดังนั้น นโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่มุ่งเน้นการส่งเสริม การผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ จึงส่งเสริมให้มีการผลิตสินค้าข้าวอินทรีย์ที่ได้มาตรฐาน Organic Thailand เพื่อส่งเสริมการผลิตสินค้าข้าวให้มีคุณภาพและปลอดภัยต่อผู้ผลิต ผู้บริโภค และรักษาสภาพแวดล้อม

อำเภอเกษตรสมบูรณ์ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยพืชเศรษฐกิจหลัก คือ ข้าว อ้อย พริก และยางพารา ประกอบกับประชากรในพื้นที่จะนิยมบริโภคข้าวเป็นอาหารหลัก จึงทำให้เกิดทุกครัวเรือนปลูกข้าวไว้เพื่อบริโภค และไว้ขาย การผลิตข้าวอินทรีย์จึงเป็นอีกช่องทางที่เกษตรกรให้ความสนใจ

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อพัฒนาคุณภาพข้าว
๒. เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มมากขึ้น
๓. เพื่อส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรผลิตข้าวอินทรีย์ ตามมาตรฐานข้าวอินทรีย์
๔. เพื่อให้เกษตรกรได้รับการรับรองมาตรฐานข้าวอินทรีย์

เป้าหมาย

กลุ่มแปลงใหญ่ข้าวในพื้นที่อำเภอเกษตรสมบูรณ์ที่สนใจ จำนวน ๒ กลุ่ม (๘๐ ราย)/ปี

ระยะเวลาดำเนินการ

ปี ๒๕๖๖-๒๕๗๐

พื้นที่ดำเนินการ

อำเภอเกษตรสมบูรณ์

กิจกรรม

- อบรมถ่ายทอดความรู้กระบวนการผลิตข้าวอินทรีย์
- ขั้นตอนการยื่นขอรับรองมาตรฐานข้าวอินทรีย์

วิธีการดำเนินงาน

- อบรมถ่ายทอดความรู้

งบประมาณ

งบประมาณ ๑๐๐,๐๐๐ บาท

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการผลิตข้าวอินทรีย์ และสามารถยื่นขอรับการรับรองมาตรฐานอินทรีย์ได้
- เกษตรกรได้รับการรับรองมาตรฐานข้าวอินทรีย์ ร้อยละ ๕๐
- เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น

๓.๓.๒ โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอ้อย

หลักการและเหตุผล

อ้อยโรงงานเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย โดยที่ประเทศไทยมีการส่งออกน้ำตาลเป็นอันดับสองของโลกรองจากประเทศบราซิลในปี ๒๕๕๘/๒๕๕๙ มีพื้นที่ปลูกอ้อยทั้งประเทศรวม ๑๐.๙๔ ล้านไร่ ให้ผลผลิตรวม ๙๔.๐๕ ล้านตัน (ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย) แต่เนื่องจากยังมีความต้องการผลผลิตอ้อยเพิ่มขึ้นเพื่อให้เพียงพอกับความต้องการใช้ในภาคอุตสาหกรรมน้ำตาลซึ่งปริมาณความต้องการอ้อยโรงงานอยู่ที่ ๑๕๐ ล้านตัน (ที่มา : สมาคมโรงงานน้ำตาลไทย) แสดงให้เห็นว่าปริมาณผลผลิตอ้อยยังขาดอีก ๕๕.๙๕ ล้านตัน จากความต้องการผลผลิตอ้อยเพื่อรองรับอุตสาหกรรมน้ำตาล จึงมีการขยายฐานกำลังการผลิตโดยการเพิ่มพื้นที่ปลูกอ้อยเพิ่มขึ้น แต่ผลผลิตที่ได้ต่อหน่วยพื้นที่กลับมีแนวโน้มลดลง เกิดจากสาเหตุต่างๆ ได้แก่ การขาดแคลนพันธุ์ดีและสะอาด จึงมีการขนย้ายท่อนพันธุ์อ้อยซึ่งส่วนใหญ่เป็นท่อนพันธุ์ที่มีเชื้อสาเหตุโรคใบขาวแฝงอยู่เข้ามาในพื้นที่ ทำให้โรคแพร่กระจายไปยังแหล่งต่างๆที่มีการปลูกอ้อย ส่งผลให้ผลผลิตอ้อยลดลงอย่างน้อยร้อยละ ๓๐ ถึงไม่สามารถเก็บผลผลิตได้ เกษตรกรมีโอกาสดำเนินเทคโนโลยีการผลิตใหม่ๆ ที่สามารถเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการผลิตอ้อยได้ไม่ทั่วถึง ดังนั้น จึงจำเป็นต้องเพิ่มศักยภาพให้เจ้าหน้าที่ในพื้นที่ที่เป็นแหล่งผลิตอ้อยที่สำคัญ ให้มีความรู้ ความสามารถ พร้อมเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำแก่เกษตรกรในการเพิ่มประสิทธิภาพอ้อยได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม อบรมถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อให้เกษตรกรได้รับการพัฒนาความรู้และสามารถนำไปปรับปรุงกระบวนการผลิตเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการผลิตอ้อยให้มีผลผลิตเพียงพอรองรับความต้องการในอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลทราย รวมทั้งส่งเสริมให้เกษตรกรมีแหล่งผลิตขยายและกระจายอ้อยพันธุ์ดีและสะอาดหมุนเวียนใช้ในชุมชนอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

วัตถุประสงค์

พัฒนาเกษตรกรให้มีความรู้ และสามารถนำไปใช้ปรับปรุงกระบวนการผลิตเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการผลิตอ้อย

เป้าหมาย

เป้าหมาย เกษตรกรผู้ปลูกอ้อยในอำเภอเกษตรสมบูรณ์จำนวน ๑๐๐ ราย/ปี

ระยะเวลาดำเนินการ

ปี ๒๕๖๖-๒๕๗๐

พื้นที่ดำเนินการ

อำเภอเกษตรสมบูรณ์

กิจกรรม และวิธีการดำเนินงาน

อบรมถ่ายทอดความรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอ้อยให้แก่เกษตรกร เพื่อพัฒนาขีดความสามารถของเกษตรกรให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ เป้าหมาย ๑๐๐ ราย ประสานเชื่อมโยงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและองค์กรต่างๆ ในพื้นที่ ดำเนินการ ดังนี้

๑) คัดเลือกเกษตรกรที่มีความพร้อมในเขตพื้นที่อำเภอภูเขียวที่ปลูกอ้อย ๑๐๐ ราย เพื่อเข้ารับการอบรม

๒) จัดเวทีชุมชนเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเกษตรกรกับผู้รู้ โดยการนำกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมาใช้เป็นเครื่องมือ โดยเจ้าหน้าที่ในพื้นที่เป็นพี่เลี้ยง ประสานงาน และวิทยากรเพื่อกำหนดแผนการถ่ายทอดความรู้ทางด้านอ้อย โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน เพื่อให้ได้รูปแบบที่ชุมชนสามารถปฏิบัติได้จริง และสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

งบประมาณ

-งบประมาณในการดำเนินงาน จำนวน ๒๐๐,๐๐๐ บาท

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

-เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการไม่น้อยกว่า ๑๐๐ ราย ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอ้อย

-เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการร้อยละ ๘๐ มีความรู้ความสามารถในเรื่องเทคโนโลยีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอ้อยและสามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในแปลงของตนเอง

๓.๓.๓ โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพริก

หลักการและเหตุผล

การใช้ปุ๋ยเคมีของเกษตรกร นับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญในการทำการเกษตรเพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิตพืช แต่ถึงแม้ว่าในทุกปีเกษตรกรจะเพิ่มปริมาณการใช้ปุ๋ยเคมีขึ้น ก็ยังไม่สามารถเพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น เพื่อให้เกษตรกรมีการใช้ปุ๋ยที่ถูกต้องตามความต้องการของพืช ซึ่งต้องมีการตรวจวิเคราะห์หาธาตุอาหารในดินพื้นที่นั้นๆ วิธีการนี้ช่วยลดต้นทุนการผลิตแก่เกษตรกร ดังนั้น จึงจัดทำโครงการฝึกอบรม หลักสูตร "การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน" โดยบรรยายให้ความรู้เรื่องปุ๋ยเคมีและฝึกปฏิบัติการเก็บตัวอย่างดิน การตากดิน การนำดินตัวอย่างมาทดสอบเพื่อหาธาตุอาหารในดิน แล้วนำผลที่ได้วิเคราะห์การใช้สูตรปุ๋ยเฉพาะพื้นที่ ซึ่งจะตรงกับความต้องการของพาราลในพื้นดินนั้นจริงๆ สามารถเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนการผลิตต่อหน่วย ใช้ปุ๋ยอย่างคุ้มค่า มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

- พัฒนาเกษตรกรให้มีความรู้ และสามารถนำไปใช้ปรับปรุงกระบวนการผลิตเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการผลิตพริก
- เพื่อลดต้นทุนการผลิต ใช้ปุ๋ยเคมีอย่างรู้คุณค่าและมีประสิทธิภาพ

เป้าหมาย

เกษตรกร จำนวน ๑๒๐ ราย/ปี

ระยะเวลาดำเนินการ แบ่งรุ่นการฝึกอบรมเป็น ๔ รุ่นๆละ ๓๐ คน

- รุ่นที่ ๑ เดือนพฤษภาคม ๒๕๖๖-๒๕๗๐
- รุ่นที่ ๒ เดือนมิถุนายน ๒๕๖๖-๒๕๗๐
- รุ่นที่ ๓ เดือนมิถุนายน ๒๕๖๖-๒๕๗๐
- รุ่นที่ ๔ เดือนกรกฎาคม ๒๕๖๖-๒๕๗๐

สถานที่ดำเนินการ

อำเภอเกษตรสมบูรณ์

กิจกรรม

อบรมถ่ายทอดความรู้

- ความสำคัญของการใช้ดินและปุ๋ย
- ปุ๋ย และการใช้ปุ๋ย
- เทคนิคการเลือกซื้อปุ๋ยที่คุ้มค่า
- ปุ๋ยทางดิน ปุ๋ยทางใบ
- การประเมินความอุดมสมบูรณ์ของดินตามค่าวิเคราะห์ดินอย่างง่าย
- วิธีผสมปุ๋ยเคมีให้ได้ผลตามค่าวิเคราะห์ดิน

วิธีการดำเนินการ

- แจ้งพนักงานแผนกปฏิบัติการในพื้นที่เตรียมความพร้อมด้านสถานที่
- จัดทำโครงการฯ และรวบรวมข้อมูลวิชาการเพื่อจัดทำเอกสารประกอบการฝึกอบรม
- ดำเนินงานฝึกอบรมโครงการฯ
- สรุปและรายงานผลการฝึกอบรม

งบประมาณ

งบประมาณดำเนินงาน จำนวน ๒๕๐,๐๐๐/ปี

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- เกษตรกรสามารถตรวจวิเคราะห์ดินและประเมินความอุดมสมบูรณ์ของดินอย่างง่ายได้
- เกษตรกรลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิตต่อหน่วย

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง.๒๕๖๘. ฝ่ายทะเบียนและบัตรอำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ.จำนวนประชากรใน
อำเภอเกษตรสมบูรณ์. กระทรวงมหาดไทย.
- กรมการพัฒนาชุมชน.๒๕๖๘. สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ.ข้อมูล จปฐ. ปี
๒๕๖๘.กระทรวงมหาดไทย.
- กระทรวงคมนาคม. ขึ้นข้อมูลเส้นทางถนน (ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์)
- กรมควบคุมมลพิษ. ๒๕๖๘ รายงานสถานการณ์และคุณภาพอากาศประเทศไทย แหล่งที่มา :
<http://air4thai.pcd.go.th/webV๒/station.php?station=๔๖t>
- กรมพัฒนาที่ดิน. ขึ้นข้อมูลชุดดิน (ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์)
- กรมพัฒนาที่ดิน. การใช้ประโยชน์ที่ดิน (ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์)
- กรมพัฒนาที่ดิน. ระดับความเหมาะสมของพื้นที่ (ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์)
- กรมชลประทาน. ข้อมูลโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยลอมไผ่ แหล่งที่มา :
http://ridceo.rid.go.th/khonkaen/datamid/pm_lompai.html
- กรมปศุสัตว์.๒๕๖๘.สำนักงานปศุสัตว์อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ.ข้อมูลปศุสัตว์ในอำเภอเกษตร
สมบูรณ์ . กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- กรมพัฒนาที่ดิน.๒๕๕๑. เอกสารวิชาการเลขที่ ๐๓/๑๒/๕๑ เขตการใช้ที่ดินอำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัด
ชัยภูมิ.กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. ๒๕๖๘. รายงานผลการวาดแปลง แหล่งที่มา :
<http://ssmap.doae.go.th/geofarmer/>
- กรมส่งเสริมการเกษตร. ๒๕๖๘. ระบบสารสนเทศการผลิตทางการเกษตร
แหล่งที่มา : <https://production.doae.go.th/>
- กรมส่งเสริมการเกษตร. ๒๕๖๘. ระบบสารสนเทศการผลิตทางการเกษตร
แหล่งที่มา :<http://farmer.doae.go.th/>

ภาคผนวก

ภาคผนวกที่ ๑

คำอธิบายกลุ่มชุดดิน

เนื่องด้วยอำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ มีลักษณะภูมิประเทศ เป็นภูเขาสลับกับที่ราบ
ลุ่ม จึงลักษณะดินที่หลากหลาย สามารถแบ่งตามกลุ่มชุดดิน ได้ จำนวน ๒๑ ชุดดิน ดังนี้

๑. กลุ่มชุดดินที่ ๔

ลักษณะเด่น กลุ่มดินเหนียวสีมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำที่มีอายุน้อย ปฏิกริยาดินเป็นกลาง
ถึงเป็นด่าง การระบายน้ำค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง

สมบัติของดิน เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำ พบในบริเวณที่
ราบตะกอนน้ำพามีสภาพพื้นที่เป็นราบลุ่มหรือราบเรียบ มีแช่ขังในช่วงฤดูฝน เป็นดินลึกที่มีการระบายน้ำเร็ว
หรือค่อนข้างเร็ว มีเนื้อดินเป็นพวกดินเหนียวหรือเหนียวจัด หน้าดินจะแตกกระแหว่งเป็นร่องในฤดูแล้ง ดินบนมี
สีดำหรือเทาเข้ม ดินล่างมีสีเทา น้ำตาล

การใช้ประโยชน์ ใช้ทำนา บางแห่งยกร่อง เพื่อปลูกพืชผักหรือผลไม้ ซึ่งมักจะให้ผลผลิตค่อนข้างสูง

๒. กลุ่มชุดดินที่ ๑๗

ลักษณะเด่น กลุ่มดินร่วนหยาบที่เกิดจากตะกอนลำน้ำ มีชั้นแน่นที่บภายในความลึก ๑๐๐
ซม. จากผิวดิน ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นด่างเล็กน้อย การระบายน้ำค่อนข้างเร็ว ความสมบูรณ์ต่ำ

สมบัติของดิน เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำ หรือจากการ
สลายตัวผุพัง แล้วถูกเคลื่อนย้ายมาทับถมของวัสดุเนื้อหยาบ พบในบริเวณที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบ
ส่วนใหญ่มีน้ำแช่ขังในช่วงฤดูฝนเป็นดินลึกที่มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว เนื้อดินบนเป็นดินทรายหรือร่วนปน
ทราย ดินล่างเป็นดินแน่นที่มีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทรายหรือดินเหนียว

การใช้ประโยชน์ มักปล่อยเป็นที่รกร้างว่างเปล่า หรือเป็นป่าละเมาะเล็กๆ บางพื้นที่ใช้ทำนา
แต่มักให้ผลผลิตต่ำ

๓. กลุ่มชุดดินที่ ๑๘

ลักษณะเด่น กลุ่มดินเค็มเกิดตะกอนลำน้ำ มีคราบเกลือลอยหน้าหรือมีชั้นดานแข็งที่สะสม
เกลือภายในความลึก ๑๐๐ ซม. จากผิวดิน ปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นด่าง การระบายน้ำค่อนข้างเร็ว
ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

สมบัติของดิน เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุดิบกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้า หรือจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่หรือจากการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาทับถม ของวัสดุหยาบ ที่มีชั้นหินเกือรองรับอยู่ หรืออาจได้รับอิทธิพลจากการแพร่กระจายของเกลือทางผิวดิน ระบายน้ำค่อนข้างเร็วถึงดีปานกลาง เนื้อดินเป็นดินร่วนปนทรายหรือดินทราย ส่วนดินล่างเป็นชั้นดินแน่นทึบที่มีเกลือโซเดียม

การใช้ประโยชน์ ใช้ทำนา บริเวณที่เค็มจัดจะปรากฏคราบเกลือบนผิวดิน ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรไม่ได้ มีปาละมะและไม้พุ่มหนามขึ้นกระจายเป็นหย่อมๆ

๔. กลุ่มชุดดินที่ ๒๕

ลักษณะเด่น กลุ่มดินเหนียวจัดสีแดงลึกมากที่เกิดจากหินภูเขาไฟ มีปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัด การระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง

สมบัติของดิน เป็นกลุ่มชุดดินที่พบในเขตฝนตกชุก เช่น ภาคตะวันออก เกิดจากการสลายตัวผุพังของหินภูเขาไฟ พวกหินบะซอลต์ พบในบริเวณพื้นที่ตอน มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดถึงลูกคลื่นลอนชัน เป็นดินลึกมาก มีการระบายน้ำดีเนื้อดินเป็นพวกดินเหนียวที่ค่อนข้างร่วนซุยและมีโครงสร้างดี สีดินเป็นสีน้ำตาลปนแดง หรือสีแดงปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกลาง

การใช้ประโยชน์ ใช้ประโยชน์ในการทำสวนผลไม้ ทำสวนยางพารา และพริกไทย บางแห่งยังคงสภาพป่าธรรมชาติ

๕. กลุ่มชุดดินที่ ๒๙

ลักษณะเด่น กลุ่มดินเหนียวลึกถึงลึกมากที่เกิดจากวัตถุดิบกำเนิดดินเนื้อละเอียด ปฏิกิริยาดินเป็นกลางหรือเป็นด่าง การระบายน้ำดีถึงดีปานกลางความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง

สมบัติของดิน เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่ หรือจากการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาทับถม ของวัสดุเนื้อละเอียดหรือจากวัตถุดิบกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้า พบบริเวณพื้นที่ตอน ที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดถึงเป็นเนินเขาเป็นดินลึกที่มีการระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง เนื้อดินเป็นพวกดินเหนียว สีดินเป็นสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีแดงปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกลาง

การใช้ประโยชน์ ใช้ปลูกพืชไร่ ไม้ผลต่างๆ มีส่วนน้อยที่ยังคงเป็นสภาพป่าธรรมชาติ

๖. กลุ่มชุดดินที่ ๓๑

ลักษณะเด่น กลุ่มดินทรายแป้งละเอียดหรือดินร่วนละเอียดลึกมากที่เกิดจากตะกอนแม่น้ำหรือตะกอนน้ำพารูปพัดปฏิกิริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นกลาง การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง

สมบัติของดิน เป็นกลุ่มชุดดินที่มีวัตถุต้นกำเนิดดินเป็นพวกตะกอนลำนํ้า พบบนสันติริมน้ำเก่า เนินตะกอนรูปพัด หรือที่ราบตะกอนน้ำพาพบบริเวณพื้นที่ตอนที่มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงเป็นลูกคลื่นลอนลาด เป็นดินลิกมาก การระบายน้ำดีถึงดีปานกลางเนื้อดินเป็นพวกดินทรายแป้งหรือดินร่วนละเอียด สีดินเป็น สีน้ำตาล หรือสีน้ำตาลปนแดง บางแห่งในดินล่างลึกๆ มีจุดประสีเทาและสีน้ำตาล อาจมีแร่ไมกาหรือก้อนปูนปะปนอยู่ด้วย ดินชั้นบนมักมีปฏิกิริยาเป็นกรดปานกลางถึงเป็นกลางส่วนชั้นดินล่าง ถ้ามีก้อนปูนปะปน มีปฏิกิริยาเป็นกลางถึงเป็นด่างจัด มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๗.๐ – ๘.๕

การใช้ประโยชน์ ใช้ปลูกพืชไร่ต่างๆ เช่น ข้าวโพด อ้อย ฝ้าย ยาสูบ ถั่วต่างๆ และสับปะรด บางแห่งใช้ปลูกไม้ผลหรือเป็นที่อยู่อาศัย

๗. กลุ่มชุดดินที่ ๓๕

ลักษณะเด่น กลุ่มดินร่วนหยาบลิกปานกลางที่เกิดจากการสลายตัวหรือพัดพาตะกอนเนื้อหยาบมาทับถมบนชั้นหินผุในช่วงความลึก ๕๐-๑๐๐ ซม. จากผิวดิน ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดมาก การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

สมบัติของดิน เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้า หรือการสลายตัวผุพังอยู่กับที่หรือการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาทับถม ของวัสดุเนื้อหยาบ วางทับอยู่บนชั้นหินผุหรือชั้นดินเหนียว พบบริเวณพื้นที่ตอนที่มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย เป็นดินลิก มีการระบายน้ำดีปานกลาง เนื้อดินบนเป็นดินทรายปนดินร่วนส่วนดินชั้นล่างในระดับความลึก ๕๐-๑๐๐ ซม. เป็นดินเหนียว ดินเหนียวปนเศษหิน หรือเป็นชั้นหินผุ สีดินบนเป็นสีน้ำตาลดินล่างเป็นสีน้ำตาลปนเทา บางแห่งมีจุดประสีแดงและมีศิลาแลงอ่อนปะปนอยู่จำนวนมาก ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดปานกลาง

การใช้ประโยชน์ ส่วนใหญ่เป็นป่าเต็งรัง ป่าละเมาะและไม้พุ่ม พืชไร่ที่ปลูกได้แก่ ปอ ข้าวโพด ถั่วเขียว แตงโม แต่มักให้ผลผลิตต่ำ

๘. กลุ่มชุดดินที่ ๓๖

ลักษณะเด่น กลุ่มดินร่วนหยาบลิกมากที่เกิดจากตะกอนริมแม่น้ำ มีปฏิกิริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นกลางระบายน้ำดีถึงดีปานกลางความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง

สมบัติของดิน เป็นกลุ่มชุดดินที่มีวัตถุต้นกำเนิดดินเป็นพวกตะกอนลำนํ้า ที่มีลักษณะการทับถมเป็นชั้นๆของตะกอนลำนํ้าในแต่ละช่วงเวลาพบบนสันติริมน้ำ หรือที่ราบตะกอนน้ำพา เป็นพื้นที่ตอน ที่มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ เป็นดินลิกมีการระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง เนื้อดินเป็นพวกดินร่วน

หรือดินร่วนหยาบ สีดินเป็นสีน้ำตาลอ่อนอาจพบจุดประสีเทาและสีน้ำตาลในชั้นดินล่าง ในบางบริเวณมีแร่ไมกาหรือก้อนปูนปะปนอยู่ด้วยปฏิกิริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นกลาง

การใช้ประโยชน์ ใช้เป็นที่อยู่อาศัย ปลูกผัก และสวนไม้ผลและยาสูบ

๙. กลุ่มชุดดินที่ ๔๐

ลักษณะเด่น กลุ่มดินทรายที่มีชั้นดานอินทรีย์ภายในความลึก ๑๐๐ ซม. จากผิวดิน ปฏิกิริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นกลางการระบายน้ำค่อนข้างมากอยู่บนชั้นดินที่มีการระบายน้ำดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

สมบัติของดิน เป็นกลุ่มชุดดินที่พบบริเวณหาดทรายเก่าหรือสันทรายชายทะเล เกิดจากตะกอนทรายชายทะเลพบบนพื้นที่ตอนที่มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงเป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยเป็นดียวลึกปานกลางถึงชั้นตามอินทรีย์มีการระบายน้ำดีปานกลาง เนื้อดินเป็นทรายจัด สีดินเป็นทรายจัด สีดินบนเป็นสีเทาแก่ ไต่ลงไปเป็นชั้นทรายสีขาว และดินล่าง ระหว่างความลึก ๕๐ – ๑๐๐ ซม. เป็นชั้นที่มีการสะสมของพวกอินทรีย์วัตถุ เหล็กหรือฮิวมัส สีน้ำตาล สีแดงชั้นเหล่านี้มีการเชื่อมตัวกันแน่นแข็งเป็นชั้นดานอินทรีย์ มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดปานกลาง

การใช้ประโยชน์ เป็นป่าเสม็ด ป่าชายหาดป่าละเมาะ บางแห่งใช้ปลูกมะพร้าว มะม่วงหิมพานต์ หรือพืชไร่บางชนิด เช่น มันสำปะหลัง อ้อย สับปะรด

๑๐. กลุ่มชุดดินที่ ๔๘

ลักษณะเด่น กลุ่มดินตื้นถึงกึ่งหินหรือเศษหิน และอาจพบชั้นหินพื้นภายในความลึก ๑๕๐ ซม. จากผิวดิน ปฏิกิริยาดินเป็นกรดถึงเป็นกลางการระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

สมบัติของดิน เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำ หรือจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่หรือจากการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาในระยะทางไม่ไกลนัก ของวัสดุเนื้อค่อนข้างหยาบ ที่มาจากพวกหินตะกอนหรือหินแปร พบบริเวณพื้นที่ตอน ที่มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดจนถึงเนินเขา เป็นดินตื้น มีการระบายน้ำดีเนื้อดินบนส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทราย ส่วนดินล่างเป็นดินปนเศษหินหรือปนกรวด ก้อนกรวดส่วนใหญ่เป็นหินกลมมนหรือเศษหินต่างๆ ถ้าเป็นดินปนเศษหินมักพบชั้นหินตื้นกว่า ๕๐ ซม. สีดินเป็นสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีแดงปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงกรดจัด

การใช้ประโยชน์ เป็นป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง ป่าละเมาะ และทุ่งหญ้าธรรมชาติ บางแห่งใช้ปลูกพืชไร่หรือไม่ไ้เร็ว

๑๑. กลุ่มชุดดินที่ ๔๙

ลักษณะเด่น กลุ่มดินต้นถึงลูกรังหรือชั้นเชื่อมแข็งของเหล็กทับอยู่บนชั้นดินเหนียว ปฏิกริยาดินเป็นกรดถึงเป็นกลางการระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

สมบัติของดิน เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำ หรือจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่หรือจากการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาทับถมในระยะทางไม่ไกลนัก ของวัตถุต้นกำเนิดดินที่มาจากวัสดุเนื้อค่อนข้างหยาบวางทับอยู่บนชั้นดินที่เกิดจากการสลายตัวผุพังของหินพื้นหรือจากวัตถุต้นกำเนิดดินที่ต่างชนิดต่างยุคกัน พบบริเวณพื้นที่ดอนมีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย เป็นดินต้นถึงต้นมากถึงชั้นลูกรัง มีการระบายน้ำดีปานกลางเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ส่วนดินชั้นล่างเป็นดินเหนียว ปนลูกรังหรือเศษหินทราย พบภายในความลึกก่อน ๕๐ ซม. สีดินเป็นสีน้ำตาล สีหรือสีเหลือง และก่อนความลึก ๑๐๐ ซม. จะเป็นชั้นดินเหนียวสีเทา มีจุดประสีน้ำตาล สีแดง และมีคิลาแลงอ่อนปะปนอยู่จำนวนมาก อาจพบชั้นหินทรายหรือหินดินดานที่ผุพังสลายตัวแล้วในชั้นถัดไปปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงกรดเล็กน้อย

การใช้ประโยชน์ ส่วนใหญ่ใช้ปลูกพืชไร่ พืชไร่ธรรมชาติ ที่รกร้างว่างเปล่าป่าเต็งรังหรือใช้ปลูกไม้โตเร็ว

๑๒. กลุ่มชุดดินที่ ๕๒

ลักษณะเด่น กลุ่มดินต้นถึงชั้นมาร์ลหรือก้อนปูน ปฏิกริยาดินเป็นด่าง การระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ปานกลางถึงสูง

สมบัติของดิน เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากตะกอนลำน้ำ ทับอยู่บนชั้นปนมาร์ล พบบริเวณที่ลาดเชิงเขาหินปูนมีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงเป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย เป็นดินต้นถึงต้นมากถึงชั้นปนมาร์ล มีการระบายน้ำดีเนื้อดินเป็นพวกดินเหนียว ดินร่วนเหนียว หรือดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ที่มีก้อนปูนมาร์ลปะปนอยู่มาก สีดินเป็นสีดำสีน้ำตาลหรือสีแดง ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงด่างจัด

การใช้ประโยชน์ ปลูกพืชไร่ เช่น ฝ้าย ข้าวโพด ถั่ว และ ไม้ผลบางชนิด เช่น มะม่วง มะพร้าว และน้อยหน่าถ้าในกรณีที่พบชั้นปนมาร์ลลึกกว่า ๒๕ ซม.

๑๓. กลุ่มชุดดินที่ ๕๕

ลักษณะเด่น กลุ่มดินลึกปานกลางถึงชั้นหินพื้น เศษหิน ก้อนหินหรือลูกรัง ปฏิกริยาดินเป็นกลางหรือเป็นด่าง การระบายน้ำดีถึงดีปานกลางความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง

สมบัติของดิน เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่ หรือจากการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาทับถมในระยะทางไม่ไกลนักของวัตถุต้นกำเนิดดินที่มาจากวัสดุเนื้อละเอียดที่มีปูนปน

พบบริเวณพื้นที่ดอน มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเป็นดินลิกปานกลาง มีการระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง เนื้อดินเป็นดินเหนียว ในดินชั้นล่างที่ระดับความลึกประมาณ ๕๐ – ๑๐๐ ซม. พบชั้นหินผุ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นหินตะกอนเนื้อละเอียด บางแห่งมีก้อนปูนปะปนอยู่ด้วย สีดินเป็นสีน้ำตาล สีเหลือง หรือสีแดง ปฏิกริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงเป็นด่างปานกลาง

การใช้ประโยชน์ ใช้ปลูกพืชไร่บางชนิด เช่น ข้าวโพด มันสำปะหลัง ถั่วฝักยาว บางแห่งเป็นป่าละเมาะ หญ้าแพนด้าและไผ่

๑๔. กลุ่มชุดดินที่ ๕๖

ลักษณะเด่น กลุ่มดินลิกปานกลางถึงชั้นหินพื้น เศษหินหรือลูกรัง ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัด การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

สมบัติของดิน เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่ หรือจากการสลายตัวผุพัง แล้วถูกเคลื่อนย้ายมาทับถมในระยะทางไม่ไกลนักของวัสดุเนื้อหยาบที่มาจากพวกหินตะกอนหรือหินอัคนี พบบริเวณพื้นที่ดอน มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดจนถึงเนินเขาเป็นดินลิกปานกลาง มีการระบายน้ำดี เนื้อดินตอนบนช่วง ๕๐ ซม. เป็นดินร่วนหรือดินร่วนปนทรายส่วนดินล่างเป็นดินปนเศษหิน มักพบชั้นพบหินพื้นลึกกว่า ๑๐๐ ซม. สีดินเป็นสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีแดง ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงกรดปานกลาง

การใช้ประโยชน์ ใช้ปลูกพืชไร่ เช่น อ้อย ข้าวโพด มันสำปะหลัง

๑๕. กลุ่มชุดดินที่ ๑

ลักษณะเด่น กลุ่มดินเหนียวสีดำลึกมาก มีรอยแตกกระแหงกว้างและลึก ปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยการระบายน้ำช้าเลวถึงค่อนข้างเลว

สมบัติของดิน เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุดิบกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้า ในบริเวณเทือกเขาหินปูนหรือหินภูเขาไฟ สภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มมีน้ำแช่ขังในช่วงฤดูฝน เป็นดินลิกที่มีการระบายน้ำเลวหรือค่อนข้างเลว เนื้อดินเป็นพวกดินเหนียวจัด หน้าดินแตกกระแหงเป็นร่องลึกในฤดูแล้ง และมีรอยอุ้มน้ำในดิน สีดินส่วนมากเป็นสีดำหรือสีเทาแก่ตลอด มีจุดประสีน้ำตาล สีเหลือง และอาจพบจุดประสีแดงบ้างปะปนตลอดชั้นดิน ส่วนดินชั้นล่างมักมีก้อนปูนปะปน ปฏิกริยาดินส่วนใหญ่เป็นกรดจัดถึงเป็นด่างเล็กน้อย

การใช้ประโยชน์ ส่วนใหญ่ใช้ทำนา นอกฤดูทำนาบางแห่งใช้ปลูกพืชไร่ เช่น ฝ้ายและถั่วต่างๆปัญหาดินเหนียวจัด โครงสร้างแน่นทึบ ดินแห้งแข็ง แตกกระแหงกว้างและลึก ดินเปียกเหนียวมาก ทำให้การไถพรวนยากต้องไถพรวนในช่วงเวลาที่ดินมีความชื้นที่เหมาะสม บางพื้นที่อาจขาดแคลนน้ำเมื่อฝนทิ้งช่วงนานกว่าปกติ และอาจมีน้ำท่วมขังในขั้นในฤดูฝน ทำความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ

๑๖. กลุ่มชุดดินที่ ๖

ลักษณะเด่น กลุ่มดินเหนียวลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำนํ้า ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดจัดการระบายน้ำเลวถึงค่อนข้างเลวความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

สมบัติของดิน เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้า พบในบริเวณที่ราบตะกอนน้ำพา มีสภาพพืชที่เป็นราบเรียบ มีน้ำแช่ขังในฤดูฝน เป็นดินลึกที่มีการระบายน้ำเลวหรือค่อนข้างเลวเนื้อดินเป็นพวกดินเหนียว มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวหรือดินเหนียว สีเทาแก่ ดินล่างเป็นดินเหนียวสีน้ำตาลอ่อนหรือสีเทามีจุดประสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีแดงตลอดชั้นดิน บางแห่งมีศิลาแลงอ่อนหรือก้อนสารเคมีสะสมพวกเหล็กแมงกานีสปะปนอยู่ด้วยปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงกรดจัด

การใช้ประโยชน์ ใช้ทำนา ในช่วงฤดูแล้ง บริเวณที่มีแหล่งน้ำใช้ปลูกพืชไร่ พืชผักหรือยาสูบ ปัญหาความอุดมสมบูรณ์ต่ำ บางพื้นที่ดินเป็นกรดจัดมาก ขาดแคลนและน้ำท่วมขังในฤดู ทำความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ

๑๗. กลุ่มชุดดินที่ ๓๘

ลักษณะเด่น กลุ่มดินร่วนหยาบลึกถึงลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำนํ้าหรือวัตถุต้นกำเนิดเนื้อหยาบ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดหรือเป็นกลางการระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

สมบัติของดิน เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้า หรือจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่หรือจากการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาทับถม ของพวกวัสดุเนื้อหยาบเป็นพื้นที่ตอนที่มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นจนถึงเนินเขาหรือเป็นพืชที่ภูเขาเป็นดินลึกมีการระบายน้ำดี เนื้อดินเป็นพวกดินร่วนหยาบดินมีน้ำตาล สีเหลืองหรือแดงและอาจพบจุดประสงศ์ต่างๆ ในชั้นดินล่าง ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดปานกลาง

การใช้ประโยชน์ ใช้ปลูกพืชไร่ต่างๆ เช่น มันสำปะหลัง อ้อย ปอ ข้าวโพด และถั่ว บางแห่งมีสภาพเป็นป่าละเมาะหรือหญ้าธรรมชาติ

๑๘. กลุ่มชุดดินที่ ๒๒

ลักษณะเด่น กลุ่มดินทรายลึกมากเกิดจากตะกอนลำนํ้าที่มีเนื้อดินทรายหนา ปฏิกริยาดินเป็นกรด การระบายน้ำค่อนข้างเลวถึงดีปานกลางความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

สมบัติของดิน เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้า หรือจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่หรือจากการสลายตัวผุพังและถูกเคลื่อนย้ายมาทับถมของวัสดุเนื้อหยาบ พบในบริเวณที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบมีน้ำแช่ขังในช่วงฤดูฝน เป็นดินลึกมากที่มีการระบายน้ำค่อนข้างเลวถึงดีปานกลาง เนื้อดินเป็นดินทรายปนดินร่วนหรือดินทรายสีดินเป็นสีน้ำตาลปนเทาหรือสีเทาหรือสีเทาปนชมพู พบจุดประสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีเทาในดินชั้นล่างบางแห่งจะพบชั้นที่มีการสะสมอินทรีย์วัตถุ เป็นชั้นบางๆปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงกรดเล็กน้อย

การใช้ประโยชน์ ใช้ทำนา หรือปลูกพืชไร่บางชนิด เช่น มันสำปะหลัง อ้อยและปอ บางแห่งเป็นทุ่งธรรมชาติ

๑๙. กลุ่มชุดดินที่ ๒๘

ลักษณะเด่น กลุ่มดินเหนียวลึกถึงลึกมากที่พบในพืชที่ภูเขาปฏิบัติกริยาดินเป็นกรดจัด การระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง

สมบัติของดิน เป็นกลุ่มชุดดินที่พบบริเวณพื้นที่ภูเขาสูง ที่ส่วนใหญ่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางตั้งแต่ ๕๐ เมตรขึ้นไปเกิดจากการสลายตัวผุพังของวัตถุดินกำเนิดดินพวกหินเนื้อละเอียด เป็นดินลึกมากที่มีการระบายน้ำดี เนื้อดินเป็นพวกดินเหนียวสีดินเป็นสีแดง มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดเล็กน้อย

การใช้ประโยชน์ ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวมีสภาพเป็นป่าธรรมชาติ หลายแห่งถูกบุกรุก เพื่อทำไร่เลื่อนลอย บางแห่งอยู่ในโครงการพัฒนาเพื่อนำมาใช้ปลูกผลไม้เมืองหนาว เช่น ท้อ สาลี่ และแอปเปิล

๒๐. กลุ่มชุดดินที่ ๖๒

ลักษณะเด่น พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อนที่มีความลาดชันมากกว่า ๓๕ เปอร์เซ็นต์ พื้นที่บริเวณนี้ยังไม่มีการศึกษา สำรวจและจำแนกดินเนื่องจากสภาพพื้นที่มีความลาดชันสูง ซึ่งถือว่ายากต่อการจัดการดูแลรักษาสำหรับการเกษตร

สมบัติของดิน กลุ่มดินนี้ประกอบด้วยพื้นที่และเทือกเขาซึ่งมีความลาดชันมากกว่าร้อยละ ๓๕ ลักษณะและสมบัติของดินที่พบไม่แน่นอนมีทั้งดินลึกและดินตื้นลักษณะของเนื้อดินและความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติแตกต่างกันไปแล้วแต่ชนิดของหินต้นกำเนิดในบริเวณนั้น มักมีเศษหินก้อนหินหรือพื้นโคลนกระจัดกระจายทั่วไป ส่วนใหญ่ยังปกคลุมด้วยป่าไม้ประเภทต่างๆ เช่น ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรังหรือป่าดงดิบชื้น หลายแห่งมีการทำไร่เลื่อนลอยโดยปราศจากมาตรการในการอนุรักษ์ดินและน้ำซึ่งเป็นผลทำให้เกิดการชะล้างพังทลายของหน้าดิน จนบางแห่งเหลือแต่หินโผล่

การใช้ประโยชน์ กลุ่มดินนี้ไม่ควรนำมาใช้ประโยชน์ทางการเกษตร เนื่องจากมีปัญหาหลายประการที่มีผลกระทบต่อระบบนิเวศน์ควรสงวนไว้เป็นป่าตามธรรมชาติเพื่อรักษาแหล่งต้นลำธาร

๒๑. กลุ่มชุดดินที่ ๑๙

ลักษณะเด่น กลุ่มดินร่วนหยาบลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำในส่วนต่ำของพื้นที่ริมแม่น้ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นปานกลางการระบายน้ำค่อนข้างเร็วถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง

สมบัติของดิน เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุดินกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำ หรือจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่หรือจากการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายทับถมของวัสดุเนื้อหยาบ พบในบริเวณที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบ ส่วนใหญ่มีน้ำแช่ขังในช่วงฤดูฝน มีสภาพพื้นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบ

มีน้ำแช่แข็งในช่วงฤดูฝนเป็นดินที่มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว เนื้อดินเป็นพวกดินร่วนหยาบ โดยมีเนื้อดินบนเป็นพวกดินร่วนปนทรายหรือดินทรายปนดินร่วน ดินล่างเป็นดินร่วนปนทราย สีพื้นเป็นสีเทาหรือสีน้ำตาลปนเทา มีจุดประสีน้ำตาลปนเหลืองหรือเหลืองปนน้ำตาล และอาจพบมีศิลาแลงอ่อนในดินชั้นล่างปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดเล็กน้อย

การใช้ประโยชน์ ส่วนใหญ่ใช้ปลูกข้าวในฤดูฝน บางแห่งยังคงสภาพเป็นป่าอยู่

แนวทางแก้ไขดินมีปัญหาจังหวัดชัยภูมิ

ดินเค็ม

- เลือกปลูกพืชให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ต้องเน้นพืชทนเค็มและพืชชอบเค็ม เช่น ข้าวทนเค็มและปลูกไม้ยืนต้นหรือไม้โตเร็วที่มีรากลึก และในการปลูกควรเลือกพื้นที่ที่มีคราบเกลือไม่มากนัก และมีน้ำชลประทานสำหรับการใช้ในการเพาะปลูกด้วย

- ปรับปรุงดินโดยใช้ปุ๋ยหมักปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยพืชสด ร่วมกับเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ เพื่อปรับโครงสร้างของดิน

- จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ควรมีวัสดุคลุมดินเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดลมพัดขึ้นมาจากผิวดิน

ดินตื้น

- เลือกปลูกพืชให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ต้องเน้นพืชที่มีระบบรากสั้น เช่น พืชไร่หรือพืชผัก นอกจากนี้ยังสามารถปลูกไม้ผลบางชนิดที่มีระบบรากไม่ลึกมากได้ เช่น มะม่วง น้อยหน่า มะขาม เป็นต้น

- ปรับปรุงดินโดยใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยพืชสด ร่วมกับผลิตภัณฑ์ของกรมพัฒนาที่ดิน เช่น สารพด.ต่างๆ

- จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เนื่องจากเสี่ยงต่อการเกิดการชะล้างพังทลายของดิน ในกรณีที่ปลูกพืชไร่ ควรมีการจัดระบบปลูกพืชให้เหมาะสม เช่น ปลูกพืชสลับเป็นแถบหรือปลูกพืชคลุมดินร่วมด้วย

ดินตื้นถึงชั้นหินพื้น

- เลือกปลูกพืชให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ควรเป็นพืชที่มีระบบรากตื้น เช่น พืชไร่หรือพืชผักและปรับปรุงดินด้วยผลิตภัณฑ์ของกรมพัฒนาที่ดินด้วยสาร พด. ต่างๆ ร่วมกับการใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก

- จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น ปลูกพืชสลับเป็นแถบ ปลูกพืชคลุมดิน ปลูกพืชหมุนเวียนทำแนวรั้วหญ้าแฝก เป็นต้น

- หลีกเลี่ยงการปลูกไม้ยืนต้นเพราะรากพืชไม่สามารถชอนไชลงไปในดินชั้นล่างได้ ส่งผลให้พืชไม่สามารถเจริญเติบโตได้

ดินตื้นและมีความลาดชันสูง

- หลีกเลี่ยงการใช้พื้นที่ในบริเวณดังกล่าว เนื่องจากเสี่ยงต่อการเกิดการชะล้างพังทลายของดินควรปล่อยไว้ให้คงสภาพตามธรรมชาติซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าไม้หรือไม้พุ่ม

- ถ้ามีความจำเป็นต้องใช้พื้นที่ดังกล่าว ควรปลูกไม้ผลบางชนิด เช่น น้อยหน่า มะม่วง มะขาม เป็นต้น และควรมีการจัดระบบปลูกพืชให้เหมาะสม ปรับปรุงดินด้วยผลิตภัณฑ์ของกรมพัฒนาที่ดิน ด้วยสาร พด. ต่างๆ ร่วมกับการใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก

- จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ทำการเกษตร เช่น ทำแนวรั้วหญ้าแฝก ปลูกพืชสลับเป็นแถบ หรือปลูกพืชคลุมดินต่างๆ เพื่อลดปัญหาการชะล้างพังทลายของดินและเป็นการช่วยเก็บความชื้นไว้ในดิน และพืชสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ต่อไป

ดินทรายจัด

- พืชไร่หรือพืชผัก ควรจัดระบบการปลูกพืชหมุนเวียนตลอดปีร่วมกับปลูกพืชบำรุงดิน มีวัสดุคลุมดิน ปลูกพืชสลับเป็นแถบ อาจใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมด้วยเพื่อปรับโครงสร้างของดิน และเนื่องจากสภาพพื้นที่มีโอกาสเสี่ยงต่อการขาดน้ำสูงจึงต้องจัดการน้ำอย่างเหมาะสมเพื่อให้พืชสามารถใช้น้ำได้น้อยอย่างมีประสิทธิภาพเพราะตามสภาพธรรมชาติดินชนิดนี้มีความสามารถในการอุ้มน้ำได้ต่ำ

- ไม้ผล/ไม้ยืนต้น ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ในแปลงควรปลูกพืชปุ๋ยสด ปลูกพืชคลุมดินหรือปลูกพืชแซม นอกจากนี้ควรจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำร่วมด้วย เช่น ทำฐานปลูกเฉพาะต้น ทำแนวรั้วหญ้าแฝกและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน และเก็บความชื้นไว้ในดินเพื่อให้พืชนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ดินเหนียวจัด

- พืชไร่หรือพืชผัก ควรมีการไถหว่านร่อง เพื่อช่วยให้ดินมีการระบายน้ำดีขึ้นและควรปรับปรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกหรือปลูกพืชปุ๋ยสดร่วมกับการใช้ปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ มีระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น ไถพรวนและปลูกพืชตามแนวระดับ มีวัสดุคลุมดิน ปลูกพืชหมุนเวียน หรือปลูก

พืชสลับเป็นแถบ มีการจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูกอย่างเหมาะสมเพื่อให้พืชสามารถใช้น้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- ไม้ผล/ไม้ยืนต้น ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ นอกจากนี้ควรจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำร่วมด้วย เช่น การสร้างคันดิน ทำชั้นบันได ปลูกพืชคลุมดิน มีวัสดุคลุมดิน ปลูกพืชแซม ทำแนวรั้วหรือฐานหญ้าแฝกเฉพาะต้น และจัดหาแหล่งน้ำสำหรับใช้ในฤดูแล้ง

พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน

- หลีกเลี่ยงการใช้พื้นที่ในบริเวณดังกล่าว เนื่องจากมีความลาดชันสูงมาก เสี่ยงต่อการเกิดการชะล้างพังทลายและสูญเสียหน้าดิน ควรรักษาไว้ให้เป็นป่าตามธรรมชาติและสร้างสวนป่า หรือใช้ปลูกไม้ใช้สอยโตเร็ว

- ถ้ามีความจำเป็นต้องใช้พื้นที่ จำเป็นต้องมีการศึกษาทรัพยากรของแต่ละพื้นที่หรือโครงการต่างๆ เพื่อให้ทราบถึงความเหมาะสมของดินสำหรับการปลูกพืชชนิดต่างๆ และจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำร่วมด้วย เช่น ปลูกพืชคลุมดิน ทำแนวรั้วหญ้าแฝก และชุดหลุมปลูกเฉพาะต้น โดยไม่มีการทำลายไม้พื้นล่างเพื่อรักษาเสถียรภาพของดินและเป็นการช่วยเก็บความชื้นไว้ในดินเพื่อให้พืชสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ต่อไป

แนวทางการจัดการดินมีปัญหา(ดินทราย)

การใช้ประโยชน์ที่ดิน/ ชนิดพืช	ปัญหาและข้อจำกัด ในการใช้ประโยชน์ที่ดิน	แนวทาง/วิธีการจัดการดิน/การใช้เทคโนโลยีชีวภาพ
ข้าวนาปีและข้าวนาปรัง ๑.พันธุ์ไวต่อช่วงแสงปลูกได้เฉพาะ ฤดูนาปี ได้แก่ น้ำสะกวย ๑๙, หางยี ๗๑, เหนียวอุบล ๑, เหนียวอุบล ๒, ขาวดอกมะลิ ๑๐๕, เหนียวสันป่าตอง , ชุมแพ ๖๐,ขาวปากหม้อ ๑๔๘, ขาวตาแห้ง ๑๗, กข ๖, กข ๘ และ กข ๑๕ ๒.พันธุ์ไม่วิโตช่วงแสงปลูกได้ทั้งฤดูนาปีและ นาปรัง ได้แก่ กข ๑, กข ๒, กข ๓, กข ๔, กข ๕, กข ๗,กข ๙, กข ๑๐, กข ๑๑, กข ๒๑, กข ๒๓, สุพรรณบุรี ๖๐ ๒, พิษณุโลก ๖๐-๒, ข้าวหอมคลองหลวง๑, ปทุมธานี๑,สุรินทร์ และเหนียวสกลนคร ๓.พันธุ์ข้าวที่ทนเค็ม ได้แก่ ขาวดอกมะลิ๑๐๕, ขาวตาแห้ง ๑๗, คำผาย ๔๑, แก้วรวง ๘๘,ขาวปาก หม้อ ๑๔๘, กข ๑, กข ๖, กข ๗, กข ๘ และ กข ๑๕	- สภาพพื้นที่นาบางแห่งมีความลาดเท เล็กน้อย น้ำขังในกระตงนาไม่สม่ำเสมอ ทำให้ขาดน้ำ - ดินค่อนข้างเป็นดินทราย และมี โครงสร้างค่อนข้างแน่นทึบ	แก้ไขโดยปรับกระตงนาให้สม่ำเสมอ ถ้าเป็นไปได้นำวิธีการจัดรูปแปลงนามา ปฏิบัติ (land reshape)
		แก้ไขโดยเพิ่มอินทรีย์วัตถุให้แก่ดิน ดังนี้ - ใส่ปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยหมักอัตรา ๑-๒ ตันต่อไร่ - โกลบตอซังพืชลงดิน ได้แก่ ฟางหรือตอซังข้าว ต้นข้าวโพด หรือเศษพืช ตระกูลถั่ว ในช่วงการเตรียมดิน - โกลบพืชปุ๋ยสด จากพืชตระกูลถั่ว ได้แก่ โสนอัฟริกัน ถั่วพุ่ม หรือถั่วเขียว โดยใช้เมล็ดพันธุ์ อัตรา ๕-๗ กิโลกรัมต่อไร่ ปลูกก่อนทำนาเป็นระยะเวลา ๓๕-๕๐ วัน และเมื่อออกดอก ๕๐ % จึงไถกลบ - ปลูกพืชตระกูลถั่ว ได้แก่ กระถินยักษ์ หรือถั่วมะแฮะ บริเวณคันนา แล้วทำ การตัดใบหรือกิ่งอ่อนสับกลบเป็นปุ๋ยพืชสด
	- บางพื้นที่เป็นดินเค็ม	แนวทางแก้ไข และปรับปรุงดินเค็ม - เลือกพันธุ์ข้าวที่ทนเค็มมาปลูก - ปล่อยให้น้ำขังในแปลง ๒-๓ วัน แล้วระบายออก จะช่วยลดความเค็มของดินได้ - ปรับปรุงบำรุงดิน ดังนี้ ใส่ปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยหมักอัตรา ๔-๕ ตันต่อไร่อย่างต่อเนื่อง จะทำให้ ดินร่วนซุยและช่วยชะล้างเกลือออกไป ทำให้ความเค็มของดินลดลงใส่วัสดุปรับปรุงดิน ได้แก่ แกลบ และขี้เลื่อย เป็นต้น ซึ่งอัตราการใส่แกลบที่เหมาะสม ๒-๕ ตันต่อไร่ เพื่อให้ดินไม่แน่น ทึบ รากพืชขนไชได้สะดวก ทำให้ต้นข้าวแข็งแรงต้านทานโรคได้ดี โกลบพืชปุ๋ยสด ซึ่งได้แก่ โสนอัฟริกัน โสนคางคก และอื่นๆ ก่อนปลูกข้าวประมาณ ๓ เดือน แล้วไถ กลบเมื่อพืชปุ๋ยสดอายุ ๖๐ วัน และพักดิน ๓๐ วัน ก่อนปลูกข้าว

การใช้ประโยชน์ที่ดิน/ ชนิดพืช	ปัญหาและข้อจำกัด ในการใช้ประโยชน์ที่ดิน	แนวทาง/วิธีการจัดการดิน/การใช้เทคโนโลยีชีวภาพ
ข้าวนาปีและข้าวนาปรัง(ต่อ)	- บางพื้นที่เป็นดินเค็ม	- ควรปลูกไม้ยืนต้นที่ทนเค็ม เช่น ต้นกระถินออสเตรเลีย บนคันนาเพื่อลดการแพร่กระจายเกลือไปยังพื้นที่ข้างเคียงที่ไม่เป็นดินเค็ม
	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำหรือขาดธาตุอาหารบางชนิด	แก้ไขโดยการใส่ปุ๋ยเคมี ดังนี้ - อัตราปุ๋ย สำหรับข้าวไม่ไวต่อช่วงแสง ครั้งแรกใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๓ กิโลกรัมต่อไร่ ร่วมกับปุ๋ยสูตร ๐-๐-๖๐ อัตรา ๑๐ กิโลกรัมต่อไร่ หรือใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๒๐-๐ อัตรา ๓๐ กิโลกรัมต่อไร่ ร่วมกับปุ๋ยสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๒ กิโลกรัมต่อไร่ และปุ๋ยสูตร ๐-๐-๖๐ อัตรา ๑๐ กิโลกรัมต่อไร่ โดยให้ใส่ช่วงปักดำสำหรับนาหว่านใส่หลังข้าวออก ๑๕-๒๐ วัน ครั้งที่ ๒ ระบายข้าวแตกกอใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๓ กิโลกรัมต่อไร่ ครั้งที่ ๓ ระบายออกช่อดอกใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๓ กิโลกรัมต่อไร่ - อัตราปุ๋ยสำหรับข้าวไวต่อช่วงแสง ครั้งแรกใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๐ กิโลกรัมต่อไร่หรือปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๒๐-๐ อัตรา ๓๐ กิโลกรัมต่อไร่ ร่วมกับปุ๋ยสูตร ๐-๐-๖๐ อัตรา ๑๐ กิโลกรัมต่อไร่ ช่วงปักดำ สำหรับนาหว่านใส่หลังข้าวออก ๑๕ - ๒๐ วัน ครั้งที่ ๒ ระบายออกช่อดอก ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๐ กิโลกรัมต่อไร่

การใช้ประโยชน์ที่ดิน/ ชนิดพืช	ปัญหาและข้อจำกัด ในการใช้ประโยชน์ที่ดิน	แนวทาง/วิธีการจัดการดิน/การใช้เทคโนโลยีชีวภาพ
พืชไร่ และ พืชผัก	- ดินค่อนข้างเป็นทราย ความชื้นในดินต่ำ	แก้ไขโดยเพิ่มอินทรีย์วัตถุให้แกดิน ดังนี้ - ใส่ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมัก อัตรา ๒ ตันต่อไร่ - ไถกลบพืชปุ๋ยสดจากพืชตระกูลถั่ว ได้แก่ ปอเทือง ถั่วพุ่ม ถั่วดำ หรือ โสน ต่างๆ เมื่อพืชปุ๋ยสดออกดอกได้ประมาณ ๕๐ เปอร์เซ็นต์ ก่อนปลูกพืช ๒ สัปดาห์ - ใช้วัสดุคลุมดิน เช่น ฟางข้าวหรือเศษพืชต่างๆ เพื่อรักษาความชื้นแกดิน - พัฒนาแหล่งน้ำเสริม เพื่อป้องกันการขาดแคลนน้ำ ทำให้ดินแห้ง โดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้ง
อ้อย	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ หรือขาดธาตุอาหารบางชนิด	- ใส่ปุ๋ยเคมี ดังนี้ ครั้งแรกใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๒๐-๐ อัตรา ๗๕ กิโลกรัมต่อไร่ รองกันรองพร้อมปลูก ครั้งที่ ๒ ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๒๑-๐-๐ อัตรา ๔๐ กิโลกรัมต่อไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีสูตร ๐-๐-๖๐ อัตรา ๕๐ กิโลกรัมต่อไร่ โดยโรยข้างแถวปลูกแล้วพรวนดินกลบ เมื่ออ้อยอายุประมาณ ๒-๓ เดือน สำหรับอ้อยต่อ จะใช้ปุ๋ยและอัตราเดียวกันและใส่ ๒ ครั้ง ครั้งแรกหลังจากทำการตัดแต่งต่อ ประมาณ ๑-๔ สัปดาห์ ครั้งที่ ๒ หลังจากใส่ครั้งแรกประมาณ ๒-๓ เดือน - ใช้เทคโนโลยีชีวภาพโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ อัตราเจือจาง ๑ : ๕๐๐ ฉีดพ่นแปลงปลูกและต้นอ้อย ทุก ๒๐ วัน

การใช้ประโยชน์ที่ดิน/ ชนิดพืช	ปัญหาและข้อจำกัด ในการใช้ประโยชน์ที่ดิน	แนวทาง/วิธีการจัดการดิน/การใช้เทคโนโลยีชีวภาพ
มันสำปะหลัง	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ หรือขาดธาตุอาหารบางชนิด	- ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๒๐-๘-๒๐ อัตรา ๗๕-๘๐ กิโลกรัมต่อไร่ หรือปุ๋ยเคมีสูตร ๒๑-๗-๑๔ อัตรา ๖๐ กิโลกรัมต่อไร่ เมื่อมันสำปะหลังอายุประมาณ ๑-๓ เดือน โดยใส่ข้างแถวปลูกแล้วพรวนกลบ - ใช้เทคโนโลยีชีวภาพ โดยการไถกลบพืชปุ๋ยสด เมื่ออายุ ๖๐ วัน และหว่านปุ๋ยคอกก่อนปลูก
ถั่วเขียว ถั่วเหลือง ถั่วลิสง	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ หรือขาดธาตุอาหารบางชนิด	- ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๒-๒๔-๑๒ อัตรา ๓๐-๕๐ กิโลกรัมต่อไร่ โดยแบ่งใส่ ๒ ครั้ง ครั้งแรกรองก้นหลุม ครั้งที่ ๒ หลังปลูก ๒๐-๒๕ วัน หรือใส่ครั้งเดียวก่อนปลูกหรือหลังปลูก ๒๐-๒๕ วัน - ใช้เทคโนโลยีชีวภาพ โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ๔๐๐ มิลลิลิตรต่อไร่ต่อครั้ง เจือจางด้วยน้ำ ๒๐๐ ลิตรฉีดพ่นหรือรดลงดินทุกๆ ๑๐ วัน ก่อนออกดอกและช่วงติดผล
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ หรือขาดธาตุอาหารบางชนิด	- ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๑๖-๘ อัตรา ๗๕ กิโลกรัมต่อไร่ โดยแบ่งใส่ ๒ ครั้ง ครั้งแรกรองก้นหลุม ครั้งที่ ๒ เมื่อข้าวโพดอายุ ๓-๔ สัปดาห์ - ใช้เทคโนโลยีชีวภาพ โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ๔๐๐๐ มิลลิลิตรต่อไร่ต่อครั้ง เจือจางด้วยน้ำ ๒๐๐ ลิตรฉีดพ่นหรือรดลงดินทุกๆ ๑๐ วัน ก่อนออกดอกและช่วงติดผล
ข้าวโพดฝักสด ได้แก่ข้าวโพดหวานและข้าวโพดข้าวเหนียว	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ หรือขาดธาตุอาหารบางชนิด	- ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๒๐-๐ หรือปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๓๕ กิโลกรัมต่อไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีสูตร ๒๑-๐-๐ อัตรา ๒๕ กิโลกรัมต่อไร่ แบ่งใส่ ๒ ครั้ง ครั้งแรกรองก้นหลุม ครั้งที่ ๒ เมื่ออายุได้ ๓-๔ สัปดาห์ - ใช้เทคโนโลยีชีวภาพ โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ๔๐๐ มิลลิลิตรต่อไร่ต่อครั้ง เจือจางด้วยน้ำ ๒๐๐ ลิตร ฉีดพ่นหรือรดลงดินทุก ๑๐ วัน ก่อนออกดอกและช่วงติดผล

การใช้ประโยชน์ที่ดิน/ ชนิดพืช	ปัญหาและข้อจำกัด ในการใช้ประโยชน์ที่ดิน	แนวทาง/วิธีการจัดการดิน/การใช้เทคโนโลยีชีวภาพ
แตงโม	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ หรือขาดธาตุอาหารบางชนิด	- ใส่ปุ๋ยเคมี ดังนี้ ครั้งแรกใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๒-๒๔-๑๒ อัตรา ๕๐ กิโลกรัมต่อไร่ รองกันหลุม ครั้งที่ ๒ ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๔-๑๐-๓๐ อัตรา ๑๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ เมื่อแตงโมอายุ ๓๐ วัน - ใช้เทคโนโลยีชีวภาพ โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ๔๐๐ มิลลิลิตรต่อไร่ต่อครั้ง เจือจางด้วยน้ำ ๒๐๐ ลิตร ฉีดพ่นหรือรดลงดินทุก ๑๐ วัน ก่อนออกดอกและช่วงติดผล
พืชผักต่างๆ พืชผักรับประทานใบ และลำต้น เช่นคะน้า ผักกาดขาว กะหล่ำปลี และกะหล่ำดอก	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ หรือขาดธาตุอาหารบางชนิด	แก้ไขโดยใช้เทคโนโลยีชีวภาพ ดังนี้ - ใช้ปุ๋ยอินทรีย์สูตร พด.๒ จำนวน ๑๐๐ มิลลิลิตรต่อไร่ต่อครั้ง โดยเจือจางด้วยน้ำ ๑๐๐ ลิตร ฉีดพ่นหรือรดลงดินทุก ๑๐ วัน แก้ไขโดยการใส่ปุ๋ยเคมีตามชนิดของพืช ดังนี้ - ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๒๐-๑๐-๑๐ อัตรา ๕๐-๗๐ กิโลกรัมต่อไร่ โดยแบ่งใส่ ๒ ครั้ง ครั้งแรกหลังปลูก ๕-๗ วัน ครั้งที่ ๒ เมื่ออายุประมาณ ๓ สัปดาห์
พืชผักรับประทานผล เช่น พริก มะเขือเทศ มะเขือต่าง ๆ และแตงต่าง ๆ	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ หรือขาดธาตุอาหารบางชนิด	- ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๖๐-๗๐ กิโลกรัมต่อไร่ โดยแบ่งใส่ ๒ ครั้ง ครั้งแรกหลังย้ายกล้า ๗ วัน และครั้งที่ ๒ หลังจากใส่ครั้งแรก ๒๐-๒๕ วัน หรือใส่ปุ๋ยสูตร ๘-๒๔-๒๔ อัตรา ๔๐-๕๕ กิโลกรัมต่อไร่ รองกันหลุม ครั้งที่ ๒ ใส่ปุ๋ยสูตร ๒๑-๐-๐ อัตรา ๒๕-๓๕ กิโลกรัมต่อไร่ หรือใส่ปุ๋ยสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๐-๑๕ กิโลกรัมต่อไร่ หลังจากใส่ครั้งแรก ๒๐-๒๕ วัน หรือใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๑๐๐-๑๑๐ กิโลกรัมต่อไร่ หลังปลูก ๒๐-๒๕ วัน
ไม้ผล-ไม้ยืนต้น	- ดินเป็นทราย ความชื้นในดินต่ำ	- เพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน โดยใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก อัตรา ๓-๕ กิโลกรัมต่อหลุมตอนเตรียมหลุมปลูก - ใช้วัสดุคลุมโคนต้น เช่น ฟางข้าว เศษหญ้า ใบไม้ หรือปลูกพืชคลุมดินระหว่างแถวไม้ผลหรือไม้ยืนต้น เพื่อช่วยรักษาความชื้นในดิน

การใช้ประโยชน์ที่ดิน/ ชนิดพืช	ปัญหาและข้อจำกัด ในการใช้ประโยชน์ที่ดิน	แนวทาง/วิธีการจัดการดิน/การใช้เทคโนโลยีชีวภาพ
ไม้ผล-ไม้ยืนต้น(ต่อ)	- ดินเป็นทราย ความชื้นในดินต่ำ	- พัฒนาแหล่งน้ำเสริมในการปลูกไม้ผลหรือไม้ยืนต้น โดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้งดินจะแห้งทำให้พืชที่ปลูกขาดน้ำ
มะม่วง	-ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	แก้ไขโดยการใส่ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ตามชนิดของพืช ดังนี้ - ก่อนปลูกรองกันหลุมด้วยปุ๋ยคอกในอัตรา ๕-๑๐ กิโลกรัมต่อต้น ร่วมกับปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๐.๓ กิโลกรัมต่อต้น - อายุ ๓ ปี ขึ้นไปซึ่งเป็นช่วงให้ผลผลิต จะแบ่งระยะการใส่ปุ๋ยเป็น ๔ ระยะ ดังนี้ ระยะบำรุงต้นหลังเก็บเกี่ยวใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๒ กิโลกรัมต่อต้น และให้ซ้ำอีกครั้งเมื่อมะม่วงแตกใบอ่อน ชุดที่ ๒ ระยะสร้างตาดอกใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๒-๒๔-๑๒ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อต้น สำหรับมะม่วงอายุ ๒-๔ ปี มะม่วงอายุ ๕-๗ ปี ใส่อัตรา ๒ กิโลกรัมต่อต้น และมะม่วงอายุ ๘ ปี ขึ้นไปใส่อัตรา ๕ กิโลกรัมต่อต้น ระยะบำรุงผลใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อต้น ระยะปรับปรุงคุณภาพผลผลิต ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๓-๑๓-๒๑ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อต้น
มะขาม	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	- ใส่ปุ๋ยคอก อัตรา ๒๕ กิโลกรัมต่อต้น ร่วมกับปุ๋ยเคมี ดังนี้ ยังไม่ให้ผลผลิต ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๒-๒๔-๑๒ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อต้น โดยแบ่งใส่ ๓ ครั้งต่อปี ให้ผลผลิตแล้ว ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๓-๑๓-๒๑ อัตรา ๐.๕ กิโลกรัมต่อต้น โดยแบ่งใส่ ๒ ครั้ง คือ ต้นและปลายฤดูฝน

การใช้ประโยชน์ที่ดิน/ ชนิดพืช	ปัญหาและข้อจำกัด ในการใช้ประโยชน์ที่ดิน	แนวทาง/วิธีการจัดการดิน/การใช้เทคโนโลยีชีวภาพ
ลำไย	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	- ใส่ปุ๋ยคอกอัตรา ๒๕ กิโลกรัมต่อต้น และใส่ปุ๋ยเคมี ดังนี้ อายุ ๑-๓ ปี ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ และปุ๋ยเคมีสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อต้น อายุ ๔ ปี ช่วงต้นเดือนสิงหาคม ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ และ ปุ๋ยสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อต้น ร่วมกับใส่ปุ๋ยสูตร ๐-๕๒-๓๔ อัตรา ๐.๒ กิโลกรัม ต่อต้นต่อน้ำ ๒๐ ลิตร ฉีดพ่นทุก๗ วัน ประมาณ ๓ ครั้ง ในช่วงเดือนพฤศจิกายน เพื่อไม่ให้ลำไยแตกใบใหม่ อายุ ๕ ปี ซึ่งเป็นช่วงให้ผลผลิต ให้กระตุ้นการแตกใบอ่อนชุดที่ ๑ และชุดที่ ๒ โดยใช้ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ และปุ๋ยสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อต้น ช่วงกลางเดือนตุลาคม ซึ่งเป็นช่วงพักตัวพร้อมต่อการออกดอกให้ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๒ กิโลกรัมต่อต้น ช่วงติดผลใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ และปุ๋ยสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อต้น ก่อนเก็บผลผลิต ๑ เดือนใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๐-๐-๖๐ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อต้น หลังเก็บผลผลิตใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๑.๕ กิโลกรัมต่อต้นและ ใส่ปุ๋ยสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อต้น
กล้วย	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	- ใส่ปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยคอก อัตรา ๔.๕ กิโลกรัมต่อหลุม และใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อต้น โดยแบ่งใส่ ๓ ครั้ง เมื่อกล้วยอายุ ๑ เดือน ๔ เดือน และระยะออกดอก

การใช้ประโยชน์ที่ดิน/ ชนิดพืช	ปัญหาและข้อจำกัด ในการใช้ประโยชน์ที่ดิน	แนวทาง/วิธีการจัดการดิน/การใช้เทคโนโลยีชีวภาพ
ยางพารา	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	- รองกันหลุมด้วยปุ๋ยเคมีสูตร ๐-๓-๐ อัตรา ๑๗๐ กรัมต่อหลุมร่วมกับใส่ปุ๋ยอินทรีย์ในอัตรา ๕ กิโลกรัมต่อต้นต่อปี ในช่วงปีที่ ๒-๖ ให้ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ อัตรา ๒ กิโลกรัมต่อต้นต่อปี ร่วมกับปุ๋ยเคมีสูตร ๒๐-๘-๒๐ โดยในปีที่ ๑ ใช้อัตรา ๓๐๐ กรัมต่อต้นต่อปี ปีที่ ๒ ใช้อัตรา ๔๕๐ กรัมต่อต้นต่อปี ปีที่ ๓ ใช้อัตรา ๔๖๐ กรัมต่อต้นต่อปี ปีที่ ๔ ใช้อัตรา ๔๘๐ กรัมต่อต้นต่อปี ปีที่ ๕ ใช้อัตรา ๕๒๐ กรัมต่อต้นต่อปี ปีที่ ๖ ใช้อัตรา ๕๔๐ กรัมต่อต้นต่อปี - ใช้เทคโนโลยีชีวภาพโดยใช้เชื้อแบคทีเรียจากยางพาราที่ร่วงหล่นทำปุ๋ยหมักสูตรพด. ๑ และผสมจุลินทรีย์ป้องกันโรคราและโคนเน่าของพืชโดยใช้สูตร พด.๓ โรยใส่ระหว่างแถวต้นยางพารา ๑๐๐ กิโลกรัมต่อไร่พร้อมนำปุ๋ยอินทรีย์น้ำอัตราเจือจาง ๑ : ๕๐๐ ฉีดพ่นระหว่างแถวยางพาราที่โคนต้นสูงขึ้นมาจากพื้นดิน ประมาณ ๒ เมตร ทุก ๒ เดือน
ยูคาลิปตัส	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	- ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ หรือสูตรอื่นที่มีธาตุอาหารใกล้เคียงกัน อัตรา ๕๐ กรัมต่อต้นต่อครั้ง โดยใส่ ๓ ครั้ง ครั้งแรกรองกันหลุมก่อนปลูก ครั้งที่ ๒ หลังปลูก ๑๕ วัน และครั้งที่ ๓ ใส่ช่วงปลายฝน เมื่อยูคาลิปตัสอายุ ๒-๔ ปี ให้ใส่ปุ๋ยครั้งละ ๕๐ กรัมต่อต้น ในช่วงปลายฝน
ไม้ผล - ไม้ยืนต้น	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	- พื้นที่ที่มีความชันสูง ใส่ปุ๋ยแบบหลุม โดยขุดหลุมรอบโคน หรือสองข้างลำต้นแล้วกลบ - วางแนวปลูกเป็นแถวตามแนวระดับ แล้วทำการหว่านพืชคลุมดิน

ภาคผนวกที่ ๒

รายชื่อคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร อำเภอเกษตรสมบูรณ์

๑. นายเกรียงไกร สวงโท	เกษตรอำเภอภูเขียว รักษาการแทน เกษตรอำเภอเกษตรสมบูรณ์	หัวหน้าทีม
๒. นางสาวอนุสรณ์ ขุนโนนเขวา	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ	ทีมปฏิบัติงาน
๓. นายสุขสร น้อยยะ	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ	ทีมปฏิบัติงาน
๔. นายชัยกุล วงษ์สำราญ	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ	ทีมปฏิบัติงาน
๕. นางพัชรินทร์ ภูเพชรพิทักษ์กุล	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ	ทีมปฏิบัติงาน
๖. นางชลลดา จันทรพอง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ	ทีมปฏิบัติงาน
๗. นางสาวปวีตา อาจิวิชิต	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ	ทีมปฏิบัติงาน
๘. นายวนศักดิ์ เกื้อหนุน	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ	ทีมปฏิบัติงาน
๙. นายนรินทร์ ไชยพิมพ์	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร	ทีมปฏิบัติงาน
๑๐. นางจำเนียร สุทธิศาสตร์สกุล	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการพิเศษ	ทีมปฏิบัติงาน และเลขานุการ